

Invandrare och flyktingar

8

Förslag till statsbudget för 2006

Invandrare och flyktingar

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Invandrare och flyktingar	9
2.1	Omfattning.....	9
2.2	Utgiftsutveckling	9
3	Integrationspolitik.....	11
3.1	Omfattning.....	11
3.2	Utgiftsutveckling	11
3.3	Mål	12
3.4	Insatser inom politikområdet.....	14
3.4.1	Insatser inom verksamhetsområde Tillståndet och utvecklingen.....	14
3.4.2	Insatser inom verksamhetsområde Lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter	15
3.5	Insatser utanför politikområdet	18
3.5.1	Allmänt	18
3.5.2	Områdesvis redovisning av insatser.....	18
3.6	Resultat	22
3.6.1	Uppföljning av regeringens särskilda mål.....	22
3.6.2	Resultat inom verksamhetsområdet Tillståndet och utvecklingen....	29
3.6.3	Resultat inom verksamhetsområdet lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter	29
3.7	Revisionens iakttagelser.....	34
3.8	Politikens inriktning	34
3.9	Budgetförslag	36
3.9.1	10:1 Integrationsverket.....	36
3.9.2	10:2 Integrationsåtgärder	37
3.9.3	10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande.....	38
3.9.4	10:4 Hemustrustningslån	38
3.9.5	10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering.....	39
4	Storstadspolitik.....	41
4.1	Omfattning.....	41
4.2	Utgiftsutveckling	41
4.3	Mål	42
4.4	Insatser	42

4.4.1	Insatser inom politikområdet	42
4.4.2	Insatser utanför politikområdet.....	44
4.5	Resultatbedömning.....	46
4.5.1	Resultat.....	46
4.5.2	Analys och slutsatser.....	48
4.6	Politikens inriktning.....	49
5	Migrationspolitik	51
5.1	Omfattning	51
5.2	Mål för politikområdet.....	52
5.3	Insatser	52
5.3.1	Insatser inom politikområdet	52
5.3.2	Insatser utanför politikområdet.....	56
5.4	Resultatredovisning.....	57
5.4.1	Mål.....	57
5.4.2	Resultat.....	57
5.5	Revisionens iakttagelser	66
5.6	Politikens inriktning.....	66
5.7	Budgetförslag.....	67
5.7.1	12:1 Migrationsverket.....	67
5.7.2	12:2 Ersättningar och bostadskostnader ¹	68
5.7.3	12:3 Migrationspolitiska åtgärder	69
5.7.4	12:4 Domstolsprövning i utlänningsärenden.....	70
5.7.5	12:5 Kostnader vid domstolsprövning i utlänningsärenden	70
5.7.6	12:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden.....	71
5.7.7	12:7 Utresor för avvisade och utvisade	71
5.7.8	12:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar.....	72
5.7.9	12:9 Utlänningsnämnden	72
6	Minoritetspolitik.....	75
6.1	Omfattning	75
6.2	Utgiftsutveckling.....	75
6.3	Mål.....	76
6.4	Insatser	76
6.4.1	Insatser inom politikområdet	76
6.4.2	Insatser utanför politikområdet.....	77
6.5	Resultatbedömning.....	78
6.5.1	Resultat.....	78
6.5.2	Analys och slutsatser.....	79
6.6	Revisionens iakttagelser	80
6.7	Politikens inriktning.....	80
6.8	Budgetförslag.....	81
6.8.1	47:1 Åtgärder för nationella minoriteter.....	81

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	7
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet	9
3.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet	11
3.2 Regeringens särskilda mål för integrationspolitiken inom olika samhälls områden	13
3.3 Andel sysselsatta bland inrikes respektive utrikes födda mellan 20-64 år	22
3.4 Andel arbetslösa bland inrikes respektive utrikes födda mellan 20-64 år	22
3.5 Andel helårsekvivalenter bland inrikes respektive utrikes födda mellan 20-64 år som uppstår försörjningsstöd (indikator)	23
3.6 Andel elever med svensk respektive utländsk bakgrund som lämnar grundskolan med fullständiga betyg	23
3.7 Andel elever med svensk respektive utländsk bakgrund som lämnar gymnasieskolan efter fyra år med slutbetyg	23
3.8 Andel anställda med utländsk bakgrund inom statsförvaltningen jämfört med deras andel i förvärsarbetande åldrar i befolkningen	24
3.9 Andel statsanställda med utländsk bakgrund inom lednings, kärn- respektive stödkompetens	24
3.10 Andel personer mellan 16-84 år med svensk respektive utländsk bakgrund som bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som gott	24
3.11 Andel personer mellan 16-84 år med svensk respektive utländsk bakgrund som bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som dåligt	24
3.12 Andel personer mellan 16-78 år som blivit vittnen till etnisk diskriminering i olika situationer	25
3.13 Andel personer mellan 16-78 år som kan tänka sig att anmäla etnisk diskriminering som de blir vittnen till	25
3.14 Valdeltagande i riksdagsvalen 1998-2002 bland röstberättigade med svensk respektive utländsk bakgrund	25
3.15 Valdeltagande i landstingsfullmäktigevalen 1998-2002 bland röstberättigade med svensk respektive utländsk bakgrund	26
3.16 Valdeltagande i kommunfullmäktigevalen 1998-2002 bland röstberättigade med svensk respektive utländsk bakgrund	26
3.17 Förtroendevalda i riksdagen med utländsk bakgrund 1998-2002 och andelen röstberättigade i befolkningen med utländsk bakgrund	26
3.18 Förtroendevalda i landstingsfullmäktige med utländsk bakgrund 1998-2002	26
3.19 Förtroendevalda i kommunfullmäktige med utländsk bakgrund 1998-2002	26
3.20 Segregationsindex 1997 och 2003 i nio större kommuner	28
3.21 Antal sjukpenningdagar per sysselsatt person bland inrikes respektive utrikes födda	28
3.22 Anslagsutveckling	36
3.23 Härledning av anslagsnivån 2006-2008 för 10:1 Integrationsverket	37
3.24 Anslagsutveckling	37
3.25 Härledning av anslagsnivån 2006-2008 för 10:2 Integrationsåtgärder	38

3.26	Anslagsutveckling.....	38
3.27	Härledning av anslagsnivån 2006-2008 för anslaget 10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande.....	38
3.28	Anslagsutveckling.....	38
3.29	Härledning av anslagsnivån 2006-2008 för 10:4 Hemutrustningslån	39
3.30	Anslagsutveckling.....	39
3.31	Härledning av anslagsnivån 2006-2008, för 10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering	40
4.1	Utgiftsutveckling inom politikområdet.....	41
5.1	Utgiftsutveckling inom politikområdet.....	51
5.2	Asylsökande 2004 efter medborgarskap	58
5.3	Grunderna för beviljade tillstånd till flyktingar m.fl. 2004.....	58
5.4	Handläggningstider i dagar hos Migrationsverket och Utlänningsnämnden.....	58
5.5	Utgifter inom asylprocessen.....	59
5.6	Asylprövning – Migrationsverket	59
5.7	Asylärenden – barn utan vårdnadshavare 2003-2004	60
5.8	Antalet registrerade personer samt vistelsetiden i Migrationsverkets mottagandesystem	60
5.9	Organiserad verksamhet (OV).....	61
5.10	Lämnade bidrag och ersättningar	61
5.11	Prövning och överprövning i utlänningsärenden	65
5.12	Anslagsutveckling.....	67
5.13	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 12:1 Migrationsverket.....	68
5.14	Anslagsutveckling.....	68
5.15	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 12:2 Ersättningar och bostadskostnader	69
5.16	Anslagsutveckling.....	69
5.17	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 12:3 Migrationspolitiska åtgärder ..	70
5.18	Anslagsutveckling.....	70
5.19	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 12:4 Domstolsprövning i utlänningsärenden	70
5.20	Anslagsutveckling.....	70
5.21	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 12:5 Kostnader vid domstolsprövning i utlänningsärenden	71
5.22	Anslagsutveckling.....	71
5.23	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 12:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden	71
5.24	Anslagsutveckling.....	71
5.25	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 12:7 Utresor för avvisade och utvisade	72
5.26	Anslagsutveckling.....	72
5.27	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 12:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	72
5.28	Anslagsutveckling.....	72
5.29	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 12:9 Utlänningsnämnden	73
6.1	Utgiftsutveckling inom politikområdet.....	75
6.2	Anslagsutveckling.....	81
6.3	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 47:1 Åtgärder för nationella minoriteter.....	82

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. godkänner att under 2006 lån får tas upp i Riksgäldskontoret för det samlade behovet av hemutrustningslån intill ett belopp av 2 000 000 000 kronor (avsnitt 3),
2. för 2006 anvisar anslagen under utgiftsområde 8 *Invandrare och flyktingar* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
10:1 Integrationsverket	Ramanslag	91 024
10:2 Integrationsåtgärder	Ramanslag	108 120
10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	Ramanslag	1 526 193
10:4 Hemutrustningslån	Ramanslag	8 519
10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering	Ramanslag	31 239
12:1 Migrationsverket	Ramanslag	1 727 615
12:2 Ersättningar och bostadskostnader	Ramanslag	2 112 000
12:3 Migrationspolitiska åtgärder	Ramanslag	291 833
12:4 Domstolsprövning i utlänningsärenden	Ramanslag	517 500
12:5 Kostnader vid domstolsprövning i utlänningsärenden	Ramanslag	149 000
12:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden	Ramanslag	106 255
12:7 Utresor för avvisade och utvisade	Ramanslag	204 202
12:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	Ramanslag	30 218
12:9 Utlänningsnämnden	Ramanslag	67 000
47:1 Åtgärder för nationella minoriteter	Ramanslag	10 437
Summa		6 981 155

2 Invandrare och flyktingar

2.1 Omfattning

Utgiftsområdet består av politikområdena Integrationspolitik, Storstadspolitik, Migrationspolitik och Minoritetspolitik.

2.2 Utgiftsutveckling

Förändringarna 2006 av ramen för utgiftsområdet i förhållande till 2005 års ekonomiska vårproposition beror främst på ökade ersättningar till kommuner och landsting. Minskningen av utgifterna för åren 2007–2008 beror på ett minskat antal asylsökande och att kommunerna därmed väntas ta emot färre flyktingar.

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
Politikområde Integrationspolitik	2 088	2 112	1 936	1 765	1 580	1 420
Politikområde Migrationspolitik	5 215	5 088	4 966	5 206	4 931	4 819
Politikområde Minoritetspolitik	8	11	10	10	10	10
Politikområde Storstadspolitik	155	0	170	0	0	0
Totalt för utgiftsområde 8	7 466	7 210	7 082	6 981	6 521	6 250

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

3 Integrationspolitik

3.1 Omfattning

Integrationspolitiken omfattar frågor om lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk eller religiös bakgrund, invandrares etablering i det svenska samhället, svenskt medborgarskap, ersättning till kommunerna för flyktingmottagande samt åtgärder för att förebygga och motverka etnisk och religiös diskriminering, främlingsfientlighet och rasism.

Inom politikområdet finns myndigheterna Integrationsverket, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) och Nämnden mot diskriminering.

Integrationspolitiken är sektorsövergripande och genomförs huvudsakligen inom andra politikområden.

3.2 Utgiftsutveckling

Enligt prognoserna för perioden 2006–2008 minskar kommunmottagandet kraftigt de kommande åren. Jämfört med 2003 sker nästan en halvering av antalet kommunmottagna flyktingar. Även under innevarande år har mottagandet minskat radikalt. Skälet är bland annat att färre asylsökande får uppehållstillstånd jämfört med för fem år sedan och att anhöriga till flyktingar också blivit färre. Det kraftigt minskande antalet asylsökande får också effekt i takt med att Migrationsverkets ärendebalanser minskar. Färre asylsökande är en tendens som ses i flera EU-länder.

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

	Utfall 2004	Anslag 2005 ¹	Utgifts- prognos 2005	Förslag anslag 2006	Beräknat anslag 2007	Beräknat anslag 2008
10:1 Integrationsverket	91,9	89,9	88,7	91,0	92,7	94,5
10:2 Integrationsåtgärder	78,8	103,7	102,3	108,1	86,1	66,1
10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	1 883,2	1 875,0	1 703,9	1 526,2	1 363,5	1 221,8
10:4 Hemutrustningslån	12,8	18,6	17,3	8,5	8,5	8,5
10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering	20,8	24,4	23,6	31,2	28,7	29,2
Totalt för politikområde Integrationspolitik	2 087,5	2 111,6	1 935,8	1 765,0	1 579,5	1 420,1

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

3.3 Mål

Målen för integrationspolitiken fastställdes av riksdagen hösten 1997 (prop. 1997/98:16, bet. 1997/98:SfU6, rskr.1997/98:68) samt kompletterades 2001 (prop. 2000/2001:01, bet. 2000/01:SfU2, rskr. 2000/01:72). En ytterligare ändring av målen beslutades av riksdagen i december 2002 (prop. 2002/2003:01, bet. 2002/03:SfU2, rskr. 2002/03:46).

Integrationspolitikens mål är enligt dessa beslut:

- lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund
- en samhällsgemenskap med samhällets mångfald som grund
- en samhällsutveckling som kännetecknas av ömsesidig respekt för olikheter inom de gränser som följer av samhällets grundläggande demokratiska värderingar och som alla oavsett bakgrund skall vara delaktiga i och medansvariga för.

Integrationspolitikens mål är sektorsövergripande. För att målen skall uppnås krävs insatser riktade till hela samhället inom flertalet politikområden.

En interdepartemental arbetsgrupp har haft till uppgift att se över hur genomförandet och uppföljningen av integrationspolitiken kan förtydligas inom ett antal politikområden i syfte att förbättra integrationspolitikens resultat. I tabell 3.2 redovisar regeringen 24 mål för integrationspolitiken inom olika områden. Indikatorer har utvecklats för att följa upp samtliga mål (se bilaga 1 för redovisning av indikatorer).

De flesta av målen innebär en konkretisering av det övergripande målet om lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Målet om en samhällsgemenskap med samhällets mångfald som

grund har främst kunnat konkretiseras i mål inom diskrimineringsområdet och för etnisk och kulturell mångfald i statsförvaltningen. Det tredje integrationspolitiska målet är mer långsiktigt och svårt att bryta ner i uppföljningsbara mål. I viss mån har målen inom diskrimineringsområdet en sådan funktion.

I samband med presentationen av målen vill regeringen särskilt fästa uppmärksamhet på att etnisk och kulturell bakgrund är ett mångfacetterat och därmed svårsmitt begrepp som bland annat omfattar födelseland men även region, medborgarskap, modersmål, religion, identitet och uppväxtmiljö. Icke desto mindre är det viktigt att resultaten av regeringens insatser för att uppnå målet på lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter följs upp. I allmänhet är födelseland och medborgarskap de enda aspekterna av etnisk och kulturell bakgrund som kan följas upp genom offentlig statistik. Därmed kommer uppföljningsbara mål i hög utsträckning att rikta in sig på skillnader mellan personer av utländsk respektive svensk härkomst samt mellan utrikes och inrikes födda. Det finns behov att noga följa utvecklingen även avseende andra aspekter av den etniska och kulturella mångfalden.

Skillnaderna mellan kvinnor och män med utländsk bakgrund är påtagliga. De insatser som regeringen genomför skall därför präglas av ett tydligt könsperspektiv.

I nedanstående redovisning av insatser och resultat utgår redovisningen från de verksamhetsområdesmål som är direkt styrande för Integrationsverket och Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO). I resultaten ges också en kortfattad redogörelse för resultat som mäter regeringens särskilda integrationsmål inom vissa politikområden. Båda typerna av mål kan ses som delmål till de integrationspolitiska målen som fastställts av riksdagen.

Tabell 3.2 Regeringens särskilda mål för integrationspolitiken inom olika samhällsområden

Sysselsättning	Sysselsättningsgraden för utrikes födda skall öka och närma sig den för hela befolkningen. Andelen utrikes födda med högskoleutbildning som har ett arbete i nivå med den egna kompetensen skall öka.
Utbildning	Andelen elever med utländsk bakgrund som lämnar grundskolan med fullständiga betyg skall successivt öka. Andelen elever med utländsk bakgrund som efter fyra år lämnar gymnasieskolan med slutbetyg från ett nationellt eller specialutformat program i gymnasieskolan skall successivt öka.
Statlig arbetsgivarpolitik	Den etniska och kulturella mångfalden bland de anställda i statsförvaltningen skall öka på alla nivåer.
Diskriminering	Etnisk och religiös diskriminering skall minska i samhället. Det skall finnas god kunskap om förekomst och omfattning av etnisk och religiös diskriminering i det svenska samhället. Det skall finnas kunskap om mekanismer bakom diskriminering. En större andel personer skall känna till och tillvarata sina rättigheter. Arbetsgivare skall ha kunskap om diskrimineringslagstiftningen och skall arbeta för att förebygga diskriminering.
Nyanlända invandrare	Nyanlända vuxna invandrades möjligheter till en snabb etablering skall öka. Barns och ungdomars möjligheter till en snabb integration skall öka.
Rättsväsendet	Andelen anställda inom rättsväsendet med utländsk bakgrund skall öka. Inom rättsväsendet skall finnas kunskaper för att förebygga och motverka att diskriminering förekommer.
Boende	Andelen personer med utländsk bakgrund som, efter sina förutsättningar och behov, bor i en bostad som de anser sig vilja bo i skall öka. Förutsatt att formella krav är uppfyllda skall möjligheten att hyra eller köpa en bostad vara lika för alla oavsett etnisk bakgrund. Andelen personer med utländsk bakgrund som känner trygghet i sitt hem och i sin boendemiljö skall öka och andelen personer med utländsk bakgrund som känner att de har inflytande över sin boendemiljö skall öka.
Demokrati	Valdeltagandet skall öka väsentligt bland personer med utländsk bakgrund. Andelen förtroendevalda med utländsk bakgrund skall öka. Medborgerliga aktiviteter och politiska resurser skall öka bland personer med utländsk bakgrund.
Hälsa	Hälsan hos personer med utländsk bakgrund skall förbättras.
Socialförsäkringar	Skillnaderna i sjukfrånvaro mellan utrikes födda och födda i Sverige skall minska.
Kultur	Den etniska och kulturella mångfalden inom kulturutbudet skall öka. Andelen utövare med utländsk bakgrund skall öka inom det allmänna kulturlivet. Kulturutbudet skall nå fler med utländsk bakgrund.

3.4 Insatser inom politikområdet

3.4.1 Insatser inom verksamhetsområde Tillståndet och utvecklingen

Mål: Kunskapen om levnadsvillkor och utvecklingen inom olika samhällsområden ur ett integrationsperspektiv skall öka.

Integrationsverkets insatser

Kunskap om nyanländas etablering

Integrationsverket har i uppdrag att följa upp kommunernas introduktionsinsatser. I rapporterna *Introduktion för nyanlända invandrare – enkätundersökning 2004* och *Räcker ersättningen? Kommunernas kostnader för försörjning av 2000 års mottagna flyktingar* redovisar verket sina uppföljningar av kommunernas insatser och kostnader för introduktionsverksamheten. Tillsammans med Myndigheten för skolutveckling har en undersökning gjorts av nyanlända barns skolsituation på grund- och gymnasieskolan, vilket har resulterat i rapporten *Vid sidan av eller mitt i? – Om undervisningen för sent anlända elever i grund- och gymnasieskolan*.

Kunskap om diskriminering på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning

Integrationsverket har genomfört en ny undersökning av allmänhetens attityder till etnisk mångfald, integration, diskriminering och inställning till integrationspolitiken. De tidigare undersökningarna genomfördes mellan 1999 och 2003. Under 2004 har också verket genomfört ett antal studier som bidrar till analysen av rasismens utbredning och uttryck i Sverige. Studierna omfattar bland annat analyser av islamofobin i Sverige. Integrationsverket har i juni 2004 lämnat en plan till regeringen om hur man avser att arbeta för att synliggöra strukturell diskriminering. Arbetet har skett i samråd med DO och de statliga utredningar som haft och har uppdrag inom området. Planen har också kommunicerats med berörda aktörer inom det civila samhället. Integrationsverket har inlett samarbete med ILO för att genomföra en studie i Sverige med en experimentell undersökningsmetod (s.k. *praktikprövning* eller *situation testing*) som visar hur människor agerar i en verklig situation med syftet att undersöka

förekomsten av diskriminering. Metoden har använts vid ett flertal tillfällen i Europa och Nordamerika. Integrationsverket har anordnat en workshop i oktober 2004 och under 2005 producerat kunskapsöversikten *Tillämpningen av Situation testing – metodologi i analysen av arbetsmarknadsdiskriminering*.

Kunskap om den etniska mångfalden i statliga och kommunala myndigheter

På uppdrag av regeringen har Integrationsverket kartlagt mångfaldsarbetet inom stat och kommun, vilket bland annat resulterat i rapporterna *Staten som förebild? – Om planer, insatser och utfall i 17 myndigheters arbete med etnisk mångfald* och *Den kommunala sektorn som förebild – om mångfald i ord och siffror i 42 av landets kommuner*.

Kunskap om arbetsmarknad, eget företagande, studieresultat på grund- och gymnasieskolan samt boende

I *Statistikerapport 2004 – en statistisk uppföljning av Rapport Integration* redovisar Integrationsverket utvecklingen av arbetsmarknad, utbildning och boende. I rapporten redovisas också eget företagande bland utrikes födda. Verket har också beviljat medel till OECD för delfinansiering av ett projekt som syftar till att jämföra och värdera integrationen av invandrade på arbetsmarknaden i ett antal OECD-länder. Under 2005 ingår Australien, Sverige, Frankrike och Tyskland i projektet som kommer att utökas till flera OECD-länder. Hittills har en rapport om Sverige och Tyskland publicerats, *OECD DELSA/ELSA (2004) 13 The Integration of Immigrants into the Labour Market: the case of Sweden, The integration of immigrants in Germany DELSA/ELSA/WP2 (2005) 3*. Under 2006 planerar OECD att publicera en samlingsrapport baserad på rapporter om de nämnda fyra länderna.

Andra insatser inom verksamhetsområdet

DO har under 2004 gett uppdrag till en grupp forskare att genomföra en analys av alla ärenden som kommit in till myndigheten under 1998-2003. Forskarnas slutsats är bland annat att DO inte lyckats nå ut till de mest utsatta grupperna i samhället. DO:s rapport *Diskriminering av romer i Sverige* som överlämnades till regeringen

i mars 2004 har distribuerats till bland annat statliga och kommunala myndigheter.

Utredningen om strukturell diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet har lämnat sitt slutbetänkande *Det blågula glashuset – strukturell diskriminering i Sverige* (SOU 2005:56). Betänkandet remissbehandlas under hösten 2005. Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering har lämnat rapporterna *Bortom vi och dom – teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering* (SOU 2005:41) samt *Sverige inifrån. Röster om etnisk diskriminering* (SOU:2005:69). I den först nämnda rapporten redovisas utredningens teoretiska referensram för det fortsatta utredningsarbetet.

Den integrationspolitiska maktutredningen slutförs som ett forskningsprogram under ledning av forskare vid statsvetenskapliga institutionen på Uppsala universitet. Rapporten *Föreningsliv, makt och integration* (Ds 2004:49) som kom ut hösten 2004 behandlar föreningslivets roll i integrationsprocesser i det politiska livet. Ytterligare två forskningsrapporter har publicerats i departementsserien under 2005. I *Svensk rätt i integrationspolitisk belysning* (Ds 2005:3) analyseras i vilken mån den svenska lagstiftningen lever upp till principen om alla människors lika rättigheter. *Makten och mångfalden: eliter och etnicitet i Sverige* (Ds 2005:12) är en antologi om hinder och möjligheter som mött personer med utländsk bakgrund på deras väg mot ledande positioner i det svenska samhället.

Hur sprids kunskaper till olika aktörer?

En viktig uppgift för Integrationsverket är att öka kunskapen om levnadsvillkor och utvecklingen inom olika samhällsområden ur ett integrationsperspektiv. Utöver spridning i massmedia har verket också utnyttjat seminarier och konferenser för spridning av kunskap. Rapporterna om mångfaldsarbetet i stat och kommun har använts i interna mångfaldsseminarier med berörda myndigheter. Verket har också sedan några år spridit lärande exempel på projekt och metoder, via verkets webbplats, som visar hur olika aktörer i samhället har arbetat med att förändra och förbättra introduktionen för nyanlända invandrare. Webbsidan vidareutvecklas och utökas till att även förmedla lärande exempel om mångfald och antidiskriminering. Verket använder sig också av

plattformar för överenskommelser och samarbete mellan aktörer på olika nivåer för att både sprida och motta kunskap. Detta arbete beskrivs närmare i nästa avsnitt.

3.4.2 Insatser inom verksamhetsområde Lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter

Mål: Öka myndigheters, kommuners och andra aktörers förutsättningar att beakta allas lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett etnisk och kulturell bakgrund.

Integrationsverkets insatser

Introduktion för nyanlända

Integrationsverket betalar ut ersättning till kommunerna enligt förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktningmottagande m.m. Utbetalningarna har uppgått till ca 1,9 miljarder kronor under 2004. Av den utbetalda summan utgör 86,1 miljoner kronor grunderersättning till de 174 kommuner som hade överenskommelse med Integrationsverket om flyktningmottagning. Under året tecknades sju nya överenskommelser med kommunerna och samtidigt sades två överenskommelser upp. Totalt togs 9 209 personer emot under 2004. Den schablonersättning som betalades ut till kommunerna uppgick till 1,4 miljarder kronor baserad på antalet mottagna flyktingar i kommunerna. Vidare betalades 152,3 miljoner kronor till kommunerna i ersättning för särskilda kostnader för personer som hade hög ålder eller var arbetsoförmögna på grund av sjukdom eller funktionshinder vid ankomsten till Sverige. Sammanlagt 132 kommuner sökte och fick ersättning för ca 1 900 personer. Ersättning för särskilda kostnader för barn utan egna vårdnadshavare betalades ut med 77 miljoner kronor. Ansökningar om extraordinära kostnader från 86 kommuner uppgick till nära 60 miljoner kronor. Av dessa medel var 24,9 miljoner kronor ersättning för kostnader för vård och behandling, placeringskostnader m.m. för enskilda personer eller familjer. Vidare avsåg 2,9 miljoner kronor kostnader för direktmottagning av kvotflyktingar och 2,2 miljoner kronor utbetalades som ekonomisk kompensation i samband med organiserat mottagande av

flyktingar som flyttade från vissa kommuner i en storstadsregion. År 2004 utbetalades 96,6 miljoner kronor i sjukvårdsersättningar varav 91,8 miljoner kronor för varaktig vård och 4,8 miljoner kronor för ersättning för hälsoundersökningar. Kostnaderna för varaktig vård har ökat med 11,8 miljoner jämfört med år 2003 då 80 miljoner utbetalades för detta ändamål. Antal personer med varaktigt vårdbehov var år 2004 152 personer och år 2003 135 personer.

En central metod för verket i arbetet med att skapa förutsättningar för en förbättrad introduktion har varit att initiera överenskommelser mellan myndigheter och andra aktörer på central, regional och lokal nivå. Verket har också tecknat överenskommelser med Svenska Kommunförbundet, LO, TCO, SACO och Svenskt Näringsliv med syfte att främja mångfald och motverka diskriminering. Verket har även använt sig av detta arbetssätt för att skapa en bättre samverkan mellan olika aktörer i hälsorelaterade frågor under introduktionen. Resultat från arbetet med plattformar för samarbete i form av överenskommelser som tecknats på olika nivåer har lett till en större samsyn mellan aktörerna och till såväl utvecklingsarbete kring frågorna som produktion av kunskap och information. Arbetet med att förbättra introduktionen på basis av överenskommelser har nått längst och det finns i dag överenskommelser i 15 län och i drygt 50 kommuner.

Samverkansdialoger är en arbetsmetod som använts för att diskutera gemensamma frågor mellan centrala, regionala och lokala aktörer. Samverkansdialoger har också använts i flertalet av landets län för att stärka samverkan mellan myndigheterna. I dessa dialoger har Svenskt Näringsliv och flera andra av arbetsmarknadens organisationer deltagit. Beträffande de regionala överenskommelserna om förbättrad introduktion har en samordning skett för att inkludera arbetet för att motverka diskriminering och ohälsa samt för etnisk mångfald i arbetslivet. Verket har även samverkat med länsarbetsnämnderna i respektive län i dialogdagar för att nå ut med kunskap till representanter från regionala och lokala aktörer.

Integrationsverket har under 2005 påbörjat utvecklingen av ett nationellt, webbaserat informationssystem som bygger på individdata. Med hjälp av detta system kommer verket att

kunna genomföra uppföljningar av introduktionen av nyanlända invandrare. Systemet ska tas i bruk senast under hösten 2006.

Arbete för etnisk mångfald inom stat och kommun
Verkets kartläggningar av den etniska mångfalden inom de större statliga myndigheterna och i 42 kommuner har gett kunskap som utgör utgångspunkten i dialogerna med berörda aktörer för att förbättra utvecklingen av den etniska mångfalden i den offentliga sektorn.

Stöd till antidiskrimineringsverksamheter

Integrationsverket fördelar statligt stöd till antidiskrimineringsverksamheter i enlighet med förordningen (2002:989) om statligt stöd för verksamhet som förebygger och motverkar diskriminering. Verksamheterna med statligt stöd har utvärderats under 2004. Utvärderarnas slutsatser har föranlett Integrationsverket att i samråd med det nationella nätverket för verksamheterna vidareutveckla verksamhetskraven och kriterierna för det statliga stödet. Denna utveckling har använts som stöd för långsiktiga samverkansplaner mellan verksamheterna och de fyra ombudsmännen. Antidiskrimineringsbyråerna har nu utvecklat sitt samarbete med olika folkrörelser vars medlemmar kan beröras av verksamheten. Ökade insatser har också gjorts för att synliggöra och marknadsföra verksamheten. Kunskapen om byråernas verksamhet har ökat och fler som anser sig utsatta för diskriminering vänder sig till byråerna.

Stöd till Centrum mot rasism

Centrum mot rasism, som är en ideell rikstäckande paraplyorganisation för ett antal frivilligorganisationer, etablerade sin verksamhet våren 2004. Integrationsverket har i uppdrag att dels att ge statligt bidrag enligt de riktlinjer som regeringen beslutat, dels utvärdera hur verksamheten har genomförts. En redovisning av verksamheten har lämnats till regeringen under hösten 2004. Verket har lämnat vissa synpunkter bland annat på förtydliganden av riktlinjerna för stödet. I december 2004 gav regeringen verket i uppdrag att utvärdera verksamheten. En delrapport om centrets verksamhet och hur medlen har använts skall redovisas till regeringen senast den 31 oktober 2005. Utvärderingens slutrapport skall lämnas den 15 maj 2006.

Stöd till organisationer som främjar integration

Integrationsverket fördelar också stöd enligt förordningen (2000:216) om statsbidrag till organisationer som främjar integration. Under 2004 har närmare 7,5 miljoner kronor fördelats till projekt som främjar nyanländas inträde på arbetsmarknaden, motverkar diskriminering samt ökar jämställdheten. Sammanlagt 20 miljoner kronor har fördelats i organisations-, etablerings- och verksamhetsbidrag till 47 organisationer bildade på etnisk grund.

Integrationsverket har initierat en dialog med ett urval av ideella organisationer för muslimer. Sju muslimska organisationer har med stöd från Integrationsverket bildat en paraplyorganisation med namnet *Forum för lika rättigheter*. I forumet ingår kvinno-, ungdoms- och studentorganisationer samt studieförbund. Organisationen har bland annat initierat en antidiskrimineringsbyrå i Stockholm (Kista). Målet är att ytterligare organisationer skall involveras i verksamheten hos forumet.

På uppdrag av regeringen har Integrationsverket också fördelat 500 000 kronor till basfinansiering av Quick Response, en verksamhet för bevakning av massmediers rapportering kring rasism, främlingsfientlighet, diskriminering och integration.

Stöd till verksamhet för personer som vill lämna rasistiska grupperingar

Integrationsverket handlägger ansökningar om ekonomiskt stöd enligt förordningen (2002:1058) om stöd för verksamhet som bistår personer som vill lämna rasistiska och andra liknande grupperingar. Under 2004 inkom tre ansökningar som handlades efter verkets utarbetade riktlinjer. Totalt beviljades 2 445 000 kronor för verksamheterna.

EU:s flyktingfond

Integrationsverket medverkar i besluten om fördelning av projektmedel ur EU:s flyktingfond (se avsnitt 5.3.1 och 5.7.8).

DO:s insatser*Anmälningar om diskriminering*

DO:s uppgifter anges i lagen (1999:131) om Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, lagen (1999:130) om åtgärder mot diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, lagen

(2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan och lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering. Totalt inkom 794 diskrimineringsanmälningar till DO under 2004, vilket innebär en ökning med 31 ärenden (4 procent) i förhållande till år 2003 och med 108 (14 procent) jämfört med 2002. Störst har ökningen varit på områdena restaurangbranschen, socialtjänst och övriga varor och tjänster. Sammanlagt 862 ärenden avgjordes under året, vilket innebär att antalet avslutade ärenden ökat med cirka 5 procent jämfört med år 2003 och 50 procent jämfört med 2002.

Aktiva åtgärder mot diskriminering

DO utövar tillsyn över att kraven på aktiva åtgärder enligt lagen (1999:130) om åtgärder mot diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning och lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan efterföljs. Under 2004 avslutades 199 tillsynsärenden, vilket är en kraftig ökning jämfört med tidigare år. Två branscher och 21 arbetsgivare har granskats under 2004 inom ramen för den branschvisa tillsyn som DO inledde 2002.

Överläggningar, information och utbildning

En stor del av DO:s verksamhet består av utbildnings- och informationsinsatser för att förebygga diskriminering och om hur den som drabbas kan få upprättelse.

DO har under året ordnat utbildningar vid 86 tillfällen. Utbildningsinsatserna har företrädesvis riktats mot större arbetsgivare, fack- och arbetsgivarförbund, stat och kommun samt intresseorganisationer.

Tillsammans med övriga ombudsmän har DO identifierat olika målgrupper för att informera och utbilda om den nya lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering. Informations- och utbildningsinsatser har riktats mot bostadssektorn, restaurangbranschen samt bank- och försäkringsväsendet. Informationsinsatsningen, som påbörjades våren 2004, skall avslutas med en kunskapsmätning om den nya lagen.

DO har fortsatt arbetet med att utbilda personalen vid antidiskrimineringsbyråerna och på annat sätt stödja dessa. Arbetet har bedrivits i samarbete med övriga ombudsmän mot diskriminering.

Andra insatser inom verksamhetsområdet

Insatser för ungdomar som riskerar att utsättas för s.k. hedersrelaterat våld

Sedan flera år vidtar regeringen särskilda åtgärder för att underlätta situationen för unga flickor och pojkar som riskerar att utsättas för s.k. hedersrelaterat våld och förtryck från sina nära anhöriga. Satsningen kommer att omfatta totalt 180 miljoner kronor under perioden 2003–2007.

På regeringens uppdrag har länsstyrelserna under 2002–2003 kartlagt behovet av skyddat boende och andra åtgärder. Länsstyrelserna uppskattade därvid att mellan 1500 och 2000 flickor och unga kvinnor var drabbade av hot och våld från sina nära anhöriga och att mellan tio och femton procent var i behov av skyddat boende.

Länsstyrelserna i de tre storstads länen har fått medel för att stödja och utveckla skyddat boende. I början av år 2005 hade ett 70-tal platser inrättats i olika boendeformer. Parallellt med storstads länsstyrelsernas uppdrag avseende skyddat boende har alla länsstyrelser i uppdrag att arbeta med förebyggande insatser som utbildning, samverkans- och handlingsplaner, attitydpåverkande arbete etc. Även projekt drivna av frivilliga organisationer och trossamfund kan få stöd.

I mars 2005 redovisade Socialstyrelsen två regeringsuppdrag, dels en samlad lägesrapport om länsstyrelsernas insatser – *Länsstyrelsernas insatser mot hedersrelaterat våld, delrapport 2003–2004* – dels rapporten *Nationellt konsultativt stöd för socialtjänst och andra verksamheter i arbetet mot hedersrelaterat våld* med förslag om hur ett sådant stöd skulle kunna utformas.

I juli 2005 beslutade regeringen genom en överenskommelse med miljöpartiet och vänsterpartiet att tillföra länsstyrelserna 34,5 miljoner kronor för fortsatt arbete mot hedersrelaterat våld. Samtidigt uppdrog regeringen åt Rikspolisstyrelsen att genomföra utbildning för personal på olika nivåer inom myndigheten. Åklagarmyndigheten fick i uppdrag att genomföra en undersökning och analys av handläggningen av ärenden som rör s.k. hedersrelaterat våld liksom att anordna särskild utbildning i syfte att öka åklagarnas kunskap och kompetens om denna typ av brott. *Institutet för metodutveckling i socialt arbete* (IMS) vid Socialstyrelsen fick i uppdrag att inventera vilken forskning, uppföljning och utvärdering av

arbetsmetoder och arbetsformer som finns i länder där arbete med utsatta ungdomar har pågått under längre tid. Dessutom skall IMS följa upp utfallet av olika insatser som nu prövas regionalt och lokalt med hjälp av de särskilda medel som regeringen har anvisat till länsstyrelserna. Slutligen fick Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund (SST) stöd för att utvidga sin dialog med trossamfundet.

I december 2004 anordnades en internationell konferens om patriarkalt våld med fokus på s.k. hedersrelaterat våld. En rapport från konferensen *Combating Patriarchal Violence Against Women – focusing on Violence in the Name of Honour* har publicerats.

3.5 Insatser utanför politikområdet

3.5.1 Allmänt

Enligt förordningen (1986:856) om de statliga myndigheternas ansvar för integrationspolitiken ansvarar de statliga myndigheterna för att integrationspolitiken införlivas i deras verksamhet. Sammanlagt 45 centrala myndigheter har därutöver getts särskilda uppdrag och återrapporteringskrav med integrationspolitisk inriktning i regleringsbrevet för 2005. Utöver dessa har ett antal regionala myndigheter fått uppdrag och återrapporteringskrav med integrationspolitisk inriktning. Ett stort antal myndigheter omfattas också av generella uppdrag och återrapporteringskrav med integrationspolitisk betydelse. Några av uppdragen redovisas närmare i avsnittet nedan. För utförligare redovisningar hänvisas till respektive politikområde.

3.5.2 Områdesvis redovisning av insatser

Arbetsmarknad/arbetsliv

Arbetsmarknadsverkets (AMV) uppdrag att med hjälp av olika insatser och program underlätta för utrikes födda kvinnor och män att få arbete har sin utgångspunkt i den generella arbetsmarknadspolitiken. Vissa säråtgärder har också genomförts, framför allt för insatser under invandrades första tid i Sverige. Regeringen har avsatt 200 miljoner kronor till AMV:s

förvaltningsanslag för personalförstärkningar på arbetsförmedlingarna i syfte att särskilt stärka ställningen på arbetsmarknaden för personer med utländsk bakgrund.

Andelen utrikes födda av samtliga deltagare i alla arbetsmarknadspolitiska program under 2004 var 24 procent, vilket gör gruppen något överrepresenterad. Inom programmen anställningsstöd och förberedande eller orienterande utbildning är gruppen utrikes födda klart överrepresenterad medan gruppen är klart underrepresenterad i start av näringsverksamhet och i särskilda insatser för arbetshandikappade. Försöksverksamheten med arbetsplatsintroduktion för vissa invandrade som bedrivs i 20 kommuner har under 2004 omfattat 4 034 nya deltagare.

AMV fick under hösten 2004 i uppdrag att i samråd med de centrala organisationerna på arbetsmarknaden utforma insatserna prova-på-platser och arbetsplatsförlagd bedömning av yrkeskompetens (benämnt yrkesbedömning av AMV). Valideringsdelegationen har också deltagit i detta samråd. Den sena starten för yrkesbedömningen gör att det inte finns något statistiskt underlag att redovisa. Av de 504 personer som hittills deltagit i åtgärden prova-på-platser är det mer än hälften som är utrikes födda.

Åtaganden i den avsiktsförklaring som har träffats mellan regeringen, Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet och arbetstagarnas organisationer om insatser för bättre integration omfattar också en särskild informationsinsats som skall pågå under en treårsperiod. Regeringen har beviljat sammanlagt 15 miljoner kronor under åren 2005–2007 till Svenskt Näringsliv, Sveriges Kommuner och Landsting, Arbetsgivarverket, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO) och Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO) för genomförande av informations- och utbildningsinsatser med anledning av avsiktsförklaringen för bättre integration. Organisationerna skall dessutom i enlighet med åtaganden i avsiktsförklaringen själva avsätta resurser för genomförande av insatserna.

Arbetslivsinstitutet arbetar i flera projekt för att motverka diskriminering av grupper i arbetslivet. Projektgruppen *Forum arbete, migration och medborgarskap* (FAMM) i Norrköping har under året konsoliderats som en

plattform för institutets forskning inom området och som en knutpunkt för flera forskningsnätverk. Institutet har under 2004 drivit ett jämförande internationellt forskningsprojekt om mångfaldspolicyn i multietniskt arbetsliv. Inom projektet undersöks hur åtgärder mot diskriminering standardiseras i Sverige, Nederländerna och Storbritannien. Institutet studerar samtida förändringsprocesser i arbetslivet. En handbok med riktlinjer för antidiskrimineringsarbete har tagits fram.

Utbildning

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2005 att kommunerna, inom ramen för det generella statsbidraget, kommer att tillföras 450 miljoner kronor årligen från och med den 1 juli 2006 för att stärka de individuella programmen i gymnasieskolan genom att eleverna ges utbildning på heltid. Regeringen har den 30 juni 2005 beslutat att ge Myndigheten för skolutveckling i uppdrag att stödja kommunerna i arbetet med att höja kvaliteten på individuella program. Syftet är att ge kommunerna en god beredskap när skyldigheten att erbjuda heltidsstudier träder i kraft. Insatserna bedöms ha betydelse för att de integrationspolitiska målen skall uppnås inom utbildningsområdet.

Myndigheten för skolutveckling har haft ett fortsatt uppdrag att i sitt utvecklingsarbete fokusera på skolor i segregerade områden och barns språkutveckling. Regeringen har också gett myndigheten ett fortsatt uppdrag att utveckla ämneskompetensen hos lärare inom svenskundervisning för invandrare.

Regeringen har uppdragit åt Skolverket att utveckla uppföljningssystemet bland annat avseende t.ex. tydligare redovisning av uppgifter efter kön, etnicitet och social bakgrund. Skolverket skall också genomföra insatser för att öka kunskapen om hur kön, etnicitet och social bakgrund förhåller sig till resurstilldelning och resultat/måluppfyllelse.

En särskild utredare har våren 2004 lämnat förslag om skydd mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling i skolan. Regeringen avser att återkomma till riksdagen under hösten 2005 med förslag till lagstiftning om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling inom skolväsendet.

I Regeringskansliet har en arbetsgrupp fått i uppdrag att se över reglering och system för godkännande av lärare och hälso- och sjuk-

vårdspersonal med högskoleutbildning från länder utanför EU/EES. Gruppen kommer att lämna sin slutrapport inom en snar framtid.

Statliga arbetsgivarfrågor

Regeringen följer upp myndigheternas arbete för att öka den etniska och kulturella mångfalden dels i samband med uppföljningen av kompetensförsörjningen, dels genom Arbetsgivarverkets återkommande redovisningar av statistik avseende andelen statsanställda med utländsk bakgrund. Av myndigheternas redovisningar framgår att det pågår ett arbete för att främja etnisk och kulturell mångfald på flera statliga arbetsplatser. Exempel på åtgärder är översyn av rekryteringsrutiner, föreläsningar/utbildningar på området för chefer och personalansvariga, uppföljning av handlingsplaner samt erbjudande om praktikplatser. Enligt en rapport från Statskontoret anger 63 procent av de 234 myndigheterna som lyder direkt under regeringen att de under 2003 haft en fastställd handlingsplan för etnisk mångfald.

På Stockholms universitet pågår sedan årsskiftet 2004/05 en högre praktisk förvaltningsutbildning. Syftet med utbildningen är att långsiktigt bidra till statsförvaltningens behov av medarbetare med särskild språk- och kulturkompetens. Regeringen anser att det är värdefullt att sprida satsningen till andra områden och avser därför att ge även Göteborgs universitet och Malmö högskola i uppdrag att bedriva utbildningen. Även den satsning på kompletterande utbildning för utländska akademiker som bedrivits vid Linköpings universitet och Malmö högskola kommer att fortsätta under ytterligare ett år.

Regeringen har tillkallat en särskild utredare som skall se över förutsättningarna att använda anonymiserade ansökningshandlingar vid rekrytering inom den offentliga sektorn. Utredaren skall lämna sitt förslag den 30 december 2005.

I budgetpropositionens utgiftsområde 2, kapitel 7 Statliga arbetsgivarfrågor och bilaga 1 Statsförvaltningens utveckling, redovisar regeringen närmare insatser och resultat för ökad mångfald i staten.

Offentlig upphandling

Nämnden för offentlig upphandling (NOU) har tagit fram exempel på antidiskrimineringsklausuler som kan användas i offentlig upphandling. I en utvärderingsrapport, som läm-

nades i juli 2004, konstaterar NOU att bara ett fåtal upphandlande enheter använde sig av sådana klausuler. Mot denna bakgrund har regeringen gett NOU i uppdrag att genomföra en informationsinsats i syfte att stödja de upphandlande enheterna i det fortsatta arbetet. Frågan om obligatorisk användning av antidiskrimineringsklausuler i statlig upphandling bereds inom Regeringskansliet.

Rättsväsendet

I november 2003 redovisade de centrala myndigheterna inom rättsväsendet kompetensstrategier i diskrimineringsfrågor i enlighet med regeringens uppdrag. Genomförandet av strategierna har inletts under 2004, främst i form av utbildningsinsatser. Myndigheterna arbetar också för att bredda rekryteringen. Inom polisorganisationen bedriver flera lokala och regionala myndigheter olika mångfaldsprojekt, bland annat förberedande utbildningar till polisutbildningen.

Åklagarmyndigheten genomför besök vid gymnasieskolor för att öka kunskapen om och skapa intresse för åklagaryrket. Domstolsverket har tillsammans med andra aktörer påbörjat ett arbete som syftar till att ta fram icke-diskriminerande metoder för rekrytering av personer med utländsk bakgrund. Kriminalvården bedriver sedan flera år ett aktivt arbete för att öka andelen anställda med utomnordisk bakgrund.

Boende

Regeringen avser att lämna en proposition om bostadsförsörjning under 2006. En interdepartemental arbetsgrupp har tillsatts med uppgift att lämna förslag på åtgärder som leder till att kommunerna har och lever upp till sitt bostadsförsörjningsansvar, att alla skall kunna söka och få en bostad på rättvisa och jämlika villkor, att medborgarna skall känna till var, hur och på vilka grunder de kan söka såväl privata som kommunala bostäder, att ingen diskriminering förekommer när man söker en bostad, och att tillgången på bostäder ökar för utsatta grupper.

En nationell bostadssamordnare har utsetts för att ta fram förslag på åtgärder för att underlätta ungdomars inträde på bostadsmarknaden. I uppdraget ingår att redogöra för vilka konsekvenser förslagen kan ge för regeringens mål om ökad integration i bostadsområden. Uppdraget skall redovisas senast den 18 december 2007.

Boverket lämnade i augusti 2005 en lägesrapport om integrationen på bostadsmarknaden, *Välkommen till bostadsmarknaden*. En viktig del av uppdraget har varit att föreslå indikatorer för uppföljning av integration i Sverige. Arbetsgruppen för genomlysningen av bostadsfinansieringen m.m. skall redovisa förslag för ekonomiskt svaga grupperns möjligheter att komma in på bostadsmarknaden.

Storstadspolitik

Erfarenheter och kunskap från det lokala utvecklingsarbetet inom ramen för storstadspolitiken är viktig för en positiv utveckling av integrationen i såväl storstadsregionerna som i övriga landet. Arbetet med att sprida dessa erfarenheter och kunskaper till alla kommuner pågår.

Integrationsverket har på uppdrag av regeringen i juni 2005 lämnat sin årliga rapport med statistik som visar utvecklingen i de 24 stadsdelar som omfattas av de lokala utvecklingsavtalen.

Utredningen om utvärdering av lokala utvecklingsavtal har lämnat sitt slutbetänkande *Storstad i rörelse* (SOU 2005:29). Utredningens visar bland annat på framgångar avseende utveckling av samverkan mellan organisationer om sysselsättningskapande och brottsförebyggande verksamheter samt utvecklingen av metoder när det gäller språkverksamhet för barn. De lokala utvecklingsavtalen är enbart ett medel för att nå upp till det övergripande målet om att bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregationen i storständernas mest utsatta stadsdelar. Det övergripande målet avser en samhällsproblematik som inte kan lösas på lokal nivå.

Demokrati

Inför 2004 års val till Europaparlamentet genomförde regeringen en särskild demokratisatsning som riktades till att öka valdeltagandet i de kommuner som tecknat lokala utvecklingsavtal med staten samt en ungdomssatsning. Enligt utvärderingen är alla aktörer relativt ense om att satsningen lett till ett ökat valdeltagande, vilket också delvis bekräftas av valstatistiken.

Uppsala universitet har redovisat en kunskapsöversikt om strukturella hinder och bemötanden bland förtroendevalda.

Hälsa

Den första tiden i Sverige är väsentlig för den kommande hälsoutvecklingen och vikten av hälsofrämjande åtgärder och tidiga insatser under denna period måste tydliggöras. På initiativ av Integrationsverket och Migrationsverket har en överenskommelse träffats mellan flera centrala aktörer om en nationell samsyn kring hälsa och den första tiden i Sverige. Eftersom flera av deltagarna i arbetet inte har haft någon aktiv roll i nyanländas etablering tidigare, har verksamheten under det första året till stor del handlat om kunskapsöverföring mellan organisationerna.

Statens folkhälsoinstitut tog under 2004 ett initiativ till ett samverkansprojekt om diskriminering och hälsa. Projektet som genomförs i samarbete med DO, HomO, HO och JämO avslutas under 2006. Vidare har Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS) under 2004 beslutat avsätta medel till ett särskilt forskningsprogram på temat invandrare och ohälsa.

Socialförsäkringar

Försäkringskassan har i regleringsbrevet för 2005 fått i uppdrag att i årsredovisningen följa utvecklingen av och analysera orsaker till eventuella skillnader mellan infödda och utrikes födda när det gäller bedömningen av arbetsförmåga och tillgång till arbetslivsriktad rehabilitering.

Kultur

Regeringen har utlyst 2006 till ett mångkulturår. Det särskilda mångkulturåret är ett led i en långsiktig satsning på att stärka och ytterligare främja etnisk och kulturell mångfald och på så sätt uppnå de kultur- och integrationspolitiska målen mer effektivt inom kulturlivet. Regeringen har gett en nationell samordnare i uppdrag att samordna insatserna inom ramen för mångkulturåret (dir. 2004:169).

Alla statliga kulturinstitutioner har under 2005 fått i uppdrag dels att främja en samhällsutveckling som kännetecknas av respekt och tolerans och där etnisk, kulturell, språklig och religiös mångfald tillvaratas som en positiv kraft, dels att bidra till minskad diskriminering, främlingsfientlighet och rasism.

3.6 Resultat

3.6.1 Uppföljning av regeringens särskilda mål

I tabell 3.2 redovisar regeringen 24 mål för integrationspolitiken som berör sysselsättning, utbildning, statliga arbetsgivarfrågor, rättsväsendet, hälsa, etnisk och religiös diskriminering, demokrati, nyanlända invandrare, boende, socialförsäkringar och kultur. Regeringen beslutade om särskilda mål för sysselsättning, utbildning och etnisk och kulturell mångfald i staten under 2003. Resterande mål beslutades i december 2004, med undantag av kultur-, boende- och socialförsäkringsmålen som regeringen beslutar om i samband med denna budgetproposition. Indikatorer har föreslagits för uppföljning av målen inom alla områden. Indikatorerna redovisas i bilaga 1. I dagsläget finns statistik endast för vissa av indikatorerna. Denna statistik redovisas nedan.

Sysselsättning och arbete i nivå med egen kompetens

Mål: Sysselsättningen bland utrikes födda skall öka och närma sig den för hela befolkningen.

Det finns fyra indikatorer som skall användas för att mäta målet (sysselsättning, arbete i nivå med kompetens, arbetslöshet och försörjningsstöd). Den första indikatorn visar att sysselsättningen har minskat såväl bland inrikes födda som utrikes födda mellan år 2000 och år 2004. Minskningen är mest markant bland utrikes födda män. Bland utrikes födda kvinnor har sysselsättningen upprätthållits relativt väl mellan år 2000 och år 2003 men för år 2004 sker en större minskning även i denna grupp. Gapet mellan inrikes och utrikes födda minskar med vistelsetid men skillnaderna i sysselsättning mellan inrikes födda och utrikes födda, som vistats i landet minst 20 år är fortfarande stora. Skillnaderna i sysselsättning är allra störst när inrikes födda kvinnor jämförs med utrikes födda kvinnor. Utrikes födda män som varit i Sverige kortare tid än tio år har drabbats värst i konjunkturnedgången. Sker en kontroll för utbildning, ålder och civilstånd ökar gapet mellan inrikes och utrikes födda, vilket kan tolkas som att utbildning och ålder ger sämre utdelning för utrikes födda jämfört med inrikes födda. Det är också vanligare att utrikes födda som är

sysselsatta har tidsbegränsade anställningar. En större andel av de utrikes födda männen arbetar deltid jämfört med inrikes födda män medan det motsatta gäller för kvinnorna.

Tabell 3.3 Andel sysselsatta bland inrikes respektive utrikes födda mellan 20-64 år

År	inrikes födda män %	utrikes födda män %	inrikes födda kvinnor %	utrikes födda kvinnor %
2000	82,5	69,0	78,2	58,7
2001	82,4	68,9	78,9	59,7
2002	81,9	67,7	78,8	60,1
2003	81,7	66,1	78,1	59,0
2004	81,3	65,5	77,7	57,8
förändring 2000-04	-1,2	-3,6	-0,5	-0,9

Källa: AKU, kvartal fyra och beräkningar av Integrationsverket, 2005

Tabell 3.4 Andel arbetslösa bland inrikes respektive utrikes födda mellan 20-64 år

År	inrikes födda män %	utrikes födda män %	inrikes födda kvinnor %	utrikes födda kvinnor %
2000	3,0	6,8	2,3	4,8
2001	2,9	6,1	2,2	5,2
2002	3,1	6,4	2,2	4,7
2003	4,1	8,6	3,0	6,0
2004	3,6	8,4	3,2	6,2
förändring 2000-04	+0,6	+1,5	+0,9	+1,4

Källa: AKU, kvartal fyra och beräkningar av Integrationsverket, 2005

Tabell 3.4 visar att en klart större andel bland utrikes födda är arbetslösa i jämförelse med inrikes födda och att arbetslösheten ökat under perioden i alla grupper.

Tabell 3.5 Andel helårsekvivalenter bland inrikes respektive utrikes födda mellan 20-64 år som uppbär försörjningsstöd (indikator)

År	inrikes	utrikes	inrikes	utrikes
	födda män %	födda män %	födda kvinnor %	födda kvinnor %
2000	23,1	28,2	18,9	29,8
2001	23,7	27,5	18,8	30,1
2002	24,0	27,1	19,0	29,9
2003	24,5	27,1	18,7	29,7
2004	24,4	26,8	19,3	29,5
förändring 2000-04	+1,3	-1,4	+0,4	-0,3

Källa: SCB

Det totala antalet helårsekvivalenter har minskat för varje år mellan 2000 och 2003 och därefter har det skett en ökning bland såväl inrikes som utrikes födda. Tabell 3.5 visar att andelen helårsekvivalenter bland utrikes födda män och kvinnor har minskat i förhållande till inrikes födda män och kvinnor mellan 2000 och 2004.

Mål: Andelen utrikes födda med högskoleutbildning som har ett arbete i nivå med den egna kompetensen skall öka.

Statistiska centralbyrån (SCB) har genomfört en enkätundersökning under 2004 som visar att utrikes födda med utländsk högskoleutbildning har svårast att få ett arbete som överensstämmer med utbildningen men att utrikes födda med svensk högskoleutbildning också har svårt att få ett kvalificerat arbete. Lättast har inrikes födda som är högskoleutbildade. En studie genomförd av TCO visar att de utrikes födda har betydligt lägre inkomster än inrikes födda. En stor del av inkomstskillnaderna förklaras av att utrikes födda har betydligt svårare att få ett för sin utbildning relevant arbete.

Utbildning för grund- och gymnasieskolan

Mål: Andelen elever med utländsk bakgrund som lämnar grundskolan med fullständiga betyg skall successivt öka.

Mål: Andelen elever med utländsk bakgrund som efter fyra år lämnar gymnasieskolan med slutbetyg från ett nationellt eller specialutformat program skall successivt öka.

Tabell 3.6 Andel elever med svensk respektive utländsk bakgrund som lämnar grundskolan med fullständiga betyg

År	pojkar med svensk bakgrund %	pojkar med utländsk bakgrund %	flickor med svensk bakgrund %	flickor med utländsk bakgrund %
2000	79	64	86	74
2001	77	63	84	73
2002	78	64	84	73
2003	79	64	84	73
2004	80	64	85	73
förändring 2000-04	+1	±0	-1	-1

Källa: Skolverket

Andelen elever som lämnat grundskolan med fullständiga betyg har förändrats marginellt under perioden. Skillnaderna mellan elever med svensk respektive utländsk bakgrund avseende fullständiga betyg är stora och skillnaderna mellan könen i respektive grupp är också stora.

Tabell 3.7 Andel elever med svensk respektive utländsk bakgrund som lämnar gymnasieskolan efter fyra år med slutbetyg

År	män, svensk bakgrund %	män, utländsk bakgrund %	kvinnor, svensk bakgrund %	kvinnor, utländsk bakgrund %
2000	73	54	78	65
2001	76	57	80	66
2002	72	54	78	63
2003	73	57	78	69
2004	75	58	80	68
förändring 2000-04	+2	+4	+2	+3

Källa: Skolverket

En jämförelse mellan år 2004 och år 2000 visar att andelen elever som lämnar gymnasieskolan med slutbetyg efter fyra års studier har ökat såväl bland kvinnor och män med svensk bakgrund som bland kvinnor och män med utländsk bakgrund. Skillnaderna mellan elever med svensk och utländsk bakgrund är dock fortfarande stora. En större andel kvinnor med svensk respektive utländsk bakgrund lämnar gymnasieskolan med slutbetyg jämfört med män med motsvarande bakgrund.

Etnisk och kulturell mångfald inom staten

Mål: Den etniska och kulturella mångfalden bland de anställda i statsförvaltningen skall öka på alla nivåer.

Det finns två indikatorer som används för att mäta målet avseende anställda inom statsförvaltningen och anställda på olika nivåer.

Tabell 3.8 Andel anställda med utländsk bakgrund inom statsförvaltningen jämfört med deras andel i förvärvsarbete i befolkningen

År	statsan- anställda män %	statsan- anställda kvinnor %	i förvärvsar- betande äldrar män %	i förvärvsar- betande äldrar kvinnor %
2003	9,7	11,2	16,9	17,9
2004	9,8	11,4	17,3	18,3

Källa: Arbetsgivarverket och SCB

Andelen anställda med utländsk bakgrund har ökat något mellan 2003 och 2004 men fortfarande är det långt kvar när en jämförelse görs med andelen med utländsk bakgrund i förvärvsarbete i befolkningen.

Tabell 3.9 Andel statsanställda med utländsk bakgrund inom lednings-, kärn- respektive stödkompetens

År	ledning män %	ledning- kvinnor %	kärn män %	kärn kvinnor %	stöd män %	stöd kvinnor %
2003	4,9	7,1	10,3	12,0	7,9	10,2
2004	5,2	6,9	10,7	12,4	7,9	10,3

Källa: Arbetsgivarverket

Ökningen av statsanställda med utländsk bakgrund har framförallt skett inom kärnkompetens medan ökningen är mer marginell i de andra kompetenskategorierna. Andelen kvinnor med utländsk bakgrund inom ledningskompetens har minskat något mellan 2003 och 2004.

Rättsväsendet

Mål: Andelen anställda inom rättsväsendet med utländsk bakgrund skall öka.

Mål: Inom rättsväsendet skall finnas kunskaper för att förebygga och motverka att diskriminering förekommer.

Det finns sex indikatorer som skall användas för att mäta målen (anställda inom rättsväsendet samt olika utbildningsindikatorer). Statistik kan dock först redovisas till budgetpropositionen 2007. Det finns indikationer som pekar på att andelen anställda inom rättsväsendet med utländsk bakgrund kommer att öka. Andelen nybörjare på juristlinjen som har utländsk bakgrund har ökat och uppgick till 18 procent

under 2004, vilket ungefär motsvarar andelen med utländsk bakgrund i hela åldersgruppen.

Hälsa

Mål: Hälsan hos personer med utländsk bakgrund skall förbättras.

Det finns fyra indikatorer för att mäta målet. Alla indikatorerna mäter upplevt hälsotillstånd. I tabell 3.10 redovisas statistiken för hur kvinnor och män uppfattar sin hälsa. Någon motsvarande statistik för barn finns inte i dagsläget.

Tabell 3.10 Andel personer mellan 16-84 år med svensk respektive utländsk bakgrund som bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som gott

År	män med svensk bakgrund %	män med utländsk bakgrund %	kvinnor med svensk bakgrund %	kvinnor med utländsk bakgrund %
2000/01	78	74	73	64
2002/03	80	71	73	66
2004	77	69	72	66
Förändring 2000/01- 2004	-1	-5	-1	+2

Källa: SCB (ULF)

Upplevt gott hälsotillstånd är vanligare bland personer med svensk bakgrund och vanligare bland män än kvinnor. Det är framförallt män med utländsk bakgrund som har en sämre utveckling över tid. Samma trend kan utläsas i tabell 3.11 som redovisar andelen personer som bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som dåligt.

Tabell 3.11 Andel personer mellan 16-84 år med svensk respektive utländsk bakgrund som bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som dåligt

År	män med svensk bakgrund %	män med utländsk bakgrund %	kvinnor med svensk bakgrund %	kvinnor med utländsk bakgrund %
2000/01	5	9	7	12
2002/03	5	10	6	10
2004	5	12	7	13
Förändring 2000/01- 2004	±0	+3	±0	+1

Källa: SCB (ULF)

Etnisk och religiös diskriminering

Mål: Etnisk och religiös diskriminering skall minska i samhället.

Mål: Det skall finnas god kunskap om förekomst och omfattning av etnisk och religiös diskriminering i det svenska samhället. Det skall finnas kunskap om mekanismer bakom diskriminering.

Mål: En större andel personer skall känna till och tillvarata sina rättigheter.

Mål: Arbetsgivare skall ha kunskap om diskrimineringslagstiftningen och skall arbeta för att förebygga diskriminering.

Avsikten är att mäta målen med sex indikatorer (se bilaga 1). I dagsläget saknas dock statistik för flera av indikatorerna. De indikatorer där det finns viss statistik är bevitnad diskriminering och anmälningsbenägenhet.

Det är vanligt att bli vittne till diskriminering på offentliga platser (gator, torg, restauranger och liknande). Tabell 3.12 visar att ungefär var sjätte person bevitnat diskriminering på gator, torg restauranger etc. Att bli vittne till diskriminering är mindre vanligt i andra specifika situationer som på arbetsplatsen, i affärer, på kollektiva färdmedel och vid kontakt med polisen. Men nästan var tionde kvinna uppger att de bevitnat situationer på sin arbetsplats som de tolkat som diskriminering och ungefär var tjugonde man och kvinna har bevitnat diskriminering vid kontakt med polisen. Skillnaderna mellan kvinnor och män är små och inte signifikanta.

Tabell 3.12 Andel personer mellan 16-78 år som blivit vittnen till etnisk diskriminering i olika situationer

År	gator, torg, restauranger etc. kvinnor %	gator, torg, restauranger etc. män %	vid kontakt med polisen kvinnor %	Vid kontakt med polisen män %	arbetsplatsen kvinnor %	arbetsplatsen män %
2003	17,5	17,7	4,0	5,6	10,0	8,0
2004	18,5	16,4	4,7	5,4	9,7	7,5

Källa: Integrationsverket (Integrationsbarometern)

Drygt tre av tio män respektive fyra av tio kvinnor kan tänka sig att anmäla diskriminering om de blir vittnen till denna (tabell 3.13). Det är en signifikant ökning mellan 2003 och 2004 som innebär att flera män och kvinnor kan tänka sig anmäla muntligt till myndigheterna. Båda åren avvisar ungefär var femte person tanken att anmäla diskriminering som de bevitnar.

Tabell 3.13 Andel personer mellan 16-78 år som kan tänka sig att anmäla etnisk diskriminering som de blir vittnen till

År	muntlig anmälan kvinnor %	muntlig anmälan män %
2003	36,1	29,3
2004	41,7	31,0

Källa: Integrationsverket (Integrationsbarometern)

I Integrationsverkets integrationsbarometer ställs frågan om man själv eller någon i hushållet någon gång blivit diskriminerad under 2004. Drygt 4 procent respektive nära 5 procent svarar att de eller någon i hushållet har haft sådana erfarenheter i arbetslivet respektive utanför arbetslivet. Det är främst yngre personer (16–29 år), landsbygdsbor och låginkomsttagare som uppger denna typ av erfarenheter.

Demokrati

Mål: Valdeltagandet skall öka väsentligt bland röstberättigade med utländsk bakgrund.

Mål: Andelen förtroendevalda med utländsk bakgrund skall öka.

Mål: Medborgerliga aktiviteter och politiska resurser skall öka bland personer med utländsk bakgrund.

Valdeltagandet bland röstberättigade med utländsk bakgrund minskade i riksdagsvalet 2002 när jämförelse görs med riksdagsvalet 1998. Valdeltagandet i såväl landstings- som kommunvalen ökade däremot (se tabellerna 3.14–3.16). Ökningen av valdeltagandet är särskilt märkbar bland röstberättigade som är födda utanför Norden. I riksdagsvalet sker minskningen i valdeltagandet bland röstberättigade med utländsk bakgrund födda i Norden. Kvinnor med utländsk bakgrund har ett något högre valdeltagande än män med utländsk bakgrund.

Tabell 3.14 Valdeltagande i riksdagsvalen 1998-2002 bland röstberättigade med svensk respektive utländsk bakgrund

År	kvinnor med svensk bakgrund %	kvinnor med utländsk bakgrund %	män med svensk bakgrund %	män med utländsk bakgrund %
1998	84,0	70,8	82,6	68,8
2002	83,1	67,8	82,8	65,8

Tabell 3.15 Valdeltagande i landstingsfullmäktigevalen 1998-2002 bland röstberättigade med svensk respektive utländsk bakgrund

År	kvinnor med svensk bakgrund %	kvinnor med utländsk bakgrund %	män med svensk bakgrund %	män med utländsk bakgrund %
1998	82,4	58,0	80,5	53,8
2002	81,6	60,2	81,0	55,7

Tabell 3.16 Valdeltagande i kommunfullmäktigevalen 1998-2002 bland röstberättigade med svensk respektive utländsk bakgrund

År	kvinnor med svensk bakgrund %	kvinnor med utländsk bakgrund %	män med svensk bakgrund %	män med utländsk bakgrund %
1998	82,8	58,3	80,9	54,3
2002	82,1	60,1	81,6	55,8

Andelen förtroendevalda med utländsk bakgrund har ökat mellan 1998 och 2002 såväl i riksdagen som i landstings- och kommunfullmäktige (se tabellerna 3.17-3.19). Ökningen är särskilt markant i riksdagen. Fortfarande är det ett stort gap mellan andelen förtroendevalda med utländsk bakgrund och andelen röstberättigade med utländsk bakgrund.

Medborgerliga aktiviteter och politiska resurser mäts med frågor till ett urval personer i SCB:s undersökning om levnadsförhållanden. De senaste resultaten visar att en större andel personer med svensk bakgrund deltar i olika medborgerliga aktiviteter.

Tabell 3.17 Förtroendevalda i riksdagen med utländsk bakgrund 1998-2002 och andelen röstberättigade i befolkningen med utländsk bakgrund

År	riksdagen kvinnor med utländsk bakgrund %	röstberättigade kvinnor utländsk bakgrund %	riksdagen män med utländsk bakgrund %	röstberättigade män utländsk bakgrund %
1998	1,4	9,4	1,1	8,5
2002	3,4	11,4	2,9	10,7

Tabell 3.18 Förtroendevalda i landstingsfullmäktige med utländsk bakgrund 1998-2002

År	landstingsfullmäktige kvinnor med utländsk bakgrund %	röstberättigade kvinnor utländsk bakgrund %	landstingsfullmäktige män med utländsk bakgrund %	röstberättigade män utländsk bakgrund %
1998	3,9	13,8	3,0	12,9
2002	4,3	14,9	3,6	14,2

Tabell 3.19 Förtroendevalda i kommunfullmäktige med utländsk bakgrund 1998-2002

År	kommunfullmäktige kvinnor med utländsk bakgrund %	röstberättigade kvinnor utländsk bakgrund %	kommunfullmäktige män med utländsk bakgrund %	röstberättigade män utländsk bakgrund %
1998	3,1	13,7	3,2	12,8
2002	3,6	14,8	4,0	14,1

Nyanlända invandrare

Mål: Nyanlända vuxna invandrades möjligheter till en snabb etablering skall öka.

Mål: Barns och ungdomars möjligheter till en snabb integration skall öka.

Det finns 22 indikatorer som skall användas för att mäta målen bland annat avseende sysselsättning och arbetspraktik, utbildning, validering, rehabilitering och hälsoundersökningar. I dagsläget finns inte någon statistik som svarar mot indikatorerna. Integrationsverket ansvarar för att statistik utvecklas inom området. Integrationsverket har dock genomfört flera uppföljningar av introduktionen som redovisas nedan.

Uppföljning av introduktionen för vuxna

Sysselsättningsgraden för flyktingar som kom mellan 1996 och 2000 har ökat med tiden i Sverige. De flyktingar som kom 1997 har för varje år haft en högre grad av sysselsättning än de som kom 1996. De som kom 1998 har i sin tur haft en högre grad av sysselsättning än de som kom 1997. Detta mönster bryts för både 1999 och 2000 vilket sannolikt kan förklaras av den vikande konjunkturen under början av 2000-talet. Integrationsverkets uppföljningar visar, i likhet med tidigare undersökningar, att kvinnorna får en sämre introduktion i samhället än männen. Kvinnor får vänta längre på start av

introduktionsprogram och på svenskutbildning. Kvinnorna har ofta färre veckotimmar i introduktionen än vad männen har. Färre kvinnor än män får praktik och andra kontakter med arbetsmarknaden under programmen. Skillnaden mellan könen är tydligast när man jämför lågutbildade kvinnor och män. Kvinnornas avbrott och fördröjningar i introduktionen beror oftast på föräldraledighet eller väntan på barnomsorg och skola för barnen.

Den enskilt vanligaste orsaken till att personer inte påbörjat introduktion är sjukdom. Det gäller både män och kvinnor. Två tredjedelar av dem som deltar i introduktionen påbörjar sin svenskutbildning inom tre månader. Av kvinnorna påbörjar 40 procent svenskutbildning efter fyra månader eller mer. Färre än hälften fullföljer sin svenskutbildning men av dessa får nästan alla ett betyg och majoriteten får ett betyg på nivå D. Drygt hälften av dem som deltar i introduktion har kontakter med arbetsmarknaden under introduktionen. Därtill har 33 procent inte haft någon arbetsmarknadskontakt alls. Andelen som deltar i praktik har ökat jämfört med tidigare undersökningar men förändringen handlar främst om språkpraktik. Arbetsförmedlingens insatser har ökat något. För 48 procent av kvinnorna och 31 procent av männen saknas dock fortfarande samverkan med arbetsförmedlingen. Deltagare i mellanstora och små kommuner har i allmänhet fler kontakter med arbetsförmedlingen än deltagare i de större kommunerna. Av dem som omfattas av den statliga ersättningen är 18 procent sysselsatta i arbete ca 30 månader efter folkbokföringsdatum. Motsvarande för gruppen som inte omfattas av statens ersättning är 41 procent.

Sammanlagt 13 procent av deltagarna har fått sin utländska yrkeserfarenhet validerad. Endast ett fåtal kommuner arbetar systematiskt med validering av tidigare yrkeserfarenheter.

Enligt Integrationsverket visar erfarenheterna från det utvecklingsarbete som flera kommuner bedrivit med stöd av verket att fokus på introduktionen nu sakta skiftar från socialt omhändertagande till en inriktning på arbetsmarknad, tillväxt, kompetensförsörjning och den nyanlände som en resurs för samhället.

Uppföljning av introduktionen för flickor och pojkar

Uppföljningen av skolsituationen för de flickor och pojkar som kommer till Sverige under de senare åren av grundskolan eller direkt till gymnasiet visar att variationerna är stora inom gruppen. Bland annat kön, vistelsetid samt föräldrars utbildning och arbetsmarknadsanknytning påverkar elevens skolresultat. Att gå ut grundskolan med godkänt betyg i kärnämnen är mycket betydelsefullt för att lyckas fullfölja gymnasiestudierna. Skillnaderna i resultat är mycket stora mellan olika kommuner. En slutsats som dras är att verksamhetens kvalitet och typen av insatser har stor betydelse.

Den enda insatsen som nyanlända barn får som introduktion i samhället är oftast att börja i en förberedelseklass. Skolan tycks sakna eller ha lite inflytande och kunskap om kommunernas samlade ansvar för introduktion och framtagande av introduktionsplaner. Enligt Integrationsverket behövs ett starkare barnperspektiv och större samverkan vid planeringen av hela familjens introduktion för att ett bra stöd skall kunna ges till hela familjen under den första tiden i Sverige.

Uppföljning av kommunernas kostnader för flyktingmottagandet

I rapporten *Räcker ersättningen? Kommunernas kostnader för försörjning av 2000 års mottagna flyktingar* redogör Integrationsverket för kostnadsutvecklingen för försörjningen av dessa flyktingar i förhållande till den statliga schablonersättning som kommunerna får. Den totala kostnaden per capita uppgick till 135 389 kronor under perioden. Jämfört med tidigare års mottagna är det en ökning med ca 20 000 kronor mot 1997, med ca 9 000 kronor mot 1998 och med ca 2 000 kronor mot 1999 års flyktingkontingenter.

Det finns märkbara skillnader i kostnaderna mellan olika typer av kommuner. De högsta kostnaderna finns i storstäderna och de större städerna. Även lands- och glesbygdskommuner har höga kostnader per capita. Lägsta kostnaderna redovisas i industrikommuner, övriga mindre kommuner, medelstora städer och övriga större städer. Integrationsverket menar att resultaten indikerar att flyktingars val av bosättningskommun har betydelse för möjligheterna till egenförsörjning.

Storstädernas ogynnsamma kostnadsutveckling kan, enligt Integrationsverket, inte längre förklaras av stor nettoinflyttning av nyanlända invandrare utan egen försörjning eftersom dessa typer av kommuner nu har en nettoutflyttning. Andra kommuner än storstäder och större städer kan uppenbarligen åstadkomma en gynnsam kostnadsutveckling parallellt med en nettoinflyttning av flyktingar.

Boende

Mål: Andelen personer med utländsk bakgrund som, efter sina förutsättningar och behov, bor i en bostad som de anser sig vilja bo i skall öka.

Mål: Förutsatt att formella krav är uppfyllda skall möjligheten att hyra eller köpa en bostad vara lika för alla oavsett etnisk bakgrund.

Mål: Andelen personer med utländsk bakgrund som känner trygghet i sitt hem och i sin boendemiljö skall öka och andelen personer med utländsk bakgrund som känner att de har inflytande över sin boendemiljö skall öka.

I dagsläget finns sju indikatorer som mäter målen. En utförligare statistikredovisning lämnas i utgiftsområde 18, avsnitt 3.1. Trångboddhetsindikatorerna visar att trångboddhet är betydligt vanligare bland personer med utländsk bakgrund. Även bland inrikes födda med en utrikes född förälder är det påtagligt fler som är trångbodda än bland personer med två inrikes födda föräldrar. Någon tendens till utjämning kan inte ses under tioårsperioden mellan 1993 och 2002. Skillnaden i utrymmesstandard avspeglas även sett ur barnens situation. Statistik som mäter trivsel med sin bostad visar att andelen som uppger att de trivs mycket bra med sin bostad har ökat under 1990-talet bland samtliga grupper. Det är dock stora skillnader mellan personer med svensk respektive utländsk bakgrund. Statistik för boende i olika upplåtelseformer visar att andelen utrikes födda som bor i en bostad som de äger har minskat sedan 1990. Detta är särskilt accentuerat bland inrikes födda som har två utrikes födda föräldrar. En trygghetsindikator visar att det är ca 1 av 6 personer som avstått att gå ut om kvällen av rädsla för att bli utsatt för våld. En betydligt större andel kvinnor har

avstått att gå ut jämfört med män. En något större andel personer med utländsk bakgrund uppger rädsla. Boendesegregation mäts med ett segregationsindex (se tabell 3.20) som visar att utvecklingen av etnisk boendesegregation inte är entydig. I Malmö har boendesegregationen minskat mellan 1997 och 2003 medan den i stort sett är oförändrad i Göteborg och har ökat i Stockholm.

Tabell 3.20 Segregationsindex 1997 och 2003 i nio större kommuner

Kommun	1997	2003
Stockholm	27,1	29,3
Göteborg	38,6	38,9
Malmö	36,5	35,6
Uppsala	35,2	32,5
Västerås	23,5	25,7
Örebro	38,0	39,7
Norrköping	33,6	32,7
Helsingborg	26,8	29,1
Umeå	20,5	27,1

Källa: Integrationsverket

Kultur

Mål: Den etniska och kulturella mångfalden inom kulturutbudet skall öka.

Mål: Andelen utövare med utländsk bakgrund skall öka inom det allmänna kulturlivet.

Mål: Kulturutbudet skall nå fler med utländsk bakgrund.

Målen skall mätas med hjälp av fyra indikatorer. I dagsläget finns ingen statistik.

Socialförsäkringar

Mål: Skillnaderna i sjukfrånvaro mellan utrikes födda och födda i Sverige skall minska.

Tabell 3.21 Antal sjukpenningdagar per sysselsatt person bland inrikes respektive utrikes födda

År	Inrikes födda män %	Utrikes födda män %	Inrikes födda kvinnor %	Utrikes födda kvinnor %
1999	4,3	6,5	9,0	12,2
2003	7,5	11,6	14,8	15,3

Källa: SCB (LISA)

Utrikes födda män och kvinnor har fler sjukpenningdagar per sysselsatt person när jämförelse görs med inrikes födda män och kvinnor. Skillnaderna är dock större mellan männen än mellan kvinnorna. En jämförelse mellan 1999 och 2003 visar också att antalet sjukpenningdagar per sysselsatt person i genomsnitt har ökat för alla grupper och att inrikes födda kvinnor närmast sig betydligt de utrikes födda kvinnornas sjukskrivning. De högsta sjukskrivningstalen bland män finns hos utrikes födda i övriga Norden och bland kvinnor, födda i Europa utanför Norden.

3.6.2 Resultat inom verksamhetsområdet Tillståndet och utvecklingen

Mål: Kunskapen om levnadsvillkor och utvecklingen inom olika samhällsområden ur ett integrationsperspektiv skall öka.

Resultat som Integrationsverket bidragit till

Rapport Integration 2003 har fått ett stort genomslag i massmedia och även presenterats och diskuterats i en rad olika sammanhang. Även andra rapporter har nått ut massmedialt och fått stor efterfrågan bland myndigheter, kommuner och andra organisationer. Integrationsverket har genom riktade insatser nått ut med kunskap till strategiska aktörer. Verkets webbplats har en viktig funktion i att sprida kunskap.

Arbetet med att skapa plattformar för överenskommelser mellan olika aktörer leder också till att både öka och intensifiera kunskaps-spridningen. Uppgifter från Integrationsverkets databas STATIV efterfrågas av allt flera aktörer och bedöms ha blivit en mycket viktig kunskapskälla. Det går dock inte att dra några säkra slutsatser hur mycket kunskaperna har ökat. Det är av särskild vikt att veta hur de mest strategiska aktörerna mottar kunskapen. Inte heller finns någon studie som indikerar att kunskaperna leder till ökade förutsättningar för myndigheter, kommuner och andra organisationer att beakta allas lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter, än mindre att de leder till att aktörerna beaktar allas lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter.

Resultat av andra insatser

DO:s rapport *Diskriminering av Romer i Sverige* som överlämnades till regeringen under 2004 rön-te ett massmedialt intresse och skapade en debatt. Rapporten har också använts som ett underlag i dialog med andra berörda myndigheter.

Den integrationspolitiska maktutredningens forskningsprogram har resulterat i ett antal rapporter som har bidragit till måluppfyllelsen under budgetåret.

3.6.3 Resultat inom verksamhetsområdet lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter

Mål: Öka myndigheters, kommuners och andra aktörers förutsättningar att beakta allas lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett etnisk och kulturell bakgrund.

Resultat som Integrationsverket bidragit till

Flyktningmottagande och introduktion

Den statliga ersättningen för flyktningmottagande har en stor betydelse för kommunernas förutsättningar att erbjuda introduktion till nyanlända invandrare.

Arbetet med att upprätta centrala, regionala och lokala överenskommelser med strategiska aktörer har till stor del fokuserats på att påskynda inträdet till arbetsmarknaden för utrikes födda. För att en snabb arbetsmarknadsintegration skall vara möjlig måste den nyanlända invandraren i förvärsarbetande ålder snabbt få kontakt med arbetsmarknaden och därigenom få relevanta erfarenheter från arbetslivet. Samtidigt gäller att arbetsmarknadens organisationer måste arbeta effektivt och målmedvetet för att minska den diskriminering som alltjämt förekommer på arbetsmarknaden. Integrationsverket har arbetat mycket med dessa frågor på aktörsnivå med hjälp av överenskommelser som en plattform för arbetet. Resultat har också åstadkommit på aktörsnivå vilket ligger i linje med verksamhetens mål. Det är dock svårt att belägga om målet har uppfyllts eftersom verket i en ganska låg utsträckning undersökt vilka effekter som uppnåtts genom överenskommelserna.

Verket har under det senaste året arbetat för en mer sammansatt strategi där introduktion för nyanlända, ökad etnisk mångfald i arbetslivet och antidiskriminering är tre viktiga komponenter. I denna strategi har man också fokuserat mer på kvinnors situation. Dock är slutsatsen att resultaten på aktörsnivå inte lett till önskade effekter på individnivå. Integrationsverkets uppföljning av introduktionen pekar på att delar av introduktionen för nyanlända invandrare är bättre under 2004 jämfört med tidigare år men att det ändå är endast hälften av deltagarna som haft någon arbetsmarknadskontakt under sin introduktion. Arbetsförmedlingens insatser har ökat på alla punkter sedan den första undersökningen för tre år sedan men fortfarande deltar arbetsförmedlingen alltför sällan i kartläggning och planering. Det är också stora skillnader i kommunernas förmåga att genomföra introduktionsinsatser, samtidigt som samverkan mellan kommuner är låg.

Stöd till antidiskrimineringsverksamheter

De statliga stöden har möjliggjort en kvantitativ och kvalitativ utveckling av antidiskrimineringsverksamheter. Utvärderingen av de lokala antidiskrimineringsverksamheterna har medfört att Integrationsverkets rutiner för hanteringen av stödet till byråerna utvecklats.

Stöd till Centrum mot rasism

Centrum mot rasism har med hjälp av det statliga stödet utvecklat sin informations- och kommunikationsverksamhet. Detta har skett dels genom uppbyggnaden av en kommunikationsplattform och utvecklingen av den webbaserade kunskapsbanken *Sverige Mot Rasism*, dels genom konferenser, en utställning och annan direkt kommunikation. Centrumet anordnade bland annat en konferens den 21 mars 2004 för att uppmärksamma FN:s internationella dag mot rasism. Centrumet har också varit med och tagit fram ett alternativt läromedel, *Värdegrundshandboken*, som vänder sig till barn och ungdomar. Under 2004 hade 180 skolor köpt handboken. Centrumet har också arbetat mycket med nätverksbyggande, bland annat har flera arbetsgrupper bildats där centret ingår och man deltar också i två europeiska nätverk.

Centrum mot rasism har verkat i ett och ett halvt år och mycket av tiden har använts för att bygga upp den interna verksamheten och skapa externa nätverk. Det är därför för tidigt att dra

några slutsatser om resultat som centrumet bidragit till.

Stöd till organisationer som främjar integration

Vid fördelning av projektstöd har integrationsverket under 2004 prioriterat

- projekt som främjar nyanländas inträde på arbetsmarknaden,
- projekt som tar sikte på att motverka diskriminering vid etablering på arbetsmarknaden,
- projekt som syftar till att öka jämställdheten mellan könen och förbättra uppväxtvillkoren för unga med utländsk bakgrund. Unga kvinnor och flickors uppväxtvillkor har särskilt uppmärksammats.

Under året har nya riktlinjer och föreskrifter utarbetats av Integrationsverket, bland annat för att underlätta uppföljningen och kvalitetssäkringen av projektansökningar. Ett resultat av den nya inriktningen är en tydligare målinriktad fokusering på större projekt som finansieras genom olika EU-fonder (mål 3, Equal och Europeiska Flyktingfonden.)

Av 64 organisationer som sökte organisations- och verksamhetsbidrag har 47 fått bifall under 2004. Tillämpningen av förordningen (2000:216) om statsbidrag till organisationer som främjar integration vid fördelning av organisationsstöd har inneburit att andelen verksamhetsbidrag för första året nu är lika stort som organisationsbidraget, tio miljoner vardera. Kravet på att uppfylla ett antal prioriterade verksamhetsområden för att få verksamhetsbidrag har fått konsekvensen att ett större antal organisationer inte har kvalificerat sig för verksamhetsbidraget vid en jämförelse med föregående år. Alla riksförbund som har fått organisations- och verksamhetsstöd kommer att granskas av Integrationsverket.

Resultat som DO bidragit till

Anmälningar om diskriminering

DO framhåller att ökningen av antalet individärenden är en konsekvens av införandet av det förstärkta civilrättsliga skyddet mot diskriminering genom lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering som trädde i kraft den 1 juli 2003, dels av genomförda informationsinsatser under 2004.

Arbetsdomstolen (AD) har meddelat dom i ett mål som DO har drivit under 2004 varvid talan avlogs. Vidare stämde DO arbetsgivare i fyra fall under 2004. Genom DO:s försorg har förlikning uppnåtts i ett fall och situationen lösts på något annat sätt än genom förlikning i drygt 30 fall. Av de 88 arbetslivsärenden hos DO som handlagts av arbetstagarorganisationer har 33 avslutats genom förlikning. Under året har AD meddelat dom i tre mål som facket drivit. I samtliga fall avlogs talan.

Målet för DO är att 50 procent av alla individärenden skall handläggas inom 90 dagar och 90 procent inom 180 dagar. Även om antalet avslutade ärenden ökat kraftigt under de senaste två åren uppnådde DO inte ambitionen att avsluta 90 procent inom 180 dagar.

Aktiva åtgärder mot diskriminering

Resultatet av DO:s arbete med tillsyn av hur arbetsgivare bedriver ett målinriktat och planmässigt arbete mot diskriminering visar att det fortfarande brister generellt när det gäller aktiviteter för att uppfylla lagens krav på aktiva åtgärder och att det behövs fortsatt omfattande insatser.

Överläggningar, information och utbildning

DO:s informations- och utbildningsinsatser har bidragit till kunskapsutveckling hos arbetsgivare, fack- och arbetsgivarförbund, stat och kommun samt intresseorganisationer. Under 2004 har en ny utbildningspolicy utarbetats i syfte att öka det strategiska tänkandet i utbildningsinsatserna och förnya pedagogiken. Under år 2004 uppdrog DO åt en grupp forskare att gå igenom samtliga DO:s ärenden som kom in under åren 1998–2003 och göra en analys av dessa. En av analysprojektets slutsatser är att DO inte lyckats nå ut till de mest utsatta grupperna. DO planerar därför att utveckla strategin för att nå grupper som riskerar att utsättas för diskriminering.

DO:s arbete med att utbilda personalen vid antidiskrimineringsbyråerna och på annat sätt stödja dessa har bidragit till förbättrade kunskaper hos verksamheterna. DO har mottagit 39 anmälningar genom byråerna. Ett arbete har inletts för att ta fram en gemensam handlingsplan för samarbetet mellan ombudsmännen och byråerna.

Utveckling av det kommunala flyktingmottagandet

Kommunmottagande och bosättning

Under 2004 bosatte sig 9 215 personer i landets kommuner inom ramen för det kommunala flyktingmottagandet. Detta är nästan exakt 3 000 personer färre jämfört med 2003. Minskningen förklaras främst av en minskad andel asylsökande som får uppehållstillstånd och färre antal anhöriga till flyktingar. Av dem som togs emot i kommunerna 2004 var 49 (48) procent kvinnor och 51 (52) procent män. 45 (42) procent var barn under 18 år, 53 (56) procent vuxna mellan 18 och 64 år och 2 (2) procent 65 år och äldre. Integrationsverket hade överenskommelser om flyktingmottagande med 174 (169) kommuner 2004.

(Siffor inom parentes avser år 2003).

Det förekommer stora variationer från år till år i antalet kommunmottagna personer. I nedanstående tabell framgår omfattningen av flyktingmottagandet de senaste 12 åren samt prognos för perioden 2005–2008.

Kommunmottagandet åren 1993–2008

1993	25 200	
1994	62 300	
1995	15 900	
1996	6 800	
1997	13 600	
1998	12 000	
1999	9 100	
2000	12 200	
2001	12 600	
2002	12 900	
2003	12 200	
2004	9 200	
2005	9 900	prognos
2006	6 700	prognos
2007	6 300	prognos
2008	6 300	prognos

De flesta av de personer som under 2004 bosatte sig i kommunerna inom ramen för flyktingmottagandet var asylsökande innan de fick beslut om uppehållstillstånd (4 506). Resterande antal var kvotflyktingar (1 659), anhöriga till flyktingar (2 906) samt övriga (143). Integrationsverket har anvisat en kommunplats till 3 339 personer, varav 1 659 personer är kvotflyktingar och resterande 1 680 personer har

vistats i Migrationsverkets anläggningsboende. De sistnämnda utgör 75 procent av de anläggningsboende som fick uppehållstillstånd och ca 37 procent av samtliga som varit registrerade i Migrationsverkets mottagandesystem. Av de 4 476 personer som fick uppehållstillstånd efter att ha sökt asyl i Sverige, var boendet jämnt fördelat mellan eget boende och boende på Migrationsverkets anläggningar (2 227 respektive 2 249 personer).

De som själva ordnat sitt boende när uppehållstillstånd beviljas tar i anspråk huvuddelen av den kapacitet som finns för introduktionsinsatser i och omkring storstadsområdena. De som behövt Integrationsverkets hjälp (kvotflyktingar och tre fjärdedelar av dem som bott på anläggning) har därför huvudsakligen hänvisats till orter utanför storstadsområdena. Den genomsnittliga väntetiden från beviljat uppehållstillstånd till inflyttning i en kommun har minskat från 116 dagar 2003 till 92 dagar 2004. Skälet till detta är främst det minskade antalet beviljade uppehållstillstånd och därmed ett minskat ”tryck” på kommunerna.

Ekonomisk kompensation till kommuner som tar emot flyktingar som vill flytta från storstäderna
Integrationsverket har sedan 2001 haft möjlighet att ekonomiskt kompensera kommuner som organiserat tagit emot flyktingar som ursprungligen togs emot i storstäderna och vissa förortskommuner. Under 2004 omfattades 13 kommuner i storstadsregionerna av denna möjlighet och verket har betalat ut ca 2,2 (2,3) miljoner kronor till sammanlagt 23 (15) mottagande kommuner för totalt 61 mottagna personer som berättigade till ersättning. Totalt flyttade 115 personer organiserat under året varav de flesta från Stockholm, Göteborg och Botkyrka. (Siffror inom parentes avser år 2003).

Sekundärflyttningens struktur och omfattning
Integrationsverket har redovisat för struktur och omfattning på flyktingars flyttning från den första bosättningskommunen. Av redovisningen framgår bland annat att andelen som flyttar bland kvotflyktingar minskat från 29 till 17 procent under perioden 1998-2002. Bland de som ordnat eget boende under asyltiden har andelen som flyttat ökat under samma period från 16 till 26 procent och för anläggningsboende är ökningen från 15 till 19 procent.

Av de som flyttar är en större andel män (60 procent) än kvinnor (40 procent). Av de i ål-

dersgruppen 18-65 år som flyttat under perioden 2002-2004 är 64 procent män och 36 procent kvinnor. En förklaring till detta kan vara att männen ofta kommer först till Sverige och söker asyl. Under tiden som familjen ansöker om att få återförenas hinner mannen flytta en eller flera gånger. En annan orsak är att det är de ensamstående unga männen som i första hand flyttar vidare.

Sammanlagt 11 län hade en nettoutflyttning medan 10 län hade nettoinflyttning under 2002-2004. Störst har nettoutflyttningen varit i Stockholms, Västerbottens, Västernorrlands och Kalmar län. De största nettoinflyttningssläna har varit Gävleborgs, Östergötlands, Södermanlands och Skåne län. Av de som flyttar till Stockholm kommer hela 63 procent från andra kommuner i Storstockholmsområdet. I de andra storstadsregionerna är andelen som flyttar till staden från andra kommuner inom regionen betydligt lägre, 18 procent i Göteborg och 27 procent i Malmö.

Resultat av andra insatser

Andelen personer som varit arbetslösa och fått ett arbete eller som ingår i ett program har varit förhållandevis låg bland sökande med utländsk bakgrund, trots att utrikes födda oftare söker arbete på orter utanför dagpendlingsavstånd jämfört med inrikes födda. Resultaten från arbetsplatsintroduktion för vissa invandrare visar att hälften har fått arbete efter avslutad insats. Resultaten från arbetsmarknadsutbildning har förbättrats för gruppen utomnordiska medborgare jämfört med övriga och 70 procent fick i genomsnitt arbete efter avslutad insats. Den prioritering av deltagare med utländsk bakgrund som skall ske till försöksverksamheten med bristyrkesutbildning har inte fått genomslag. Det finns mycket begränsade erfarenheter av insatserna prova-på-platser och yrkesbedömning eftersom dessa varit igång under en mycket begränsad tid. Anställningsstöd har i en nyligen publicerad undersökning visat sig vara en effektiv åtgärd (IFAU R2004:17). I undersökningen särredovisas inte resultat för utrikes födda, men med tanke på att de är väl representerade i denna åtgärd så är det troligt att det finns positiva effekter för denna grupp.

Analys och slutsatser

De mest betydande hindren för att nå målet om lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund är bristen på arbetstillfällen på den reguljära arbetsmarknaden, den etniska diskrimineringen och brister i förmågan att bedöma utländsk yrkeskompetens och utbildning. De ovan nämnda hindren genererar skillnader i sysselsättning och inkomster mellan olika delar av befolkningen. Sysselsättning och inkomster utgör i sin tur de kanske viktigaste enskilda bestämningsfaktorerna till möjligheterna inom en rad andra områden såsom demokratisk delaktighet, hälsa, boendestandard och tillgång till kulturutbudet.

Föräldrars sysselsättning och inkomster återspeglar sig även i barnens utbildningsresultat, vilket bidrar till att ojämlikheter kan reproduceras över generationer. Skillnader i resultat mellan personer med svensk respektive utländsk bakgrund i grund- och gymnasieskolan kan i huvudsak förklaras med skillnader i socioekonomiska förhållanden. Elever vars föräldrar har låg utbildning eller låga inkomster får i genomsnitt lägre skolresultat, oavsett bakgrund. Det är dock viktigt att elever som invandrat under skoltiden ges goda förutsättningar att tillgodogöra sig undervisningen. I högre utbildning har utbyggnaden av högskolan och insatserna för socioekonomiskt breddad rekrytering haft mycket goda integrationspolitiska effekter.

Introduktionen för nyanlända flyktingar

Inom politikområdet har stora ansträngningar gjorts för att förändra kommunernas introduktion för nyanlända flyktingar och nära anhöriga. Arbetsförmedlingarna kommer i allt högre grad in i introduktionens första fas och inriktningen är mot egenförsörjning snarare än socialt omhändertagande. Trots insatserna leder introduktionen ännu inte till snabb och varaktig arbetsmarknadsanknytning för nyanlända invandrare. Även om det allmänna läget på arbetsmarknaden utgör en viktig förklaring till nyanlända invandrades svårigheter i detta avseende, måste introduktionsinsatserna utvecklas vidare. Behovet av fortsatt utveckling accentueras ytterligare av att allt för många inte kan tillgodogöra sig utbildningen i svenska samt

att nyanlända kvinnor får såväl sämre tillgång till insatser som insatser av lägre kvalitet än män.

Integrationsverket har samverkat med andra myndigheter och andra aktörer på central, regional och lokal nivå för att göra introduktionen effektivare. Detta arbete startade år 2001 och bedöms vara ett långsiktigt engagemang för att varaktig framgång skall nås. Det är dock allt mer tydligt att avståndet till arbetsmarknaden inte lätt kan överbryggas med hjälp av insatser från kommuner och statliga myndigheter på olika nivåer. Det finns också ett stort behov att få alla arbetsgivare och arbetsstagarorganisationer att ta ett större och gemensamt ansvar för integrationen på arbetsmarknaden. Ett större ansvarstagande leder till ett snabbare inträde för utrikes födda och särskilt för nyanlända invandrare men också till att den etniska diskrimineringen på sikt kan minska.

Diskriminering

Arbetet mot diskriminering har utvecklats. Lagstiftningen har skärpts och breddats under de senaste åren samtidigt som DO fått ökade resurser. Diskrimineringskommittén utreder frågan om krav på mångfaldsplaner och frågan om privatpersoner skall omfattas av diskrimineringsförbud. Antidiskrimineringsbyråernas verksamhet utvecklas också kontinuerligt och kan bli betydelsefullt i arbetet med att motverka diskriminering. Regeringen anser att det är angeläget att identifiera strukturer och mekanismer som upprätthåller invandrades utanförskap. Kunskapen om diskrimineringens omfattning är dock fortfarande bristfällig. Särskilt saknas kunskap om diskriminerande strukturer i samhället, vilket föranlett regeringen att tillsätta två utredningar och uppdra åt Integrationsverket att bland annat genomföra s.k. praktikprovning för att fastställa omfattningen av diskriminering i arbetslivet. Rättsväsendets myndigheter arbetar i allt högre grad för att motverka diskriminering inom rättsväsendet och de centrala myndigheterna inom området har satt upp mål om att öka andelen anställda med utländsk bakgrund samt att öka kunskapen om hur etnisk diskriminering kan motverkas.

Styrning av de statliga myndigheterna

Staten har en stor betydelse för resultatet för integrationspolitiken. Riksrevisionen, som granskat regeringens styrning av integrationspolitiken, drar slutsatsen att politiken inte fått önskat genomslag i styrningen av myndigheterna

och att myndigheternas insatser i högre utsträckning än avsett riktar in sig på invandrarskapet i sig snarare än på allas lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter. Riksrevisionen efterlyser bättre kunskapsunderlag på flera samhällsområden, en tydligare och bättre verksamhetsanpassad styrning av myndigheterna samt en förstärkt uppföljning av myndigheternas genomförande av integrationspolitiken.

Riksrevisionens slutsatser bekräftar regeringens tidigare bedömning att en förstärkning och förtydligande av regeringens styrning av myndigheterna är nödvändig för att de integrationspolitiska målen skall nås. Regeringen tillsatte 2003 en särskild arbetsgrupp med uppdrag att se över hur genomförandet och uppföljningen av integrationspolitiken kan förbättras. Arbetsgruppen har lämnat förslag på mål och indikatorer inom olika politikområden. I denna proposition redovisar regeringen mätbara mål för integrationspolitiken inom elva områden (se avsnitt 3.3). Berörda myndigheter kommer att få ansvar för att målen följs upp och Integrationsverket kommer att få uppdraget att genomföra en samlad analys av utvecklingen. Regeringen har också beslutat att tillsätta en parlamentarisk kommitté (dir. 2005:94) med uppdrag att göra en översyn av integrationspolitikens mål, inriktning, organisation och effektivitet.

3.7 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har framfört invändning mot årsredovisningen för DO. Revisionen menar att brister i den interna kontrollen och otydlig arbetsordning har lett till att myndigheten frångått upphandlingsreglerna och ingått olämpliga affärssuppgörelser. Enligt revisionsrapporten har ledningens förvaltning inte i tillräcklig omfattning följt de regelverk som gäller för statlig redovisning. De finansiella delarna i årsredovisningen är därmed inte rättvisande. DO har åtgärdat de brister som Riksrevisionen påpekat. Riksrevisionen har inte lämnat några andra invändningar i revisionsberättelserna.

Riksrevisionen har granskat regeringens styrning av integrationspolitiken. Huvudsyftet med granskningen har varit att undersöka vilket genomslag riksdagens beslut av 1997 års integrationspolitiska proposition har fått i re-

geringens styrning av myndigheterna. En kort sammanfattning av granskningen och regeringens slutsatser lämnas i föregående avsnitt.

3.8 Politikens inriktning

Sverige skall bli integrerat. Nyanlända invandrare skall kunna etablera sig i Sverige betydligt snabbare än i dag. Detta skall ske genom tidiga och relevanta kontakter med arbetslivet och individuellt anpassad introduktion. Arbetet med att förändra och anpassa samhällets strukturer och institutioner till den befolkning som lever och verkar i Sverige i dag fortsätter. Politiken måste utformas så att den bryter de strukturer som vidmakthåller segregeringen i samhället. Den generella politiken skall utvecklas så att insatser utformas efter behov oavsett bakgrund. Därtill krävs en förstärkt antidiskrimineringspolitik och insatser som bidrar till förändrade attityder och beteenden i hela samhället. En viktig förutsättning är att regeringens styrning av integrationspolitiken utvecklas och förtydligas ytterligare. Regeringen vidtar nu insatser för en bättre introduktion och för att öka integrationen på arbetsmarknaden samt för att bekämpa diskrimineringen. En samlad strategi för hur integrationspolitiken skall kunna stärkas ytterligare kommer att redovisas i vårpropositionen 2006.

Bättre introduktion för nyanlända

Samhällets stöd till nyanlända invandrare som etablerar sig i Sverige skall utvecklas och kvinnor skall få samma möjligheter som män att etablera sig i samhället. Ett viktigt inslag för att effektivisera insatserna under första tiden är att höja kvaliteten i svenskutbildningen för invandrade samt att avsevärt öka möjligheterna att kombinera utbildning med arbete och arbetsmarknadspraktik. Kvinnornas situation skall uppmärksammas särskilt mot bakgrund av att de hittills fått sämre introduktion än männen. Ett annat viktigt inslag för att påskynda tillträdet till arbetslivet är tidig validering av utländsk utbildning och yrkeserfarenhet.

Proposition om nyanländas etablering

Regeringen avser att under våren 2006 presentera en proposition med förslag som förbättrar svenskundervisningen och gör det lättare för nyanlända att få arbete. Arbetsmarknadsverket skall ges ett tydligare ansvar för tidiga arbetslivsinriktade aktiviteter under introduktionsperioden. Undervisningen i svenska skall bättre anpassas till den nyanländes förutsättningar och kunna pågå parallellt med arbete eller praktik. Alla skall erbjudas minst femton undervisningstimmar i veckan i svenska.

Tydligare ansvar för AMV

Regeringen avser att ge Arbetsmarknadsverket (AMV) ett tydligare ansvar för arbetslivsinriktade aktiviteter för nyanlända invandrare i yrkesverksam ålder som inom rimlig tid kan bedömas få ett arbete. Arbetsförmedlingarna skall bland annat medverka till tidig kartläggning och bedömning av yrkesbakgrund och samordna berörda aktörers insatser. Av särskilt intresse i sammanhanget är möjligheten att kombinera utbildningen i svenska med andra etableringsaktiviteter. Regeringen återkommer i vår med förslag till förtydligt ansvar för AMV.

Effektivare och snabbare introduktion genom regional och lokal samverkan

En enskild kommun kan inte alltid erbjuda det stöd som en nyanländ invandrare kan behöva för sin etablering i Sverige. För att kunna erbjuda nyanlända invandrare ett bra utbud av arbete, praktik, utbildning, rehabilitering och annat som kan behövas för en snabbare etablering, behöver det regionala samarbetet utvecklas. Med regional samverkan kan utbildningen i svenska språket, på ett helt annat sätt än när en kommun ensam står för utbildningen, anpassas till de behov en person har med tanke på exempelvis yrkes- och utbildningsbakgrund.

En effektiv introduktion för nyanlända förutsätter också att samverkan mellan kommun, myndighet och näringsliv fungerar på lokal nivå. I många kommuner har initiativ till sådan samverkan tagits och det finns många exempel på fungerande verksamheter. Det är viktigt att kunskapen om olika arbetsmetoder och former för samverkan får spridning. För att få underlag för att utveckla lokal och regional samverkan avser regeringen att ge samtliga länsstyrelser i uppdrag att tillsammans med Integrationsverket redovisa den samverkan som finns i regionen samt hur den kan utvecklas och effektiviseras.

Det är också angeläget att stärka och utveckla det pågående lokala och regionala arbetet kring nyanländas etablering. För att möjliggöra ett sådant utvecklingsarbete föreslår regeringen att 20 miljoner kronor per år 2006 och 2007 avsätts för inventering, samordning m.m. av utvecklingsarbete inom och mellan några län.

Integration på arbetsmarknaden

Fortsatta ansträngningar inom arbetsmarknadspolitiken skall göras för att åstadkomma en bättre integration på arbetsmarknaden. Förutom tidigareläggning av insatserna för nyanlända invandrare skall insatserna inriktas på att uppnå en bättre prioritering och högre träffsäkerhet i insatser för dem som varit arbetslösa länge. En tydligare prioritering av kvinnor och män med utländsk bakgrund skall ske till alla arbetsmarknadspolitiska program. Vid dessa prioriteringar skall särskilt skillnader mellan kvinnors och mäns behov uppmärksammas. De möjligheter som arbetsplatsintroduktion ger bör utnyttjas fullt ut.

Regeringens sysselsättningspaket kommer att innebära nya möjligheter för många arbetslösa. Kvinnor och män med utländsk bakgrund som har långa arbetslöshetstider skall vara tydligt prioriterade i detta sammanhang.

Regeringen kommer också att noga följa utvecklingen av de åtaganden som gjorts i den avsiktsförklaring som har träffats mellan regeringen, Kommunförbundet, Landstingsförbundet och arbetstagarorganisationer om insatser för bättre integration, bland annat genom införandet av prova-på-platser. Arbetsförmedlingarnas uppdrag att erbjuda sådana platser måste i fortsättningen komma fler utrikes födda till del. Särskilda medel skall även fortsättningsvis avsättas för att stärka ställningen på arbetsmarknaden för dem som har liten erfarenhet av svensk arbetsmarknad.

Staten som arbetsgivare - den etniska mångfalden skall öka

Arbetet för ökad mångfald i arbetslivet har hög prioritet. Staten skall vara ett föredöme när det gäller etnisk mångfald. Regeringen tar nu ytterligare initiativ för att förbättra myndigheternas arbete med den etniska mångfalden. Regeringen har i augusti 2005 fattat beslut om att ge Statens kvalitets- och kompetensråd (KKR) i uppdrag att lämna ett förslag till former

för ett regionalt utvecklingsprojekt i syfte att underlätta myndigheternas arbete med att öka den etniska mångfalden i statsförvaltningen. Uppdraget skall genomföras i samråd med Integrationsverket och DO. Uppdraget skall redovisas den 15 november 2005. Projektet planeras starta vid kommande årsskifte och pågå i två år och bedrivs som regionala projekt i fem län. Flera olika delar skall ingå i projektet; kunskapsuppbyggnad, erfarenhetsutbyte och praktiskt arbete utifrån en metod eller modell. Samordningsansvaret i respektive län tilldelas berörd länsstyrelse och den nya förvaltningspolitiska myndigheten ges ett övergripande ansvar.

Kraftfullare insatser mot diskriminering

Regeringen kommer att ge stor uppmärksamhet åt insatser mot diskriminering. Den strukturella diskrimineringen skall bekämpas och förslag till insatser av olika slag är föremål för överväganden. Förutsättningarna för anonymiserade ansökningshandlingar ses över liksom villkoren för serveringstillstånd. Diskrimineringskommittén utreder frågan om krav på införande av obligatoriska mångfaldsplaner för privata och offentliga arbetsgivare med mer än tjugo anställda. En etisk uppförandekod för de kommunala bostadsbolagen diskuteras. Regeringen har för avsikt att återkomma med förslag mot etnisk diskriminering i samband med vårpropositionen 2006. Ett tydligt fokus på diskriminering kommer också att präglade den andra nationella handlingsplanen för mänskliga rättigheter. Handlingsplanen kommer att överlämnas till riksdagen i början av 2006.

För att öka möjligheterna att bedriva ett mer kraftfullt och utåtriktat arbete föreslår regeringen att DO förstärks permanent med 3,5 miljoner kronor per år och med ytterligare 3 miljoner kronor under 2006. DO behöver bland annat få möjligheter att utveckla sin tillsyn över hur arbetsgivare uppfyller lagens krav på aktiva åtgärder. De statliga myndigheterna skall prioriteras i syfte att möjliggöra också en ökning av den etniska mångfalden i statsförvaltningen. Vidare behövs informationsinsatser till de grupper som är särskilt utsatta för etnisk diskriminering och som saknar kunskap om lagstiftningen. Fortsatta insatser krävs också för att motverka diskrimineringen av romer.

Förstärkningen innebär också ökade möjligheter för DO att bedriva processer i domstol.

De lokala antidiskrimineringsbyråernas verksamhet tillförs ytterligare 3 miljoner kronor per år. Detta innebär att en kvalitets- och kompetenshöjning av redan befintlig verksamhet kan ske samtidigt som fler byråer kan ges stöd.

Integrationspolitiken ses över

Ett samlat system införs för att integrationspolitiken bättre skall kunna följas upp och orsakerna till skillnader mellan inrikes födda och utrikes födda kan belysas bättre än vad som varit möjligt hittills (se avsnitt 3.6.1). Samtidigt ses integrationspolitikens mål, inriktning, organisation och effektivitet över i en parlamentarisk kommitté. Kommittén skall lämna ett betänkande senast den 1 juni 2007.

3.9 Budgetförslag

3.9.1 10:1 Integrationsverket

Tabell 3.22 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2004	Utfall	91 942	Anslags-sparande	119
2005	Anslag	89 908 ¹	Utgifts-prognos	88 700
2006	Förslag	91 024		
2007	Beräknat	92 658 ²		
2008	Beräknat	94 497 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 91 024 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 91 024 tkr i 2006 års prisnivå.

Integrationsverket är central förvaltningsmyndighet för integrationsfrågor. Verket har ett övergripande ansvar för att integrationspolitiska mål och synsätt får genomslag inom olika samhällsområden samt för att aktivt stimulera integrationsprocesserna i samhället. En central uppgift för myndigheten är att följa och utvärdera samhällsutvecklingen mot bakgrund av samhällets etniska och kulturella mångfald.

Regeringens överväganden

Regeringen bedömer att Integrationsverkets verksamhet kan bedrivas med oförändrat anslag.

Regeringen föreslår att ett anslag på 91 024 000 kronor anvisas för 2006. För 2007 bör anslaget beräknas till 92 658 000 kronor och för 2008 beräknas anslaget till 94 497 000 kronor.

Tabell 3.23 Härledning av anslagsnivån 2006-2008 för 10:1 Integrationsverket

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	89 908	89 908	89 908
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 655	3 299	5 149
Beslut ³	-539	-549	-560
Förslag/beräknat anslag	91 024	92 658	94 497

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004, (bet. 2004/05:SfU2).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Anslaget minskas med 539 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

3.9.2 10:2 Integrationsåtgärder

Tabell 3.24 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2004	Utfall	78 831		Anslags-sparande	11 038
2005	Anslag	103 742 ¹		Utgifts-prognos	102 349
2006	Förslag	108 120			
2007	Beräknat	86 120			
2008	Beräknat	66 120			

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget disponeras av Integrationsverket för stöd till organisationer som främjar integration, för åtgärder som stimulerar integrationsprocesserna i samhället och för insatser som förebygger och motverkar främlingsfientlighet, rasism och etnisk diskriminering. Vidare disponeras en del av anslaget av regeringen för att stimulera inrättande av skyddat boende och vissa utbildningsinsatser m.m. för ungdomar som riskerar att utsättas för s.k. hedersrelaterat våld.

Regeringens överväganden

Regeringen avser att låta Integrationsverket disponera sammanlagt ca 46 miljoner kronor för stöd till verksamhet som bedrivs huvudsakligen av organisationslivet. Av dessa medel avser ca 24 miljoner kronor organisations- och verksamhetsbidrag samt projektstöd enligt förordningen (2000:216) om statsbidrag till organisationer som främjar integration. Stödet till lokal verksamhet bör förstärkas med 3 miljoner kronor per år. Därvid kan verket fördela 14 miljoner kronor till lokal verksamhet mot diskriminering. Vidare får verket disponera högst 5,5 miljoner kronor till den ideella förening som driver Centrum mot rasism och högst 2,4 miljoner kronor för stöd till verksamhet för personer som lämnar rasistiska grupper.

Enligt tidigare anvisade medel disponerar regeringen mellan år 2003 och 2007 sammanlagt 180 miljoner kronor för en långsiktig satsning för att stimulera inrättandet av skyddat boende, vissa utbildningsinsatser m.m. för ungdomar, framför allt flickor och unga kvinnor som riskerar att utsättas för s.k. hedersrelaterat våld samt förebyggande insatser. Insatser kan även riktas till pojkar och män. Under åren 2003–2005 har medel huvudsakligen fördelats till länsstyrelserna för bland annat en kartläggning av länens behov av skyddat boende och därefter för att stimulera inrättande av skyddat boende. Länsstyrelserna har även i uppdrag att stödja förebyggande verksamhet. Under kommande år kommer en ökad satsning att göras på förebyggande verksamhet. Samtidigt bör anslaget tillföras ytterligare 2 miljoner kronor under 2006 till jourverksamhet för flickor och unga kvinnor.

Mot bakgrund av behovet av att utveckla en effektivare och snabbare etablering för nyanlända invandrare genom regional och lokal samverkan föreslår regeringen att anslaget tillförs 20 miljoner kronor per år 2006 och 2007. Medlen avser bland annat kostnader för inventering, samordning och utvärdering m.m. av det regionala och lokala utvecklingsarbete som skall bedrivas.

Regeringen föreslår att ett anslag på 108 120 000 kronor anvisas för 2006. För 2007 och 2008 bör anslaget beräknas till 86 120 000 respektive 66 120 000 kronor.

Tabell 3.25 Härledning av anslagsnivån 2006-2008 för 10:2 Integrationsåtgärder

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	103 742	103 742	103 742
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut ²	4 378	-17 622	-37 622
Förslag/beräknat anslag	108 120	86 120	66 120

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004, (bet. 2004/05:SfU2). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.² Anslaget minskas med 622 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

3.9.3 10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande

Tabell 3.26 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	Utfall	1 883 249		31 592
2005	Anslag	1 874 975 ¹		1 703 880
2006	Förslag	1 526 193		
2007	Beräknat	1 363 538		
2008	Beräknat	1 221 758		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget finansierar statlig ersättning till kommunerna för kostnader i samband med mottagandet och introduktionen av flyktingar och deras anhöriga. Ersättningarna betalas ut enligt bestämmelserna i förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. Huvuddelen av den statliga ersättningen utgår i form av schablonersättning som lämnas med ett fast belopp per mottagen person. Beloppet fördelas över minst två år och börjar betalas ut månaden efter det att flyktingen har folkbokförts i en kommun. Därutöver lämnas ersättning för faktiska kostnader för försörjningsstöd och vissa andra kostnader för äldre, varaktigt sjuka, barn utan vårdnadshavare och för personer med funktionshinder.

Omfattningen av kommunmottagandet styrs i grunden av händelser utanför Sverige. Stora variationer kan förekomma mellan åren i antalet mottagna personer i kommunerna. Beräkningarna av anslaget utgår från redan mottagna flyktingar samt prognoser om asylsökande, antal beslut i asylärenden, invandringen av anhöriga till flyktingar samt s.k.

kvotflyktingar som har tagits emot i Sverige och som kan väntas få tillstånd att bosätta sig här.

Regeringens överväganden

Med utgångspunkt från tidigare faktiskt kommunmottagande och prognoserna för 2005 och 2006 (se tabell avsnitt 3.6.2.) förväntas utgifterna för 2006 fortsätta att minska kraftigt i förhållande till vad som beräknades i budgetpropositionen 2005. För åren 2007 och 2008 görs en motsvarande minskning av anslagsnivån. Inom denna anslagsram bör Integrationsverket få använda högst 30 miljoner kronor för ersättning till kommunerna för extraordinära kostnader samt för att ekonomiskt kompensera kommuner som tar emot flyktingar som ursprungligen togs emot i storstäderna eller en förortskommun med liknande situation.

Regeringen föreslår att ett anslag på 1 526 193 000 kronor anvisas för 2006. För 2007 och 2008 bör anslaget beräknas till 1 363 538 000 respektive 1 221 758 000 kronor.

Tabell 3.27 Härledning av anslagsnivån 2006-2008 för anslaget 10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	1 874 975	1 874 975	1 874 975
<i>Förändring till följd av:</i>			
Övriga makroekonomiska förutsättningar	66 488	89 835	78 524
Volymer	-415 270	-601 272	-731 741
Förslag/beräknat anslag	1 526 193	1 363 538	1 221 758

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004, (bet. 2004/05:SfU2). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.9.4 10:4 Hemutrustningslån

Tabell 3.28 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	Utfall	12 828		5 803
2005	Anslag	18 631 ¹		17 282
2006	Förslag	8 519		
2007	Beräknat	8 519		
2008	Beräknat	8 519		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Från och med 1991 kan flyktingar och vissa andra utlänningar få statliga lån till hemutrust-

ning när de skall etablera hushåll i Sverige. Villkoren för lånen, som administreras av Centrala studiestödsnämnden (CSN), regleras i förordningen (1990:1361) om lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar. Lånen tas upp i Riksgäldskontoret (RGK). Upplåningen uppgick till ca 3 miljarder kronor under 2004. Underskottet i verksamheten – i huvudsak låneeftergifter och bristande inbetalningar av räntor och amorteringar – täcks via anslaget. Omfattningen av låneverksamheten bestäms främst av antalet kommunmottagna flyktingar m.fl. och i vilken utsträckning de väljer att ta lån. (Antalet flyktingar som tagits emot i kommunerna och som omfattas av förordningen om lån för hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar framgår av tabellen i avsnitt 3.6.3).

Regeringens överväganden

Anslagets storlek är helt beroende av antalet kommunplacerade flyktingar m.fl. innevarande år och åren framöver. Jämfört med åren 2003 och 2004 närmast halveras antalet personer som kan bli aktuella för att ta hemutrustningslån under åren 2006–2008. Eftersom även antalet mottagna flyktingar och räntenivån för lånet tenderar att fortsätta minska innebär detta att anslaget kan beräknas till en lägre nivå i förhållande till 2005.

Regeringen föreslår att ett anslag på 8 519 000 kronor anvisas för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget ligga på samma nivå.

Tabell 3.29 Härledning av anslagsnivån 2006-2008 för 10:4 Hemutrustningslån

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	18 631	18 631	18 631
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut ²	-112	-112	-112
Övrigt	-10 000	-10 000	-10 000
Förslag/beräknat anslag	8 519	8 519	8 519

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004, (bet. 2004/05:SfU2). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Anslaget minskas med 112 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

3.9.5 10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering

Tabell 3.30 Anslagsutveckling

År	Utfall	20 825	Anslags-sparande	-429
2005	Anslag	24 416 ¹	Utgifts-prognos	23 580
2006	Förslag	31 239		
2007	Beräknat	28 718 ²		
2008	Beräknat	29 247 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 31 239 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 31 239 tkr i 2006 års prisnivå.

Från anslaget finansieras DO och Nämnden mot diskriminering.

DO har som huvudsaklig uppgift att förebygga och motverka etnisk och religiös diskriminering i arbetslivet och på andra samhällsområden.

Regeringens överväganden

Ny lagstiftning och ökad kännedom om förekomsten av diskriminering har medfört ökade krav på DO:s verksamhet. DO måste därför få bättre möjligheter att snabbt kunna utreda anmälningar och driva mål i domstol. Vidare är det nödvändigt att DO utvecklar sin verksamhet för att kunna nå ut till utsatta grupper samt för att driva på arbetsgivarna att vidta aktiva åtgärder mot diskriminering. DO:s tillsyn av hur arbetsgivare uppfyller lagens krav på aktiva åtgärder men även arbetet med romer kräver fortsatt omfattande insatser. Regeringen föreslår därför att anslaget till DO tillförs 3,5 miljoner kronor per år samt ytterligare 3 miljoner kronor under 2006.

Nämnden mot diskriminering

Från anslaget finansieras också Nämnden mot diskriminering. Nämndens verksamhet beräknas 2006 uppgå till en kostnad på 150 000 kronor.

Regeringen föreslår att ett anslag på 31 239 000 kronor anvisas för 2006. För 2007 bör anslaget beräknas till 28 718 000 kronor och för 2008 bör anslaget beräknas till 29 247 000 kronor.

Tabell 3.31 Härledning av anslagsnivån 2006-2008, för 10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	24 416	24 416	24 416
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	469	891	1 357
Beslut ³	6 354	3 411	3 474
Förslag/beräknat anslag	31 239	28 718	29 247

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004, (bet. 2004/05:SfU2). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Anslaget minskas med 146 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål

4 Storstadspolitik

4.1 Omfattning

Storstadspolitiken omfattar frågor om hur en god utveckling kan främjas i storstädernas mest utsatta stadsdelar (för närvarande omfattas Alby, Fittja, Hallunda/Norsborg, Bergsjö, Gårdsten, Hjällbo, Norra Biskopsudden, Jordbro, Flemingsberg, Vårby Gård, Västra Skogås, Fosie, Hyllie, Rosengård, Södra Innerstaden, Husby, Rinkeby, Rågsved, Skärholmen, Tensta, Fornhöjden, Geneta, Hovsjö och Ronna), hur förutsättningar för tillväxt skapas i storstadsregionerna och hur tillväxten kommer alla till del. Storstadspolitiken är i huvudsak tvärssektoriell och omfattar flera olika politikområden (bl.a. frågor kring arbetsmarknad, utbildning, integration, polisväsendet, kultur, socialtjänst, miljö, regional utveckling, ungdomar samt demokrati).

4.2 Utgiftsutveckling

Utgifterna inom politikområdet styrs av det lokala utvecklingsarbetet. Kommuner med lokala utvecklingsavtal tilldelas medel i samband med att avtalen revideras. Medel rekvireras i efterhand mot redovisade kostnader. De kommuner som tecknat lokala utvecklingsavtal har drygt 100 miljoner kronor kvar att rekvirera under 2005 och 2006. Politikområdet har inte tillförts några nya medel varken för 2004 eller 2005.

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
<i>Anslag inom utgiftsområde 8</i>						
2004 08 11:1 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna	155,5	-	-	-	-	-
Totalt för utgiftsområde 8	155,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Anslag inom utgiftsområde 16</i>						
2002 16 11:1 Förstärkning av utbildning i storstadsregionerna	93,1	-	-	-	-	-
Totalt för utgiftsområde 16	93,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalt för politikområde Storstadspolitik	248,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

4.3 Mål

Storstadspolitikens övergripande mål är följande:

- att ge storstadsregionerna goda förutsättningar för långsiktigt hållbar tillväxt och därmed kunna bidra till att nya arbetstillfällen skapas såväl inom storstadsregionerna som i övriga delar av landet samt
- att bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregationen i storstadsregionerna och att verka för jämlika och jämställda levnadsvillkor för storstädernas invånare (prop. 1997/98:165, bet. 1998/99: AU2, rskr. 1998/99:34).

4.4 Insatser

4.4.1 Insatser inom politikområdet

Sedan storstadsarbetets början har politikområdet som mål att öka jämställdheten i de stadsdelar som omfattas av lokala utvecklingsavtal. Detta innebär att politikområdets insatser genomförs med en sådan ambition. Insatser för ökad jämställdhet redovisas under Resultat.

Tillväxtmålet

Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) arrangerade under 2004 och 2005 på uppdrag av regeringen tre tillväxtkonferenser i Malmö, Göteborg och Stockholm. Målet med konferenserna var att ta tillvara och använda de goda erfarenheter som erhållits i det storstadspolitiska arbetet, samt att beakta erfarenheter från de regionala tillväxtavtalen och tillväxtprogrammen.

Under det informella storstadsministermötet i Rotterdam i november 2004 bekräftade EU:s ansvariga ministrar att de är villiga att fortsätta det gemensamma urbana arbetet genom bland annat utvecklandet av ett urbant kunskapsnätverk, framtagandet av förslag till förhållningssätt avseende ekonomiska frizoner, samt genomförandet av en internationell storstadskonferens i Stockholm våren 2006.

Verket för näringslivsutveckling (NUTEK) har påbörjat ett eget arbete för att stärka storstadspolitiken. En inventering av befintlig kunskap i området pågår och väntas leda till en

analys och ett program för hur tillväxten i storstäderna bör se ut.

Segregationsmålet

Insatser inom ramen för de lokala utvecklingsavtalen

De medel som riksdagen har avsatt för storstadspolitiken har förbrukats i olika takt. Stockholm hade förbrukat större delen av sina medel vid utgången av 2003 medan Södertälje kommer att ha medel kvar även under 2006. En orsak till detta är variationer i hur många stadsdelar i respektive kommun som omfattas av lokala utvecklingsavtal. Andra bidragande orsaker är dels att kommunerna, som ett led i det långsiktiga arbetet, avsiktligt hushållit med sina medel, dels att det tar betydligt längre tid att organisera ett omfattande förändringsarbete än vad som kunnat förutses. Nedan redogörs för några av de insatser som gjorts för att nå målen med de lokala utvecklingsavtalen.

Sysselsättning samt försörjningsstöd

Insatserna för att öka förvärvsfrekvensen har det senaste året tenderat att skifta fokus mot ett mer förebyggande förhållningssätt än tidigare. Många av de arbetslösa i de berörda stadsdelarna erbjuds mentorsliknande stöd för att klara de sociala hinder som är förknippade med att ta sig ur arbetslösheten. Som ett led i detta arbete har samtliga stadsdelar utvecklat ett nära samarbete med den lokala arbetsförmedlingen. De insatser som genomförts inom ramen för de lokala utvecklingsavtalen har i stor utsträckning bestått av jobbmatchning i kombination med utbildning samt extra resurser för stöd, motivation och vägledning till de arbetssökande.

I ett flertal stadsdelar är ungdomsarbetslösheten oroväckande hög. Särskilda insatser för att fånga upp arbetslösa ungdomar, erbjuda dem olika aktiviteter och försöka få dem att ta ansvar för sin egen situation har genomförts.

Svenska språkets ställning samt utbildningsnivå

Under den tid storstadsarbetet har pågått har en stor andel av tilldelade medel gått till språkutvecklingsinsatser. Arbetet har huvudsakligen varit inriktat på att tidigt lägga en grund för god språkutveckling och kunskapsinhämtande. Arbetet har därför koncentrerats till förskolan och skolans låg- och mellanstadier. En viktig del har varit den omfattande satsningen på

kompetensutveckling av personal. Detta utgör ett viktigt led i arbetet med att förankra språk- och metodutveckling i den ordinarie verksamheten.

Öppna förskolor med inriktning på flerspråkighet har etablerats i många stadsdelar och har visat sig ha stor betydelse som mötesplats för områdets familjer.

Barn boende i de berörda stadsdelarna med föräldrar som inte själva studerat på gymnasium eller högskola saknar erfarenheter av vad högre studier innebär och kan leda till. Ett antal mentorsstödda projekt har genomförts för att ge barnen studiehjälper och social träning för att våga ta steget in i högre studier.

Demokrati och delaktighet

I seminariet *En känsla av delaktighet* som genomfördes på Mångkulturellt centrum i Botkyrka i slutet av maj 2005 diskuterades möjliga åtgärder för att stärka medborgerligt deltagande bland personer med utländsk bakgrund.

Attraktiva och trygga stadsdelar

De stadsdelar som omfattas av storstadsarbetet har sedan en längre tid tillbaka uppfattats som problemområden. Det senaste året har dock insatser koncentrerats till att skapa en mer attraktiv och trygg miljö.

Folkhälsa

I flera stadsdelar ligger ohälsotalet högt och det arbete som bedrivs för att på sikt främja folkhälsan handlar i stora drag om livsstils- och livslustfrågor. Som ett exempel har familjecentraler utvecklats i flera stadsdelar. Dessa har etablerat sig som viktiga informationscentraler och träffpunkter för i första hand barnfamiljer. Särskilda grupper för kvinnor har också etablerats.

Erfarenhetsutbyte och kunskapsöverföring

Utvärdering av insatser inom storstadspolitiken

En särskild utredare har sedan hösten 2003 haft regeringens uppdrag att utvärdera de insatser som hittills genomförts inom ramen för de lokala utvecklingsavtalen. Syftet med uppdraget har varit att säkerställa att de erfarenheter som hittills gjorts inom ramen för de lokala utvecklingsavtalen omvandlas till kunskap. I utredningens slutbetänkande (SOU 2005:29)

konstateras att storstadspolitiken har satt höga mål för att bryta segregationen och för att öka tillväxten. Den största framgången med storstadsarbetet har varit samverkan samt den stora mängd betydelsefulla språkinsatser som genomförts. Dessa insatser har bland annat fått mycket positiva effekter på att utöka modersmålets roll i skolan och samhället som helhet.

Utredningen konstaterar även att det finns ett antal centrala iakttagelser som löper som röda trådar genom de utvärderingar som utgjort underlag för utredningen. En är att det finns ett tydligt glapp mellan de mål som satts och de insatser som genomförts. En andra är att målen delvis varit svårfångade. Det har även funnits ett glapp mellan retorik och praktik, vilket delvis lett till frustration och besvikelse.

Nationell konferens

Den årliga nationella konferensen, som är en viktig del av kunskaps- och erfarenhets-spridningen inom området, ägnades 2004 åt två olika teman; dels utvecklingen i stadsdelarna ur ett lokalt och politiskt perspektiv, dels frågan om ett kunskapsutbyte ur ett nationellt och ett europeiskt perspektiv. Målet var att samla och diskutera erfarenheterna från de första sex årens storstadsarbete. Som ett led i det internationella arbete som inletts hämtades även inspiration till hur ett kunskapsutbyte kan organiseras och bedrivs genom en presentation från Dutch Urban Expert Center från Haag i Nederländerna.

Storstadsmötet

Ett nytt inslag i storstadspolitiken är det så kallade Storstadsmötet där representanter från regeringen, kommuner och myndigheter träffas en gång om året för att utveckla det pågående samarbetet och därmed stärka det lokala utvecklingsarbetet. Vid mötet i februari 2005 diskuterades utvecklingen av de lokala utvecklingsavtalen, som skall gälla från och med 2006, samt att sprida de lärdomar som hittills dragits av storstadspolitiken till kommuner med liknande förutsättningar runt om i landet. Ett nytt Storstadsmöte kommer att hållas under 2006.

Storstadsdelegationens rapport

Storstadsdelegationen skall enligt regeringens beslut sprida information om utvecklingen i de

berörda stadsdelarna. För det ändamålet publicerar delegationen varje år en årsrapport. I 2004 års rapport presenterar delegationen ett sammanvägt index som bygger på sysselsättning, behovet av försörjningsstöd och utbildningsnivå. Indexet är möjligt att följa över tid och ger en översiktlig bild av utvecklingen.

Utvecklad samverkan och underifrånperspektiv

Regeringen beviljade i april 2004 Mångkulturellt Centrum (MKC) medel för att genomföra en studie med inriktning på hur underifrånperspektivet tillämpats i storstadsarbetet. MKC redovisade i april 2005 resultatet av studien i rapporten "En känsla av delaktighet, MKC 2005:2". I rapporten konstateras att det nationella storstadsarbetet bidragit med välbehövliga resurser till arbetet i stadsdelarna och att det därmed ökat de boendes demokratiska deltagande och deras känsla av delaktighet. Rapporten visar även att de boende i stadsdelarna delvis har otillräcklig kännedom om och uppslutning kring storstadsarbetet. De boende i stadsdelarna visar även ett lågt deltagande i demokratiska val och har ett relativt lågt förtroende för flera viktiga samhällsinstitutioner.

4.4.2 Insatser utanför politikområdet

Nedan redovisas de insatser inom andra politikområden som har betydelse för storstadspolitiken. Insatserna som redovisas är de som bedömts som mest relevanta och redovisas summariskt. För en helhetsbild hänvisas till redovisningen av respektive politikområde.

Regional utvecklingspolitik

Framtagandet av en strategi för regionens långsiktiga utveckling, så kallade regionala utvecklingsprogram (RUP), är en del av den regionala utvecklingspolitiken. Programmen skall visa de regionala prioriteringarna och ligger till grund för ett antal operativa aktiviteter. Ett metodutvecklingsarbete kring RUP-arbetet pågår med NUTEK som sammanhållande

myndighet, som skall slutredovisas till regeringen i september 2005.

De regionala tillväxtprogrammen (RTP) har till syfte att samordna insatser inom områden där sektorssamverkan bidrar till att utveckla hållbara lokala arbetsmarknadsregioner utifrån ett näringslivsperspektiv. Privat, offentlig och ideell sektor har deltagit i utarbetandet och i genomförandet av programmen och nationella och regionala myndigheter utgör viktiga aktörer i detta arbete. 2004 var det första genomförandeåret för programmen och under året har beslut fattats om medel omfattande 17,6 miljarder kronor, för insatser som tydligt motiveras som viktiga hållbara tillväxtförutsättningar för näringslivets utvecklingskraft. De insatser som genomförs kan delas in i fem områden: Arbetskraftsförsörjning, Entreprenörskap, företagsklimat och företagsutveckling, Kluster och innovationssystem, Infrastruktur, Den attraktiva regionen samt Övrigt.

Processen kring de förbehåll som kopplades till de regionala tillväxtprogrammen avslutades under våren 2005 genom enskilda dialoger med de regionalt samordningsansvariga för programmen. Förbehållsprocessen avsåg framför allt hållbarhetsaspekterna integration, jämställdhet och miljö.

Utvecklingsarbete för att uppnå en ökad samordning mellan den nationella och den europeiska regionalpolitiken pågår. Ambitionen är att utveckla och förtydliga den regionala utvecklingspolitikens mål och prioriteringar samt att skapa en väl förankrad struktur för genomförande av politiken. Denna ska ta sin utgångspunkt i en nationell strategi för hållbar regional utveckling som kommer att arbetas fram under 2005/2006.

Arbetsmarknadspolitik

Arbetsmarknadsstyrelsen genomförde under 2004 ett antal konferenser för de kommuner som tecknat lokala utvecklingsavtal. Syftet med konferenserna var mångsidigt; att diskutera hur storstadsarbetet kan införlivas i Arbetsmarknadsverkets egen organisation på nationell, regional och lokal nivå; att resonera kring hur en långsiktig samverkan med kommuner inom ramen för de lokala utvecklingsavtalen bör utformas; samt att avhandla hur de befintliga samverkansöverenskommelserna kan vidare-

utvecklas för att effektivisera samverkan med kommuner och stadsdelar som omfattas av avtalen.

Arbetslivspolitik

Insatser som rör området med koppling till arbetslivet återfinns under utgiftsområde 14, avsnitt 3.4.3.

Rättsväsendet

Rikspolisstyrelsen anordnade i december 2004 ett seminarium under rubriken Polis i mångkulturellt område för att diskutera de speciella förutsättningarna som polisarbete i mångkulturella områden kan innebära, t.ex. misstänksamhet mot rättssamhället i stort och polisen i synnerhet, segregation, ett stort antal språk och olika religioner. Målgruppen var närpolischefer i närpolisområden som omfattas av regeringens storstadsarbete.

För att stimulera bildandet av lokala brottsförebyggande råd har det varit möjligt för kommuner och stadsdelar att söka ekonomiskt stöd från Brottsförebyggande rådet (BRÅ) för att inrätta ett sådant. Av de befintliga 297 lokala brottsförebyggande råden drivs 252 råd på kommunal nivå, vilket innebär att det finns råd i ungefär 86 procent av landets kommuner. Utöver dessa finns 45 lokala råd i de tre storstädernas 49 stadsdelar. BRÅ har tagit fram statistik över anmälda brott per stadsdel för de tre storstads-kommunerna för att på så sätt kunna vidta lokala åtgärder.

Utbildningspolitik

Myndigheten för skolutveckling bedriver sedan 2003 ett arbete för en förbättrad förskole- och skolsituation i de utsatta stadsdelarna. I november 2004 lämnades en andra delrapport där myndigheten bland annat beskriver hur de använt så kallade utvecklingsdialoger för att stödja de kommuner som valts ut inom uppdraget.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2005 aviserat ytterligare medel för förstärkta

satsningar för detta ändamål och gett Myndigheten för skolutveckling i uppdrag att ta fram en planering för hur överenskommelser ska kunna träffas mellan å ena sidan myndigheten, och å andra sidan kommuner samt andra centrala aktörer.

Integrationspolitik

En arbetsgrupp bestående av företrädare för olika departement samt Integrationsverket har haft i uppdrag att se över genomförandet och uppföljningen av integrationspolitiken inom ett antal politikområden. Gruppen överlämnade sin slutrapport i juni 2005 där det föreslås mål och indikatorer inom olika politikområden (se Integrationspolitik i utgiftsområde 8 för detaljerad information om mål och indikatorer som regeringen redan har beslutat samt kommer att besluta i denna proposition). I vissa fall har arbetsgruppen konstaterat att statistik saknas och man föreslår initierande av ny statistik bland annat om hur snabb etablering för nyanlända invandrare, om etnisk och religiös diskriminering och om boendes upplevelser av sitt boende och sin boendemiljö. Arbetsgruppen har lämnat förslag på de myndigheter som bör få ett tydligare ansvar för nyanländas integration. Dessa myndigheter är Arbetsmarknadsverket, Försäkringskassan, Högskoleverket, Integrationsverket, Migrationsverket, Myndigheten för skolutveckling, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Statens skolverk och Socialstyrelsen. Arbetsgruppen föreslår bland annat också att insatser måste göras som leder till ökade förutsättningar för elever med utländsk bakgrund att uppfylla kraven för behörighet till högskolestudier och för att öka möjligheterna till inträde till arbetslivet.

Kulturpolitik

Regeringen tillsatte hösten 2004 en nationell samordnare med uppdrag att i samarbete med olika aktörer inom kultursektorn, kulturarbetare, organisationer, institutioner och myndigheter utarbeta ett program för Mångkulturåret 2006 och att vara ett stöd för

berörda aktörer inför och under Mångkulturåret (dir. 2004:169). Mångkulturåret 2006 syftar till att på ett bestående sätt öka alla invånares möjligheter att delta i kulturlivet och att skapa ett samspel mellan olika kulturtraditioner. Syftet är också att skapa incitament för att offentligt finansierade kulturverksamheter på ett tydligt sätt speglar och införlivar den etniska och kulturella mångfald som finns i dagens Sverige.

Riksantikvarieämbetet har för 2005 anvisats särskilda medel för att arbeta vidare med det moderna samhällets kulturarv, såsom det kommit till uttryck ibland annat satsningen på industrisamhällets kulturarv och inom ramen för storstadspolitiken. Detta arbete är även fortsättningsvis prioriterat inom myndigheten.

Socialtjänstpolitik

Regeringens arbetsgrupp med uppgift att beskriva och analysera situationen för barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer (S 2003:A) har överlämnat rapporten Ekonomiskt utsatta barn (Ds 2004:41). Sammantaget präglas utvecklingen sedan början av 1990-talet av två olika motsatta trender. Medan andelen ekonomiskt utsatta barn tydligt minskat har andelen med långvarigt ekonomiskt bistånd ökat. Det är framförallt bland ensamstående kvinnor med barn och bland invandrare, som andelen ekonomiskt utsatta barn överstiger genomsnittet.

Regeringen beslutade i februari 2005 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av de insatser samhället erbjuder personer i arbetsför ålder som är beroende av socialtjänstens försörjningsstöd och som med hjälp av olika insatser bedöms kunna få ett arbete (dir. 2005:10). Utredaren skall föreslå åtgärder som underlättar övergången från bidragsberoende till försörjning genom eget arbete.

Demokratipolitik

I syfte att öka medborgarnas deltagande i den demokratiska processen beviljades de kommuner som tecknat lokala utvecklingsavtal med staten sammanlagt 5 miljoner kronor för insatser för att öka valdeltagandet i Europaparlamentsvalet i juni 2004.

4.5 Resultatbedömning

4.5.1 Resultat

Tillväxtn målet

Sedan storstadspolitiken inrättades har fokus legat på att bekämpa segregationen. Centralt för det fortsatta arbetet är att även utveckla förutsättningar för tillväxt i de regioner som avtalskommunerna tillhör och minska de inomregionala skillnaderna. Stockholm har enligt ITPS rapport (A2004:012) visat tecken på avmattad tillväxt, medan situationen i regionerna kring Göteborg och Malmö ser något mer gynnsam ut. Även här krävs dock insatser för långsiktig utveckling.

För att öka tillväxten i samtliga storstadsregioner måste den arbetskraft och kompetens som finns såväl i regionerna som i anslutning till dessa tas tillvara. En viktig del i detta arbete är att utveckla internationella samarbeten och kunskapsutbyten med likvärdiga storstadsområden i andra länder.

Det är även viktigt att storstadsregionerna i Sverige lär av varandras arbete. Alla tre storstadsregionerna genomför regionala tillväxtprogram där privat, offentlig och ideell sektor gemensamt fattar beslut om prioriteringar och insatser som skall främja näringslivets tillväxtförutsättningar. Arbetskraftsförsörjning är ett centralt insatsområde i detta arbete.

Segregationsmålet

Under de år som storstadsarbetet har pågått har det skett påtagliga förändringar i de stadsdelar som omfattas av lokala utvecklingsavtal. Storstadsdelegationen redovisar i årsrapporten för 2004 ett index som bygger på en sammanvägning av sysselsättningsgrad, behov av försörjningsstöd samt utbildningsnivå. Av indexet framgår att utvecklingen har varit positiv i flertalet stadsdelar under perioden 1998-2002. Skillnaderna är dock fortfarande betydande i förhållande till den övriga regionen och till riksnivån. Stadsdelar i stockholmsregionen har generellt ett högre index än stadsdelar i Göteborg och Malmö, vilka tenderar att släpa efter.

Integrationsverket redovisar årligen på regeringens uppdrag utvecklingen av sysselsättningsgrad, arbetslöshet, behov av långvarigt försörjningsstöd, flyttmönster samt utbildningsnivå i de stadsdelar som omfattas av de lokala utvecklingsavtalen (Rapport om utvecklingen i storstadssatsningens 24 bostadsområden 1997-2003). Värt att notera är att befolkningsstrukturen och flyttmönstren kraftigt påverkar utvecklingen i de 24 stadsdelarna, främst ur sysselsättningssynpunkt. De som flyttar från dessa områden har i högre grad sysselsättning än de som flyttar in. Tendensen de senaste åren är att boendeomsättningen minskar och att stabiliteten i områdena därmed har ökat. Bilden av boendesegregationen i de tre storstäderna under perioden 1997-2003 är dock inte entydig. Enligt Integrationsverkets index har segregationen minskat i Malmö under de senare åren medan Stockholm och Göteborg, i stort sett, uppvisar en oförändrad nivå under de senare åren.

Under respektive rubrik nedan redogörs för utvecklingen inom de i storstadspropositionen definierade målområdena.

Sysselsättningsgrad

Integrationsverkets rapport för 2004 redovisar att sysselsättningsgraden fortsatt är väsentligt lägre i de stadsdelar som omfattas av de lokala utvecklingsavtalen i förhållande till riksgenomsnittet. Genomsnittet för hela riket år 2002 var 75,9 procent för åldrarna 20-64 år (män 77,9 procent och kvinnor 73,9 procent). Motsvarande uppgift för de 24 stadsdelarna var 52,9 procent (utrikes födda män 48,3 procent, inrikes födda män 67,2 procent, utrikes födda kvinnor 40,2 procent och inrikes födda kvinnor 65,8 procent). Sysselsättningsgraden varierar dock kraftigt mellan de olika stadsdelarna; 2002 var den lägst i Rosengård (28,7 procent) och högst i Jordbro och Västra Skogås (70,1 procent). Sysselsättningsgraden varierar även inom respektive stadsdel med hänsyn tagen till ursprung.

I Sverige, som i många andra länder, påverkar konjunkturutvecklingen utrikes födda i högre grad än inrikes födda. Avmattningen i konjunkturen drabbar främst utrikes födda som varit relativt kort tid i Sverige (mindre än 10 år) hårdare.

2003 var den totala öppna arbetslösheten i de sju avtalskommunerna 7,7 procent, medan den för hela riket var 4,7 procent. För kvinnorna har

arbetslösheten ökat något det senaste året, men ingen större förändring har skett i förhållandet mellan utrikes och inrikes födda. För männens del har det skett en marginell minskning av arbetslösheten under det senaste året. Inte heller här har det skett några större förändringar i förhållande mellan utrikes och inrikes födda.

Försörjningsstöd

Behovet av långvarigt försörjningsstöd ökade i 14 av stadsdelarna, medan det fortsatte att sjunka för de övriga 10. Skillnaderna mellan stadsdelarna är även här stor. I Rosengård var ca 30 procent av de boende i åldrarna 18-64 år i behov av långvarigt försörjningsstöd, medan genomsnittet för stadsdelarna låg på 10,3 procent (utrikes födda män 13,3 procent, inrikes födda män 3,1 procent, utrikes födda kvinnor 16,5 procent, inrikes födda kvinnor 3,2 procent). För hela riket var motsvarande siffra 1,5 procent.

Svenska språkets ställning samt utbildningsnivå

Insatser för att främja språkutveckling och skolresultat har under hela den tid storstadsarbetet pågått varit det ekonomiskt mest omfattande målområdet (ca 43 procent av medlen). Resultatet av detta arbete kan ses genom att utbildningsnivån, mätt som andel med minst 3-årig gymnasieutbildning, ökade i samtliga stadsdelar under perioden 1997-2003. Under 2003 uppvisar dock alla stadsdelar en tillbakagång upp till knappt 4 procentenheter till 42,6 procent (utrikes födda män 42,7 procent, inrikes födda män 44,2 procent, utrikes födda kvinnor 40,1 procent, inrikes födda kvinnor 44,8 procent). Detta kan sannolikt tillskrivas ett tillskott av nya boende med en lägre utbildningsnivå. Skillnaden mellan de aktuella stadsdelarna och ett riksgenomsnitt för Sverige är drygt tio procent.

Attraktiva och trygga stadsdelar

Avseende målet kring attraktiva och trygga stadsdelar kan noteras att flera stadsdelar uppger att antalet anmälda brott har minskat något det senaste året. Brottsstatistiken avseende stöld och skadegörelse visar också att arbetet inom politikområdet haft effekt. Känslan av otrygghet ligger dock kvar på en hög nivå i många stadsdelar.

Demokrati och delaktighet

Resultatet av de extra insatser som genomfördes inom demokratipolitiken för att öka

valdeltagandet i Europaparlamentsvalet i juni 2004 var att valdeltagandet ökade i tre av de sju kommunerna (Botkyrka, Haninge och Södertälje) men minskade i fyra (Huddinge, Stockholm, Göteborg och Malmö). En jämförelse mellan 1999 års val och 2004 års val är emellertid problematisk. Till exempel genomfördes i Huddinge kommun en lokal folkomröstning samtidigt som valet till Europaparlamentet 1999, vilket inte var fallet vid 2004 års val.

Folkhälsa

Hälsocentraler, hälsoförmedlingar och familjecentraler är välbesökta i de olika stadsdelarna. Ohälsotalet i flera stadsdelar ligger dock fortsatt högt, men arbete för förbättringar inom målområdet pågår. I många stadsdelar sker ett samarbete med landstingen för att permanenta befintliga och starta nya hälsocentraler och därmed främja folkhälsan på sikt.

Jämställdhet

I en utvärdering av den nya storstadspolitiken (Christenson, E., Södertörns Högskola, Storstadsarbetet/Storstadsatsningen nr 19, Genusperspektiv på och i lokalt samarbete) konstateras att storstadsarbetet har lett till flexibilitet i lokala utvecklingsinsatser, som i sin tur bidragit till att skillnader mellan kvinnors och mäns behov, svårigheter och handlingsmöjligheter har kunnat uppmärksammas. Arbetet har ökat möjligheterna att överväga och utveckla strategier och metoder för att främja jämställdhet i de berörda stadsdelarna.

4.5.2 Analys och slutsatser

Under perioden 1997–2002 var utvecklingen i storstadsarbetets områden positiv. Denna utveckling har sedan dess mattats av och till viss del vänt i negativ riktning. Detta är dock en period präglad av nationellt fallande sysselsättning till följd av den internationellt betingade lågkonjunkturen. I sådana konjunktursvängningar är storstadsarbetets målområden särskilt utsatta och känsliga, vilket kan förklara avmattningen. Situationen i stadsdelarna är dock svårbedömd eftersom konjunktursvängningar i kombination med invånarnas så kallad boendekarriär (det vill säga att personer som flyttar från stadsdelarna i större utsträckning har arbete än de som flyttar in) samt deras relation till och kontakt med svenska myndigheter påverkar

utfallet. Arbetslöshetstalen är till exempel i allra högsta grad beroende av individernas registrering hos arbetsförmedlingen. En uppgång av antalet arbetslösa skulle således kunna vara ett resultat av att fler anmält sitt intresse för att arbeta snarare än att fler blir arbetslösa.

Bilden av utvecklingen i storstadsarbetets områden är således tvetydig och svår att dra slutsatser av. Bortser man från konjunkturutvecklingen kan man dock konstatera att det storstadspolitiska arbetet tycks bidra till en positiv utveckling. Tecken på detta är bland annat att sysselsättningen har ökat och socialbidragstagandet minskat genomsnittligt mer i de 24 stadsdelar som hittills omfattats av utvecklingsarbetet, än för hela storstadsregionerna samt för riket som helhet. Även medborgarnas deltagande i den demokratiska processen har stärkts genomsnittligt mer i dessa stadsdelar. Det är dock fortfarande ett stort glapp, avseende såväl sysselsättningsgrad som antalet socialbidragstagare, mellan de stadsdelar som omfattas av lokala utvecklingsavtal och hela storstadsregionerna och riket.

Då de extra resurser som avsatts för storstadsarbetet förbrukats måste arbetet med att på lång sikt öka tillväxten och minska segregationen i de stadsdelar som omfattas av lokala utvecklingsavtal nu fortsätta inom ramen för statens och kommunernas ordinarie verksamhet. Centralt för den fortsatta storstadspolitiken blir därför ett intensifierat tillväxtarbete, ett utökat kunskapsutbyte såväl nationellt som internationellt, samt en utveckling av formerna för de lokala utvecklingsavtalen och de samverkansöverenskommelser som dessa innefattar. Denna övergång till ordinarie verksamhet kan innebära tillfälliga försämringar av resultatet. Regeringen kommer att följa utvecklingen i stadsdelarna noggrant under de närmaste åren.

Storstadsarbetet spänner över ett brett fält av insatser, som inte alla kan hänföras till befintliga strukturer i stat och kommun. På de grundläggande områdena sysselsättning och utbildning finns både inom stat och kommun effektiva byggstenar, medan dessa är svagare utvecklade när det gäller demokrati och inflytande, folkhälsa m.m. Den fortsatta utvecklingen av storstadspolitiken måste drivas aktivt. Ett institut med tvärpolitisk och tvärsektoriell inriktning på utvärdering av urban politik skulle kunna utgöra en basresurs för att möjliggöra

regeringens långsiktiga åtagande med storstadspolitiken. Med ett sådant institut skulle det finnas möjlighet att tillvarata och sprida de erfarenheter och den kompetens som utvecklats i arbetet med de lokala utvecklingsavtalen och som annars riskerar att gå förlorade.

4.6 Politikens inriktning

I storstadsregionerna finns det flera stadsdelar som präglats av en tilltagande social och ekonomisk segregation som den generella välfärdspolitiken inte har rått på. Mot denna bakgrund driver regeringen sedan 1998 på riksdagens uppdrag en nationell storstadspolitik för att långsiktigt stärka förutsättningarna för tillväxt och för att bryta den socioekonomiska segregationen. Som ett led i detta arbete har regeringen tecknat lokala utvecklingsavtal med sju storstadskommuner om insatser i 24 stadsdelar. Storstadsdelegationen, som är utsedd av regeringen och består av sju statssekreterare samt en politiskt sakkunnig från Statsrådsberedningen, ansvarar för och leder arbetet med att utveckla och samordna storstadspolitiken.

I den första fasen av storstadsarbetet, det vill säga från 1998 fram till idag, har staten avsatt drygt 2 miljarder kronor för att möjliggöra omprioritering av insatser inom kommunerna. Kommunerna har avsatt resurser motsvarande den statliga insatsen. Dessa medel är i princip förbrukade eller kommer att förbrukas under det kommande året. Det fortsatta arbetet träder därmed in i en ny fas där storstadsarbetet också skall konsolideras. I detta arbete kommer politikområdets tillväxtmål att utvecklas och preciseras, och erfarenhetsutbyte såväl nationellt som internationellt att prioriteras. Det långsiktiga målet med att bryta segregationen övergår därmed till att uppnås inom ramen för statens och kommunernas ordinarie verksamhet och medel.

Arbetet med att forma förutsättningarna för det fortsatta arbetet inom politikområdet pågår. Centralt för detta arbete är utvecklingen av den andra generationens lokala utvecklingsavtal som skall gälla fr.o.m. 2006. Avtalen syftar till att ytterligare säkerställa det gemensamma statliga och kommunala arbetet i de utsatta stadsdelarna, så att storstadspolitikens delmål kan uppnås.

Genom de lokala utvecklingsavtalen arbetar staten och kommunerna att som stöd för de lokala utvecklingsprocesserna skapa strukturer för samt aktivt delta i arbetet med erfarenhets- och kunskaps-spridning. En viktig del i detta arbete är de samverkansöverenskommelser som tecknats mellan kommun och olika myndigheter. Dessa vidareutvecklas och avses omfatta fler myndigheter. Regeringen kommer även fortsättningsvis att arbeta för att förbättra genomslaget av storstadspolitiken i berörda myndigheter, så att det lokala utvecklingsarbetet ges ett ökat utrymme.

Regeringen bereder vidare förutsättningarna för att sprida storstadspolitiken till andra kommuner med liknande förutsättningar. Förslaget innebär att erfarenheter och kunskaper från storstadsarbetet skall komma den ordinarie verksamheten i utsatta områden runt om i landet till del.

Utredningen om utvärdering av lokala utvecklingsavtal har haft i uppgift att ta fram en kunskapsöversikt över de utvärderingar som gjorts inom ramen för det lokala utvecklingsarbetet som legat till grund för en rad insatser inom politikområdet. Sommaren 2004 lämnade utredningen ett delbetänkande (SOU 2004:79) med förslag om ett nationellt utvärderingsprogram och inrättandet av ett urbant institut med tvärförpolitisk och tvärasektoriell inriktning för utvärdering av storstadspolitik. Utredaren föreslår att institutet blir ett oberoende centrum för uppsamling, bearbetning och spridning av erfarenheter och kunskap inom politikområdet. Förslaget har varit på remiss och bereds för närvarande inom Regeringskansliet. I mars 2005 lämnade utredningen sitt slutbetänkande (SOU 2005:29), vilket stöder delbetänkandets förslag om ett nationellt utvärderingsprogram och inrättandet av ett urbant institut. Regeringen bereder frågan vidare och återkommer till frågan om ett urbant institut i VÅP 06.

Inrättandet av ett urbant institut skulle enligt utredaren bidra till möjligheten att medverka i pilotfasen av det Europeiska kunskapsnätverk som nu etableras och som Sverige har varit aktivt tillskyndare av. Arbetet med ett mellanstatligt samarbete främjar ett internationellt kunskaps- och erfarenhetsutbyte.

En ytterligare del i ett sådant samarbete är den internationella konferens, Urban Futures 2.0, som planeras att hållas i Stockholm 2006. Fokus för konferensen är att hitta arbetssätt för hur

kommissionen, staten och städer gemensamt och i ett storstadspolitiskt perspektiv bland annat kan arbeta med EU:s Lissabonprocess. Detta arbete innefattar utbyte av erfarenheter och kunskap gällande ökad konkurrenskraft och sysselsättning i storstadsområden.

En central beståndsdel i storstadspolitiken kommer även fortsättningsvis vara att öka jämställdheten i de så kallade utsatta stadsdelarna. Vidare kommer storstadspolitiken att

präglas av långsiktighet och underifrånperspektiv. Statens och kommunernas åtaganden för att öka jämställdheten kommer att förtydligas i revideringen av de lokala utvecklingsavtalen och därmed i politikområdets delmål. Vidare arbetar man inom storstadspolitiken med att ta fram indikatorer för att belysa utvecklingen i berörda stadsdelar ur ett jämställdhetsperspektiv.

5 Migrationspolitik

5.1 Omfattning

Migrationspolitiken omfattar frågor som rör migration till och från vårt land, flyktingpolitiken inklusive mottagande av asylsökande samt utlänningars rätt att vistas i Sverige. Inom politikområdet verkar Migrationsverket och t.o.m. 30 mars 2006 Utlänningsnämnden. Migrationsverket har som central förvaltningsmyndighet inom migrationsområdet ett samordningsansvar för ärendeprocesserna asyl, besök och bosättning samt medborgarskap, gentemot utlandsmyndigheterna och övriga berörda myndigheter dvs.

Utlänningsnämnden, Integrationsverket och polismyndigheterna. Utlänningsnämndens uppgift är att på ett rättssäkert sätt överpröva ärenden enligt utlänningslagen (1989:529) och lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap. Utlandsmyndigheterna fattar beslut i vissa ärenden om visering och uppehållstillstånd. Vidare bör utlandsmyndigheterna i ett tidigt skede uppmärksamma eventuella förändringar i omvärlden som kan påverka migrationen.

Politikområdet är indelat i fyra verksamhetsområden: asyl, besök och bosättning, svenskt medborgarskap samt prövning och överprövning av utlänningsärenden.

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
<i>Anslag inom utgiftsområde 8</i>						
12:1 Migrationsverket	649,5	672,5	655,1	1 727,6	1 623,4	1 591,2
12:2 Ersättningar och bostadskostnader	3 771,7	3 483,2	3 396,0	2 112,0	1 933,0	1 937,0
12:3 Migrationspolitiska åtgärder	257,4	289,8	290,5	291,8	295,5	300,8
12:4 Domstolsprövning i utlänningsärenden		0,0		517,5	553,0	464,0
12:5 Kostnader vid domstolsprövning i utlänningsärenden		0,0		149,0	198,8	198,8
12:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden	194,2	203,0	193,7	106,3	93,3	93,3
12:7 Utresor för avvisade och utvisade	177,0	234,6	223,3	204,2	204,2	204,2
12:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	24,6	30,4	18,9	30,2	30,2	30,2
12:9 Utlänningsnämnden	140,2	174,8	188,8	67,0	0,0	0,0
Totalt för politikområde Migrationspolitik	5 214,6	5 088,3	4 966,2	5 205,6	4 931,4	4 819,5

¹ Inklusiv tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

5.2 Mål för politikområdet

Målen är att värna asylrätten i Sverige och internationellt, upprätthålla en reglerad invandring samt öka harmoniseringen av asyl- och migrationspolitiken i EU.

5.3 Insatser

5.3.1 Insatser inom politikområdet

Regeringen har till riksdagen föreslagit att en ny instans- och processordning för utlännings- och medborgarskapsärenden införs den 31 mars 2006 (prop. 2004/05:170). Syftet med förslaget är att ytterligare stärka rättssäkerheten genom att bl.a. införa en mer renodlad tvåpartsprocess och ökad muntlighet i asylprocessen. Enligt regeringens förslag upphör Utlänningsnämnden och Migrationsverkets beslut kan i stället överprövas till migrationsdomstolar, som utgörs av de länsrätter som regeringen bestämmer. Regeringens bedömning är att tre länsrätter bör vara migrationsdomstolar, nämligen Länsrätten i Stockholms län, Länsrätten i Göteborg och Länsrätten i Skåne län. Migrationsdomstolarnas beslut skall enligt förslaget kunna överklagas med krav på prövningstillstånd till Migrationsöverdomstolen, som utgörs av Kammarrätten i Stockholm. Den domstolens beslut skall inte kunna överklagas. Processen i domstolarna skall vara en tvåpartsprocess, vilket innebär att Migrationsverket blir den enskildes motpart i domstolsprocessen. Bestämmelserna om muntlig förhandling i den nya ordningen skall enligt förslaget i huvudsak motsvara de bestämmelser som i allmänhet gäller i förvaltningsprocessen.

Samtidigt som den nya instans- och processordningen införs ersätts 1989 års utlänningslag med en ny utlänningslag. De olika grunderna för uppehållstillstånd görs tydligare och skyddsgrunderna får en mer framträdande plats. Skyddsbestämmelserna utvidgas och skall omfatta också den som på grund av svåra motsättningar i hemlandet känner välgrundad fruktan för allvarliga övergrepp. Sådana omständigheter kan för närvarande leda till uppehållstillstånd av humanitära skäl. Begreppet humanitära skäl som grund för uppehållstillstånd kommer inte att finnas med i den nya lagen.

Den 11 november 2004 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare med uppgift att bl.a. tillsammans med Utlänningsnämnden förbereda och genomföra avvecklingen av nämnden (dir. 2004:149).

Regeringen gav i regleringsbrevet för 2005 Migrationsverket i uppdrag att tillsammans med berörda myndigheter vidareutveckla prognosarbetet och därmed få fram ett bättre underlag för dimensioneringen av verksamheten. Uppdraget redovisades i juni 2005. Regeringen har vidare i regleringsbrevet avseende Migrationsverket innevarande år gjort förtydliganden i de krav som ställs på verket beträffande den ekonomiska och verksamhetsmässiga uppföljningen. En översyn av den ekonomiska styrningen har genomförts bl.a. med anledning av den kommande nya instans- och processordningen.

Den 20 januari 2005 överlämnades betänkandet Tidsbegränsat uppehållstillstånd vid oklar identitet och resväg (SOU 2004:132). Utredaren har bl.a. föreslagit hur utlänningslagen skall ändras för att asylsökande som bedöms vara i behov av skydd eller skall beviljas uppehållstillstånd på annan grund och som inte medverkar till att klarlägga sin identitet eller resväg skall kunna beviljas tidsbegränsat uppehållstillstånd i stället för ett permanent uppehållstillstånd som är praxis i dag. Ärendet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Den 11 mars 2005 överlämnades betänkandet Effektivare handläggning av anknytningsärenden (SOU 2005:14). I betänkandet ges förslag till hur den nuvarande ordningen vid ansökan och utredning om uppehållstillstånd på grund av anknytning i nyetablerade förhållanden kan bli mer effektiv utan att kraven på rättssäkerhet för enskilda åsidosätts. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Staten och Landstingsförbundet har för närvarande en överenskommelse om hälso- och sjukvård för asylsökande m.fl. och den statliga ersättningen till landstingen regleras i förordningen (1996:1357) om statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande. I betänkandet EG-rätten och mottagandet av asylsökande (SOU 2003:89) föreslås att överenskommelsen mellan staten och Landstingsförbundet (numera Sveriges Kommuner och Landsting) om hälso- och sjukvård för asylsök-

ande m.fl. skall ersättas av en lag med motsvarande innehåll. En promemoria Förslag till lag om hälso- och sjukvård samt tandvård för asylsökande m.fl. har i juni 2005 upprättats inom Regeringskansliet och remissbehandlas för närvarande (dnr UD2003/59636/MAP). Nuvarande överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting kommer att revideras senast den 30 juni 2006 eller i samband med det datum en lagstiftning inom detta område träder i kraft.

Den 1 mars 2005 avskaffades den särskilda bostadsersättningen för asylsökande som väljer att bo i s.k. eget boende. Regeringen fortsätter att följa frågan om de asylsökandes boende.

Den 31 maj 2005 beslutade regeringen propositionen Uppehållstillstånd för tribunalvittnen (prop. 2004/05:172). Sverige har ingått avtal med flera internationella domstolar och tribunaler om överföring till Sverige av vittnen och vid behov deras nära anhöriga. Dessa personer skall ges en lagstadgad rätt till uppehållstillstånd och andra rättigheter och förmåner som följer av dessa avtal. I propositionen föreslås till följd härav bestämmelser om skydd och uppehållstillstånd för tribunalvittnen och deras nära anhöriga. Förändringen innebär att det förs in en ny grund för uppehållstillstånd i utlänningslagen med utgångspunkt från dessa avtal. Ändringen föreslås träda i kraft den 31 mars 2006.

Den 26 maj 2005 beslutade regeringen propositionen Återsändande av tredjelandsmedborgare via Sverige (prop. 2004/05:168). I propositionen behandlas genomförandet i svensk rätt av rådets direktiv 2003/110/EG av den 25 november 2003 om bistånd vid transitering i samband med återsändande med flyg (EUT L 321, 6.12.2003, s. 26). I propositionen föreslås en ny lag om transitering av tredjelandsmedborgare. I förslaget till lag regleras vad som skall gälla när en person som har avvisats eller utvisats från en medlemsstat i EU, Island eller Norge måste byta flygplan på en flygplats i Sverige för att nå destinationsorten. Förslaget innebär bl.a. att Rikspolisstyrelsen skall ha ansvaret för att ta emot och besluta om transitering och om biståndsåtgärder i samband därmed. Lagen föreslås träda i kraft den 1 december 2005.

Den 9 juni 2005 beslutade regeringen lagrådsremissen Flyktingskap och förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning (dnr

UD2005/32056/MAP). I lagrådsremissen föreslås att personer som känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning, och som enligt nuvarande bestämmelser ges skydd som skyddsbehövande i övrigt, i stället skall få skydd som flyktingar. Regeringen har för avsikt att lämna en proposition till riksdagen under hösten 2005.

Migrationsverket har fått i uppdrag att utveckla och effektivisera samverkan med andra berörda aktörer i enlighet med den centrala överenskommelse om utveckling av introduktionen för flyktingar och andra invandrare som har träffats mellan ett antal myndigheter, Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet. Verket skall tillsammans med aktörerna identifiera och undanröja hinder för att åstadkomma en sammanhållen introduktion för nyanlända invandrare i arbetsför ålder. Uppdraget skall redovisas i anslutning till årsredovisningen för 2005.

Regeringen beslutade den 14 april 2005 att Migrationsverket även fortsättningsvis skall vara ansvarig myndighet gentemot Europeiska kommissionen i frågor som rör den europeiska flyktingfond som inrättats enligt rådets beslut 2004/904/EG av den 2 december 2004 om inrättande av Europeiska flyktingfonden för perioden 2005–2010 (SFS 2005:202).

Den 28 april 2005 beslutade regeringen om en ändring i Migrationsverkets instruktion (SFS 2005:236). Ändringen innebär att om det i ett ärende hos verket framkommer misstankar om folkmord, brott mot mänskligheten eller krigsförbrytelser, skall Migrationsverket anmäla misstankarna till Rikspolisstyrelsen.

Utlänningsdatautredningens betänkande med förslag till en ny författningsreglering för behandling av personuppgifter i verksamhet enligt utlännings- och medborgarskapslagstiftningen (SOU 2003:40) har remissbehandlats. Regeringen planerar att överlämna en proposition till riksdagen våren 2006.

Barnärenden

Regeringen tillkallade den 2 september 2004 en nationell samordnare för barn i asylprocessen som uppvisar svåra stressreaktioner i form av stark uppgivenhet (dir. 2004:115). Den nationella samordnaren skall kartlägga och analysera förekomsten av asylsökande barn med svåra stressreaktioner samt utveckla metoder för att tidigt upptäcka barn i riskzonen. En första

rapport Asylsökande barn med uppgivenhets-symtom – kunskapsöversikt och kartläggning (SOU 2005:2) lämnades den 27 april 2005. En fördjupningsstudie påbörjades i juni 2005 och skall presenteras i februari 2006.

Regeringen har den 7 juli 2005 (dnr UD2005/26449/MAP) fattat ett vägledande beslut i ett enskilt ärende rörande en asylsökande familj med ett barn med uppgivenhetssymptom. Samma dag beslutade regeringen att ge Socialstyrelsen (dnr UD2005/38406/MAP) i uppdrag att ta fram rekommendationer för att förebygga att barn utvecklar uppgivenhets-symptom samt att utveckla tidiga stödinsatser. I uppdraget ingår också att ta fram rekommendationer för hur barnen skall vårdas och behandlas. Socialtjänstens roll skall särskilt uppmärksammas. Uppdraget skall redovisas senast den 1 november 2005.

I departementspromemorian (Ds 2004:54) Mottagande av barn från annat land som kommer till Sverige utan medföljande legal vårdnadshavare, s.k. ensamkommande barn, belyses den nuvarande ansvarsfördelningen mellan stat och kommun så som den framgår av främst socialtjänstlagen (2001:453) och lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. Regeringen beslutade den 1 september 2005 att inhämta Lagrådets yttrande gällande ett lagförslag med en ny ordning för mottagande av barn som kommer till Sverige utan medföljande legal vårdnadshavare. Förslagen innebär att det reella mottagandet av ensamkommande barn skall föras över till kommuner som träffat överenskommelse om detta med Migrationsverket. Verket skall dock behålla det övergripande ansvaret för mottagandet. Regeringen har för avsikt att lämna en proposition till riksdagen under hösten 2005.

Återvändande m.m.

Migrationsverket och Rikspolisstyrelsen fick den 4 december 2003 (dnr UD2003/58636/MAP) i uppdrag att se över de båda myndigheternas arbete med att verkställa avvisnings- och utvisningsbeslut. Som en uppföljning av detta har myndigheterna fått i uppdrag att redovisa hittills vidtagna åtgärder samt föreslå åtgärder för att minska tiden från ett lagakraftvunnet beslut om avvisning eller utvisning till utresa. Vidare skall myndigheterna föreslå åtgärder som förbättrar samordningen mellan verket och polismyndigheterna nationellt, regionalt och

lokalt. Uppdraget skall redovisas senast den 30 september 2005.

För att effektivisera arbetet med verkställighet av avvisnings- och utvisningsbeslut är det viktigt med ett nära samarbete med ursprungsländerna. I återtagningsavtal, med i dag 14 länder, regleras procedurer och kriterier för att den ena parten skall återta personer som vistas utan tillstånd på den andra partens territorium. Med Ryssland finns ett protokoll om samarbete för att fastställa identitet och medborgarskap samt utfärdande av resedokument. Förhandlingar pågår dessutom med ett antal andra länder.

I samband med verkställighetsarbetet har även den svenska polisens s.k. sambandsmän en viktig roll. De finns på flera platser i världen, Bangkok, Belgrad, Budapest, Haag, Moskva, Riga, S:t Petersburg, Warszawa och Tallinn. De är oftast stationerade på de svenska ambassaderna och har bl.a. till uppgift att bistå den svenska polisen samt värdlandets polis i internationella ärenden.

Arbetet inom EU m.m.

Vid Europeiska rådets möte i Haag i november 2004 antogs ett nytt flerårigt arbetsprogram för att gå vidare mot en gemensam lagstiftning på asyl- och migrationsområdet, det s.k. Haagprogrammet.

Rådet för inrikes och rättsliga frågor har den 8 juni 2004 (2004/512/EG; EUT L 213, 15.6.2004, s.5) beslutat att ett gemensamt viseringsinformationssystem (VIS) för samtliga Schengenstater med uppgifter om viseringar för kortare vistelse skall införas. Syftet med VIS är att förebygga hot mot den inre säkerheten samt underlätta gränskontroll, inre utlänningskontroll och kampen mot bedrägerier. Viseringssystemet skall underlätta uppgiftsutbytet mellan medlemsstaterna beträffande viseringsansökningar och därmed stärka den gemensamma viseringspolitik, det konsulära samarbetet och samrådet mellan de konsulära myndigheterna. Systemet skall även underlätta identifiering och återsändande av olagliga invandrare samt tillämpningen av Dublin-förordningen.

Den 28 december 2004 presenterade kommissionen ett förslag till förordning som skall utgöra rättslig grund för VIS (KOM (2004) 835 slutlig). I förslaget finns bl.a. bestämmelser om under vilka förutsättningar medlemsstaterna

skall utbyta information om viseringsansökningar, vilka uppgifter som skall registreras och hur dessa får användas samt bestämmelser om drift och datasäkerhet. Systemet skall inrättas i två etapper och vara fullt utbyggt i slutet av 2007. Den 19 maj 2005 beslutade regeringen att uppdra åt Migrationsverket att anpassa dagens elektroniska ärendehanteringssystem till VIS.

Regeringen har tillsatt en särskild utredare (dir. 2004:114) med uppdrag att ta ställning till hur rådets direktiv (EUT L 304, 30.9.2004, s. 12, efter ompublicering L 204, 5.8.2005, s. 24) om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och innehållet i det beviljade skyddet skall genomföras i Sverige. Uppdraget skall redovisas den 30 november 2005. Direktivet skall vara genomfört senast den 10 oktober 2006. Direktivets huvudsakliga syfte är att garantera att medlemsstaterna tillämpar gemensamma kriterier för att fastställa vilka tredjelandsborgare eller statslösa personer som behöver internationellt skydd samt att garantera att en miniminivå av förmåner är tillgänglig för dessa personer i samtliga medlemsstater.

Den 2 december 2004 beslutade rådet att förlänga den europeiska flyktingfonden för en ny period, 2005-2010 (EUT L 381, 28.12.2004, s. 52-62). Fonden inrättades 2000 i syfte att utveckla och harmonisera medlemsstaternas insatser för mottagande av asylsökande, asylprövning, integration och frivilligt återvändande. Under den nya perioden skall fonden särskilt främja genomförandet av bestämmelserna i befintlig och framtida gemenskapslagstiftning inom asylområdet.

Den 17 mars 2005 överlämnades delbetänkandet Familjeåterförening och fri rörlighet för tredjelandsmedborgare (SOU 2005:15). Utredningen har haft i uppdrag att dels ta ställning till hur rådets direktiv (2003/86/EG) om rätt till familjeåterförening skall genomföras i svensk rätt i de delar där det bedömts vara obligatoriskt, dels ta ställning till hur rådets direktiv 2003/109/EG om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning skall genomföras i svensk rätt (EUT L 16, 23.01.2004, s. 44). En princip i det s.k. familjeåterföreningsdirektivet är att en tredjelandsmedborgare som har en mera permanent bosättning i en EU-stat

skall ha rätt att återförenas med medlemmar i kärnfamiljen. Vad gäller direktivet om varaktigt bosatta föreslår utredningen att en ny kategori, varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare, införs i svensk rätt. Regeringen har för avsikt att lämna en proposition till riksdagen i december 2005.

Den 1 juni 2005 överlämnades betänkandet Unionsmedborgares rörlighet inom EU (SOU 2005:49). Utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag till hur EG-direktivet 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, det s.k. rörlighetsdirektivet, skall genomföras i Sverige (EUT L 158, 30.4.2004, s. 77). Utredningen har bl.a. föreslagit att systemet med uppehållstillstånd för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar avskaffas. I stället skall begreppet uppehållsrätt, en självständig rätt att uppehålla sig i Sverige, införas. Upphållsrätten omfattar arbetstagare, egna företagare, tjänsteutövare, studerande, arbetssökande, med flera, enligt de närmare förutsättningar som anges i rörlighetsdirektivet. Enligt direktivet har även personer med uppehållsrätt ett visst utökat skydd mot avvisning och utvisning. Förändringar föreslås framför allt i utlänningslagen (1989:529) och utlänningsförordningen (1989:547). Direktivet skall vara genomfört i svensk rätt senast den 30 april 2006.

I departementspromemorian Tidsbegränsat uppehållstillstånd för offer för människohandel m.fl. (Ds 2005:24) behandlas genomförandet i svensk rätt av rådets direktiv 2004/81/EG om uppehållstillstånd till tredjelandsmedborgare som har fallit offer för människohandel eller som har fått hjälp till olaglig invandring och vilka samarbetar med de behöriga myndigheterna (EUT L 261, 6.8.2004, s. 19). I promemorian föreslås bl.a. en tydligare reglering av vilka kriterier som skall gälla för beviljande och återkallelse av tidsbegränsat uppehållstillstånd för en utlänning som medverkar vid förundersökning eller huvudförhandling i brottmål. Promemorian remissbehandlas för närvarande och direktivet skall vara genomfört i svensk rätt senast den 6 augusti 2006.

Den 2 november 2004 antog rådet slutsatser om prioriteringar för en framgångsrik gemensam återtagandepolitik. Rådsslutsatserna innehåller bl.a. en redogörelse för vilka kriterier som bör avgöra vilka länder gemenskapen främst bör ingå återtagandeavtal med. I ett återtagandeavtal

fastställs vilka procedurer och kriterier som skall gälla för att den ena parten skall återta en person som vistas utan tillstånd på den andra partens territorium. Med stöd av artikel 63 (3)(b) i EG-fördraget har rådet givit kommissionen mandat att ingå återtagandeavtal med tredje land för att effektivisera återvändandearbetet.

Den 19 november 2004 nåddes en politisk överenskommelse om ett direktiv för att underlätta tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i medlemsstaterna i forskningssyfte. I direktivet anges villkoren för inresa och vistelse i medlemsstaterna för forskare från tredjeländer som avser att under minst tre månader genomföra ett forskningsprojekt inom ramen för ett mottagningsavtal med ett forskningsorgan.

Den 13 december 2004 antog rådet direktiv 2004/114/EG om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för studier, elevutbyte, oavlönad yrkesutbildning eller volontärarbete (EUT L 375, 23.12.2004, s. 12). Syftet med direktivet är att fastställa villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på medlemsstaternas territorium för en period som överstiger tre månader. Inom Regeringskansliet utreds för närvarande frågan om genomförandet av direktivet i svensk rätt. Direktivet skall vara genomfört senast den 12 januari 2007.

Den 29 april 2004 antog rådet direktiv 2004/82/EG om skyldighet för transportörer att lämna uppgift om passagerare. Syftet med direktivet är att förbättra gränskontrollen och bekämpa olaglig invandring samt terrorism genom att transportörer åläggs att på begäran översända förhandsuppgifter om passagerare på flygplan till behöriga nationella myndigheter (EUT L 261, 6.8.2004, s. 24). Inom Regeringskansliet utreds för närvarande frågan om genomförandet i svensk rätt. Direktivet skall vara genomfört den 5 september 2006.

Sverige är engagerat i den Globala kommissionen om internationell migration (GCIM). Den tillkom i slutet av år 2003 och skall överlämna sin slutrapport till Förenta Nationernas generalsekreterare den 5 oktober 2005. Kommissionen är oberoende och har i uppgift att föra upp migrationsfrågan på den internationella dagordningen samt att analysera kopplingen mellan migration och andra frågor såsom utveckling, bistånd, mänskliga rättigheter, handel samt nationell och internationell säkerhet. Slutligen skall kommissionen lämna

rekommendationer till generalsekreteraren och andra aktörer om hur hanteringen av internationell migration kan förbättras på nationell, regional och global nivå.

5.3.2 Insatser utanför politikområdet

Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) har, efter nära samråd med berörda myndigheter inom migrationsområdet, särskilda migrationsattachéer placerade, för närvarande på 12 utlandsmyndigheter med ett stort antal migrationsärenden. Dessutom finns sedan 2004 en tidsbegränsad befattning som återvändandattaché vid den svenska ambassaden i Belgrad, med placering i Pristina i Kosovo. Sedan hösten 2005 finns en tillfällig befattning som asylattaché som skall delas mellan ambassaderna i Moskva och Kiev.

En särskild utredare (Ju 2003:07) har haft i uppdrag att utvärdera Sveriges deltagande i Schengensamarbetet och nuvarande ordning för personkontroll vid Sveriges gränser och inne i landet. I december 2004 överlämnades betänkandet Gränskontrolllag effektivare gränskontroll (SOU 2004:11). I betänkandet föreslås en ny lag om gränskontroll där det bl.a. klart framgår att syftet med personkontrollen är såväl migrationspolitiskt som brottsbekämpande och brottspreventivt samt att ansvarsfördelningen mellan de olika berörda myndigheterna tydliggörs. Förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Genom lag (2005:429) om god man för ensamkommande barn och ändringar i utlänningslagen (1989:529) som trädde i kraft den 1 juli 2005 har skyddet för barn som av flyktingskäl eller andra skäl kommer ensamma till Sverige och söker uppehållstillstånd stärkts.

Riksdagen antog den 15 juni 2005 propositionen Ökad säkerhet i pass m.m. (prop. 2004/05:119, bet. 2004/05:JuU27, rskr. 2004/05:290). I enlighet med propositionens förslag skall bl.a. svenska pass fr.o.m. den 1 oktober 2005 förses med biometriskt underlag som består av passinnehavarens ansiktsbild. Regeringen har därför uppdragit åt Migrationsverket att i samråd med Rikspolisstyrelsen och Regeringskansliet vidta de åtgärder som är nödvändiga för att de lönade passmyndigheterna utom landet successivt skall kunna erbjuda erforderlig teknisk, och av Rikspolisstyrelsen

godkänd, utrustning i enlighet med Europeiska unionens råds förordning (dnr UD2005/32781/MAP).

Utredningen om socialtjänsten och den fria rörligheten överlämnade i april 2005 betänkandet Socialtjänsten och den fria rörligheten (SOU 2005:34). Uppdraget har varit att bl.a. undersöka möjligheterna att begränsa rätten till bistånd enligt socialtjänstlagen (2001:453) för medborgare från ett annat EU-land som kommer till Sverige för att söka arbete. Utredningen föreslår att det i socialtjänstlagen införs en begränsningsregel som innebär att en EU-medborgare som kommer till Sverige inte har rätt till bistånd enligt socialtjänstlagen under viss tid i andra fall än i en akut nödsituation.

I april 2005 överlämnades betänkandet Tolkutbildning – nya former för nya krav (SOU 2005:37). I betänkandet lämnas förslag till hur kontakttolkutbildningen från 2007 kan reformeras för att möta de krav som ställs på kvalificerad tolkning framför allt inom rättsväsendet. I januari 2005 lämnades en lägesrapport med förslag till hur fler kvalificerade tolkar kan utbildas med start redan 2005 inför den nya instans- och processordningen i utlänningsärenden. Stockholms universitet har den 2 juni 2005 fått i uppdrag att genomföra en särskild utbildningsinsats i enlighet med nämnda lägesrapport och i syfte att säkerställa att det finns tillräckligt många tolkar inför genomförandet av den nya instans- och processordningen (dnr U2005/1577/SV).

Kommittén för arbetskraftsinvandring (dir. 2004:21) överlämnade den 31 maj 2005 delbetänkandet Arbetskraftsinvandring till Sverige – befolkningsutveckling, arbetsmarknad i förändring, internationell utblick (SOU 2005:50). I uppdraget ingår att skapa ett långsiktigt hållbart regelverk för arbetskraftsinvandring från länderna utanför EU/EES. Kommittén skall också utreda behovet av arbetskraftsinvandring och bedöma de konsekvenser som ytterligare sådan invandring kan få på arbetsmarknaden. I betänkandet redovisas behovet av förändringar av regelverket så att fler av de gäststudenter som kommer till Sverige efter studierna kan stanna i Sverige för att arbeta.

5.4 Resultatredovisning

5.4.1 Mål

Målen för migrationspolitiken 2004 var att värna asylrätten i Sverige och internationellt, upprätthålla en reglerad invandring, samt öka harmoniseringen av asyl- och migrationspolitiken i EU.

I arbetet med målens uppfyllande skall verksamheten präglas av rättssäkerhet, humanitet och respekt för individens rättigheter.

5.4.2 Resultat

Utlänningsmyndigheterna har under 2004 arbetat med att utveckla och stärka rättssäkerheten i handläggningen av ärenden inom migrationspolitiken. Bland annat har ett enhetligt och integrerat arbetssätt införts vid Migrationsverket som innebär att alla asylansökningar genomgår en noggrann granskning för att verket tidigt i processen skall kunna fastställa en optimal ärendehantering. Vidare har arbetet med att stärka skyddet för de mänskliga rättigheterna, t.ex. gentemot tortyr och annan omänsklig behandling, ägnats särskild uppmärksamhet.

Sverige har under 2004 liksom tidigare år haft en aktiv roll i EU med att harmonisera lagstiftningen inom migration och asylpolitiken.

Verksamhetsområde Asyl

Asylrätten skall värnas genom en skyndsam och rättssäker prövning av den sökandes skyddsbehov och mottagandet skall vara humant och värdigt. Den totala väntetiden för den asylsökande skall vara högst 12 månader från ansökan till lagakraftvunnet beslut och beslutet skall i enlighet med utlänningslagen i normalfallet verkställas inom två till fyra veckor.

Under 2004 sökte 23 161 personer asyl i Sverige. Det är en minskning med 26 procent jämfört med föregående år då antalet var 31 355. Asylsökande från Serbien och Montenegro, forna Sovjetunionen och Afrika utgjorde 55 procent av de asylsökande 2003 och 2004.

Vid utgången av juni månad 2005 hade Migrationsverket tagit emot 7 988 nya asylansökningar, vilket är en minskning med 30 procent jämfört med motsvarande period 2004.

Tabell 5.2 Asylsökande 2004 efter medborgarskap

Nationalitet	Kvinnor	Män	Totalt
Serbien och Montenegro	1 717	2 305	4 022
Statslös	329	1 249	1 578
Irak	451	1 005	1 456
Ryssland	526	761	1 287
Azerbajdzjan	472	569	1 041
Somalia	401	504	905
Afghanistan	275	628	903
Övriga	4 174	7 795	11 969
Totalt	8 345	14 816	23 161

Bland de asylsökande 2004 fanns det drygt 10 000 hushåll. I ett hushåll ingår i genomsnitt 2,3 asylsökande. Ensamstående män utgjorde den största gruppen hushåll (55 procent). En fjärdedel av alla hushåll bestod av barnfamiljer och de flesta av dem kom från Balkanländerna och forna Sovjetunionen.

Av de personer som sökte asyl 1999 fick 54 procent uppehållstillstånd när deras ärende hade avgjorts slutgiltigt hos såväl Migrationsverket som Utlänningsnämnden. Bland dem som sökte asyl 2002 beräknas motsvarande siffra vara 20 procent.

Tabell 5.3 Grunderna för beviljade tillstånd till flyktingar m.fl. 2004

	Kvinnor	Män	Totalt
Flyktingstatus	208	338	546
Skyddsbehov i övrigt	421	308	729
Organiserad överföring	879	943	1 822
Humanitära skäl	1 503	1 540	3 043
Totalt	3 011	3 129	6 140

Av de som beviljades uppehållstillstånd under 2004 kom flertalet från Iran, Somalia, Serbien och Montenegro, Afghanistan eller var statslösa palestinier samt ryska medborgare.

Handläggningstiderna för avgjorda asylärenden hos Migrationsverket och Utlänningsnämnden har sammantaget ökat under året. Ökningen av handläggningstiden beror främst på en prioritering av äldre ärenden. Detta har lett till att målet om högst 12 månaders väntetid inte uppnåtts.

Tabell 5.4 Handläggningstider i dagar hos Migrationsverket och Utlänningsnämnden

	2003	2004
Migrationsverket	224 (184)	291 (214)
Utlänningsnämnden	198 (148)	179 (140)

Genomsnittsvärde och median (inom parentes).

Under första halvåret 2005 var den genomsnittliga handläggningstiden för såväl Migrationsverket som Utlänningsnämnden drygt sju månader. Antalet öppna ärenden hos Migrationsverket har under 2004 halverats till 12 430, vilket dels kan förklaras av det minskade antalet asylsökande, dels av att Migrationsverkets resurser för handläggning har förstärkts och möjliggjort att ett relativt stort antal ärenden har avgjorts under året. En mycket stor del av de som får avslagsbeslut av Migrationsverket överklagar beslutet till Utlänningsnämnden. Antalet öppna ärenden hos Utlänningsnämnden har under 2004 ökat med 40 procent till 13 200. Antalet personer med slutliga avslagsbeslut i Migrationsverkets mottagandesystem har under 2004 ökat med 23 procent till 8 800. Under första halvåret 2005 var motsvarande antal 10 400.

I tabellen nedan redovisas de totala utgifterna för asylprocessen under 2003 och 2004. Asylprocessen omfattar både handläggning av asylsökningar enligt utlänningslagen och mottagande av asylsökande i enlighet med lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA). En tydlig uppdelning mellan kostnaderna för handläggning av ärenden respektive mottagandet av asylsökande är inte möjlig att göra för närvarande. Riksrevisionen har i rapporten Snabbare asylprövning (RIR 2004:24) visat att Migrationsverket har redovisat utgifter för prövning av ärenden även under anslaget för mottagande av asylsökande.

Utgifterna styrs framför allt av hur många asylsökande som kommer till Sverige samt hur länge de är registrerade som asylsökande i Migrationsverkets mottagandesystem.

Tabell 5.5 Utgifter inom asylprocessen

Miljoner kronor

	Utfall 2003	Utfall 2004
Migrationsverket	309	375
Mottagande av asylsökande	3 717	3 772
Utlänningsnämnden	124	140
Offentligt biträde i utlänningsärenden	152	194
Utresor för avvisade och utvisade	128	177
Totalt	4 430	4 658

Utgifterna för utresor för avvisade och utvisade har ökat de senaste åren. Den årliga procentuella ökningstakten mellan 2002 och 2004 var 38 procent. Ökningen beror bl.a. på att antalet avgjorda ärenden och antalet avslag har ökat. Den genomsnittliga utgiften per resa ökade mellan 2003 och 2004 med 27 procent.

Prövning av ansökan (första instans Migrationsverket)

Beslut om uppehållstillstånd eller avvisning skall i första instans fattas inom sex månader, från det att ansökan kommit in till Migrationsverket. Särskild vikt skall under ärendets handläggning fästas vid att så tidigt som möjligt försöka klarlägga den sökandes identitet.

Migrationsverket har organiserat sin verksamhet i en s.k. snabb- respektive normalprocess. I snabbprocessen (transit) behandlas de ärenden som verket bedömer kan vara uppenbart ogrundade eller som skall handläggas av något annat EU-land enligt Dublinförordningen eller ett s.k. tredje land, dvs. annat land än hemlandet. Övriga ärenden behandlas i normalprocessen.

Tabell 5.6 Asylprövning – Migrationsverket

	2003	2004
Nya asylsökande	31 355	23 161
Avgjorda asylärenden	31 334	35 308
Öppna asylärenden vid årets slut	23 943	12 430
– varav äldre än sex månader	11 976	5 194
	50 %	42 %
Avgjorda överklagade asylärenden	16 021	20 835
Öppna överklagade asylärenden vid årets slut	212	294

Under 2004 avgjorde Migrationsverket 35 308 asylärenden, vilket är 13 procent fler än 2003 och

ärendebalansen minskade därmed med 11 513 ärenden. Antalet öppna asylärenden hos verket har nästan halverats under 2004, från cirka 24 000 till 12 400 ärenden. Totalt avgjordes 44 procent av ärendena inom sex månader 2004. Motsvarande siffra 2003 var 50 procent. Under perioden januari–juni 2005 hade 7 988 personer ansökt om asyl i Sverige. Migrationsverket hade fattat beslut i 11 840 ärenden, varav 59 procent inom sex månader. Den genomsnittliga handläggningstiden för grundärenden vid Migrationsverket under denna period var 283 dagar. Migrationsverket hade vid utgången av juni månad 8 808 öppna ärenden för beslut.

Migrationsverket fick under 2004 utökade resurser för att kunna handlägga äldre ärenden. Detta ledde till att verket under september–december 2004 avgjorde 3 100 sådana ärenden.

Antalet ärenden som är äldre än 12 månader har mer än halverats. Dessa ärenden kommer under 2005 att prioriteras. De största grupperna med öppna ärenden kommer från Afrika, forna Sovjetunionen, Irak samt Serbien och Montenegro. Dessa utgör 66 procent av de öppna ärendena.

Barn

Under 2004 sökte 6 547 barn asyl i Sverige. Av dessa var 388 ensamkommande barn, dvs. barn från annat land som kommer till Sverige utan legal vårdnadshavare. Övriga barn sökte asyl tillsammans med minst en förälder eller någon annan vårdnadshavare. Antalet asylsökande barn har minskat sedan 2003 – det totala antalet med knappt en fjärdedel och de ensamkommande med nästan en tredjedel. Merparten av de ensamkommande barnen kom från Somalia, Serbien och Montenegro, Afghanistan, Kina samt Irak. Under perioden januari–juni 2005 hade 169 ensamkommande barn sökt asyl i Sverige.

I asylutredningar som rör ensamkommande barn skall beslut om uppehållstillstånd eller avvisning fattas inom tre månader.

Handläggningstiden för ärenden rörande ensamkommande barn minskade under 2004. Vid årsskiftet 2004 hade 39 ärenden en längre handläggningstid än regeringens mål om 3 månader. Vid årsskiftet 2003 var motsvarande siffra 163 ärenden. 21 procent av ärendena avgjordes inom 3 månader 2004 mot 19 procent 2003. Vid utgången av 2003 var 102 ärenden

äldre än 6 månader och vid utgången av 2004 var motsvarande antal 14.

Handläggningstiden för ärenden rörande barnfamiljer var i genomsnitt 272 dagar mot 226 dagar året innan.

Tabell 5.7 Asylärenden – barn utan vårdnadshavare 2003-2004

	2003	2004
Inkomna ärenden	561	388
Avgjorda ärenden	517	489
<i>varav inom 3 månader</i>	19 %	21 %
Handläggningstid genomsnittlig	222	194
median	183	155
Öppna ärenden vid årets slut	288	119
<i>varav äldre än 3 mån</i>	163	39

Mottagandeverksamhet

Tabell 5.8 Antalet registrerade personer samt vistelsetiden i Migrationsverkets mottagandesystem

	2003	2004
Registrerade per den 31/12	43 042	38 869
– varav kvinnor	36 %	36 %
– varav män	64 %	64 %
Antal registrerade (genomsnitt)	41 339	40 985
– varav kvinnor	36 %	36 %
– varav män	64 %	64 %
Vistelsetid, dagar (genomsnitt)	404	521
för kvinnor	407	509
för män	397	537

Antalet asylsökande i mottagandesystemet minskade under 2004 med cirka 10 procent för att vid årsskiftet uppgå till 38 869. Det genomsnittliga antalet registrerade asylsökande förändrades endast marginellt under 2004 men beräknas minska med cirka 4 500 under 2005.

Av dessa personer bodde ungefär hälften på någon av Migrationsverkets anläggningar medan hälften valde att ordna sitt boende på egen hand (s.k. eget boende). Av dem som bor i eget boende fanns vid årsskiftet över hälften i landets tre storstadsregioner. Minskningen av antalet registrerade i mottagandesystemet har inneburit att ett stort antal platser inom verkets anläggningsboende har utvecklats.

Den genomsnittliga vistelsetiden, dvs. tiden från ansökan inklusive handläggning och beslut till antingen kommunplacering vid uppehållstillstånd eller återvändande vid avslag, i

mottagandesystemet var 521 dagar 2004. Jämfört med 2003 innebär det en ökning med 117 dagar. Ökningen av vistelsetiden är huvudsakligen hänförlig till svårigheter med vissa utlännings återvändande. Den genomsnittliga vistelsetiden för irakier var 2004 över två år (767 dagar). Vid halvårsskiftet 2005 var den genomsnittliga vistelsetiden för irakier 819 dagar.

Den 30 juni 2005 var 33 779 personer registrerade i mottagandesystemet. Den genomsnittliga vistelsetiden har ökat till 598 dagar.

Antalet asylsökande som skall återvända, dvs. har lagakraftvunna avvisningsbeslut, har ökat. Tiden för återvändande har ökat och vistelsetiderna har blivit längre.

Enligt utlänningslagen (1989:529) skall utresa ske inom två veckor vid avvisningsbeslut respektive fyra veckor vid utvisningsbeslut efter det att beslutet vunnit laga kraft, om inte annat bestäms i beslutet. Den genomsnittliga tiden mellan Utlänningsnämndens beslut om avvisning och faktisk utresa har ökat från 152 till 186 dagar. Under 2004 registrerade Migrationsverket att 9 685 personer hade lämnat verkets mottagandesystem och rest från landet självmant, varav 8 768 personer efter ett lagakraftvunnet beslut om avvisning. Det totala antalet personer som återvände ökade med 12 procent jämfört med 2003, men samtidigt ökade verkets öppna återvändandeärenden till 8 400 personer, vilket är 1 900 fler än samma tid 2003. Polisen verkställde lagakraftvunna avvisningsbeslut rörande cirka 2 000 personer under 2004, vilket i stort ligger i nivå med antalet för 2003.

Vid utgången av 2004 var 364 ensamkommande barn registrerade i mottagandesystemet. Av dessa bodde 147 på barn- och ungdomsenheter i verkets regi, medan resterande barn vistades i familjehem, på institution eller hos släktingar. Migrationsverket har generellt utvecklat sitt stöd till samtliga föräldrar och barn. När det gäller ensamkommande barn har en kvalitetsförbättring skett på verkets barn- och ungdomsenheter. Verksamhetens innehåll har förtydligats och föreskrifter om inspektioner av verksamheten har införts. Vid årsskiftet fanns det 17 barn- och ungdomsenheter. Vid halvårsskiftet 2005 var 306 ensamkommande barn registrerade i Migrationsverkets mottagandesystem.

Organiserad verksamhet

Organiserad verksamhet skall erbjudas inom en månad från det att den asylsökande har registrerats i Migrationsverkets mottagandesystem. Den skall vara utformad så att den ger en god grund för introduktion både på den svenska arbetsmarknaden och i det svenska samhället vid ett eventuellt beslut om uppehållstillstånd. Verksamheten skall också vara till nytta för den enskilde vid ett eventuellt återvändande. Den organiserade verksamheten skall vara differentierad utifrån de individuella behov och den situation som föreligger. Exempelvis skall personer som är föremål för omedelbara avvísningar, t.ex. Dublinärenden eller har ett lagakraftvunnet avvísingsbeslut erbjudas organiserad verksamhet i endast begränsad omfattning.

Under 2004 tog Migrationsverket i drift ett IT-stöd för asylprocessen med inriktning på kartläggning av de asylsökandes bakgrund och upprättande av individplaner. Detta system används bl.a. som planeringsstöd inom den organiserade verksamheten och för att underlätta för Integrationsverket och kommunerna i deras planering av introduktionen vid ett eventuellt uppehållstillstånd. Antalet personer som deltog i någon form av organiserad verksamhet i november 2004 framgår av nedanstående tabell.

Tabell 5.9 Organiserad verksamhet (OV)

	Totalt ¹	Kvinnor	Män
Asylsökande i OV, varav i	8 454	2 486	5 968
Svenskundervisning	5 167	1 640	3 527
Annan undervisning	1 594	580	1 014
Praktikverksamhet	1 314	233	1 081
Självförvaltning ²	608	225	383

¹ Den asylsökande kan delta i mer än en typ av organiserad verksamhet, vilket innebär att en summering av delarna kan överstiga det totala antalet asylsökande i den organiserade verksamheten.

² Självförvaltning innebär att man hjälper till i skötseln av den egna anläggningen.

Kommunplacering vid uppehållstillstånd

Migrationsverket har 2004 i genomsnitt använt 29 dagar för att förmedla en begäran om bosättning till Integrationsverket som därefter haft en genomsnittlig handläggningstid på 28 dagar för att anvisa en kommunplats till den som beviljats uppehållstillstånd. Inflyttning har skett efter ytterligare cirka 35 dagar. Det innebär att personer i anläggningsboende fick vänta i genomsnitt 92 dagar från beslut om uppehållstillstånd till bosättning i en kommun.

Förvar

I slutet av 2004 hade Migrationsverket 265 förvarsplatser, vilket var en ökning med 90 platser jämfört med året innan. 202 personer var inskrivna vid årsskiftet. Vid utgången av juni månad 2005 var 213 personer inskrivna. Under 2004 var den genomsnittliga beläggningsgraden 85 procent. Förvarsutgiften uppgick till 241 miljoner kronor.

Nedsättning av dag- och bostadsersättning

Migrationsverket kan sätta ned såväl dag- som bostadsersättning vid t.ex. vägran att delta i organiserad verksamhet, för dem som inte medverkar till åtgärder för att underlätta ett återvändande samt då den asylsökande försvårar asylutredning eller inte medverkar till att fastställa identiteten. Antalet nedsättningar 2004 var 9 400, vilket är en ökning med 600 jämfört med 2003.

Tabell 5.10 Lämnade bidrag och ersättningar

Miljoner kronor

	2003	2004
Hälso- och sjukvård	666	655
Skola	298	310
Dag- och bostadsersättning samt särskilda bidrag	869	855
Placering av barn i annat hem än barnets eget	56	161
Organiserad verksamhet	160	158
Övrigt	101	72
Totalt	2 150	2 211

År 2004 var den genomsnittliga dygnsutgiften inom mottagandesystemet, exklusive förvar 240, kronor. Det motsvarar en ökning med 6 kronor i förhållande till 2003.

Trots ett minskat antal asylsökande och ett ökat antal avgjorda ärenden har det genomsnittliga antalet asylsökande i mottagandesystemet minskat endast marginellt. Detta avspeglar sig också i kostnaderna för såväl statens ersättningar till kommuner och landsting som lämnade bidrag till de asylsökande.

De statliga kostnaderna för placering av barn i annat hem än barnets eget ökade med cirka 100 miljoner kronor mellan åren 2003 och 2004.

Vidarebosättning

Målet är att åtgärder skall vidtas för att åstadkomma varaktiga lösningar genom vidarebosättning i Sverige främst för skyddsbehövande. Andelen vidarebosatta som har flyktingskäl skall öka. Vidare skall personer som tas emot i Sverige med stöd av överenskommelsen den 11 juni 1998 mellan den internationella tribunalen för f.d. Jugoslavien och Sverige om överföring av personer som vittnar i tribunalen och behöver skydd kunna överföras genom vidarebosättning. Även andra personer skall kunna överföras till Sverige för vidarebosättning i de fall Sverige ingår särskilda internationella överenskommelser om detta.

År 2004 hade Migrationsverket i uppdrag att överföra 1 700 flyktingar eller andra skyddsbehövande för vidarebosättning i Sverige. Verket beslutade under 2004 om vidarebosättning för 1 822 personer. Totalt överfördes 1 659 personer. Skillnaden mellan det beslutade antalet och de personer som faktiskt överförts beror bl.a. på att det av praktiska skäl i bland tar längre tid än planerat med överföringen. Motsvarande siffra för 2003 var 890 personer. År 2004 överfördes 8 personer för att kunna få skydd och vittna inför de internationella tribunalerna. Kommunplaceringarna har fungerat väl under året.

Tre uttagningar på plats genomfördes efter samråd med Integrationsverket och UNHCR. Det gällde 200 personer i Iran (huvudsakligen afghaner), 250 i Syrien/Libanon (blandade nationaliteter) samt 235 i Turkiet (huvudsakligen iranier). Dessutom genomförde verket en uttagning i Thailand efter vädjan från UNHCR då 140 burmesiska flyktingar accepterades för bosättning i Sverige.

Kostnaden per överförd flykting 2004 var 145 223 kronor.

Analys och slutsatser

Orsakerna till de långa vistelsetiderna i mottagandesystemet är flera. Många av de asylsökande uppvisar inte identitetshandlingar vid ansökningstillfället vilket förlänger vistelsetiden, dvs. tiden för handläggning och beslut samt tiden mellan beslut och att kommunplacering eller återvändande genomförs. Dessutom leder den nuvarande prioriteringen av

äldre ärenden avseende bl.a. barn till en ökning av den redovisade handläggningstiden för beslutade ärenden.

Hur Migrationsverket organiserar och genomför verksamheten påverkar också handläggningstiderna. Det är därför angeläget att Migrationsverket fortsätter arbetet med att vidta åtgärder som leder till en effektivare handläggning.

I flera avseenden har verksamhetens omfattning minskat medan verksamhetens utgifter hittills inte har minskat i motsvarande omfattning. Bland annat minskade antalet nya asylsökande med drygt 25 procent 2004 och enligt Migrationsverkets prognoser kommer minskningen att vara lika stor under 2005. Antalet avgjorda asylärenden bedöms i enlighet med Migrationsverkets prognoser att minska med cirka en tredjedel under innevarande år respektive under 2006. Antalet registrerade asylsökande bedöms också minska, om än i långsammare takt.

Regeringen bedömer att det är möjligt att öka effektiviteten och minska utgifterna ytterligare. Regeringen har beaktat verksamhetens förutsättningar i budgetförslaget och fortsätter att kontinuerligt följa verksamhetens utveckling.

De förändringar som regeringen föreslår innebär att styrningen av verksamheten förstärks och förbättras. Uppföljningen av verksamheten skall förbättras och produktiviteten skall kunna följas. Migrationsverkets utgifter för personal och dess lokaler skall från och med 2006 finansieras från ett anslag. Tidigare har kostnaderna för personal och lokaler inom mottagandesystemet finansierats via anslaget 12:2 Mottagande av asylsökande. Anslaget 12:2 byter namn till Ersättningar och bostadskostnader. Verksamhetens olika processer kommer att preciseras och den ekonomiska styrningen förstärkas. Överprövning av utlänningsärenden kommer att redovisas separat i syfte att underlätta uppföljningen av den nya instans- och processordning.

Verksamhetsområde Besök och bosättning

Målet är att den totala väntetiden i besöksärenden skall vara högst en månad och i bosättningsärenden högst 12 månader.

Verksamhetsområdet besök och bosättning består av ett antal olika ärendekategorier. En del

gäller besök och tillfälliga vistelser i Sverige medan andra rör önskemål om permanent bosättning i Sverige. En ansökan kan exempelvis avse studier, arbete, familjanknytning, släkt- och turistbesök eller affärer.

De flesta ansökningarna lämnas in till en svensk utlandsmyndighet. Utlandsmyndigheterna och Migrationsverket tog sammanlagt emot cirka 280 000 besöks- och bosättningsärenden under 2004. Av dessa rörde 62 procent viseringar och 18 procent anknytningsärenden.

Ungefär hälften av de ärenden som Migrationsverket handlägger inom verksamhetsområdet är anknytningsärenden och i 80 procent av dessa beviljas den sökande uppehållstillstånd. 70 procent av dem som ansöker om att få bosätta sig i Sverige av anknytningskäl har ett nytt förhållande. Över hälften av dem som ansöker om att få bosätta sig på grund av anknytning är kvinnor.

Under 2004 har det webbaserade ärendehanteringssystemet Wilma införts på Migrationsverkets samtliga enheter som handlägger besöks- och bosättningsärenden. Ytterligare 12 utlandsmyndigheter fick Wilma installerat under året, vilket innebär att 42 av 103 utlandsmyndigheter nu har Wilma. Cirka 90 procent av alla besöks- och bosättningsärenden handläggs nu i Wilma.

Antalet ärenden inom besöks- och bosättningsprocessen ökade under 2004 med 28 751 jämfört med 2003. Under året avgjordes 21 748 fler ärenden och ärendebalansen vid årets slut ökade med 5 174 ärenden. I detta arbete spelar migrationsattachéerna en viktig roll.

Migrationsverkets totala kostnader för verksamhetsområdet besök och bosättning var förra året 251 miljoner kronor, vilket var en minskning med 6 procent jämfört med året innan. Minskningen består främst av minskade personalkostnader. Antalet årsarbetskrafter minskade under 2004 med 15 procent. Antalet avgjorda ärenden per årsarbetskraft under 2004 ökade med 13 procent.

Besök

Den som önskar besöka Sverige under längre tid än tre månader kan ansöka på en utlandsmyndighet om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Tre månader är tidsgränsen för en viserings giltighet. Under 2004 tog Migrations-

verket och utlandsmyndigheterna emot 10 044 ansökningar om uppehållstillstånd för besök. Det var 4 procent färre än under 2003. De största grupperna som ansöker om tillstånd för besök kommer från Thailand, Iran samt Serbien och Montenegro. Verket avgjorde 4 procent färre ärenden än under 2003. Antalet öppna ärenden minskade under 2004 med 19 procent. Av ärendena avgjordes 80 procent inom målet en månad. Den genomsnittliga handläggningstiden var 24 dagar. 91 procent av ansökningarna beviljades.

Visering

I de viseringsärenden som överlämnas till Migrationsverket skall beslut fattas inom en månad från det att ansökan inkommit till utlandsmyndighet.

Antalet viseringsansökningar har minskat sedan Sveriges inträde i Schengensamarbetet men under 2004 ökade antalet med 15 procent eller 23 213 ärenden. Utlandsmyndigheterna tog emot knappt 174 000 ansökningar och lämnade över färre ärenden till Migrationsverket än under 2003. Migrationsverket tog emot 3 745 viseringsärenden 2004 jämfört med 5 983 viseringsärenden 2003.

Den genomsnittliga handläggningstiden från att ett ärende togs emot vid en utlandsmyndighet till det att Migrationsverket fattade beslut var 38 dagar.

Bosättning

Anknytningsärenden

Beslut om uppehållstillstånd på grund av anknytning till personer bosatta i Sverige skall fattas inom sex månader från det att ansökan inkommit till utlandsmyndighet.

Under 2004 ansökte drygt 49 000 personer om uppehållstillstånd med hänvisning till anknytning. Detta var en ökning med 2 procent jämfört med året innan. Av de grupper som ökade mest var sökande från Serbien och Montenegro (35 procent) och Irak (31 procent). Verket avgjorde 6 procent färre ansökningar 2004 än 2003. Av ärendena avgjordes 44 procent inom sex månader.

EES-ärenden

Migrationsverket tog emot 21 806 ärenden under året och avgjorde 19 693 ärenden. Detta motsvarar en ökning med 70 respektive 41

procent jämfört med 2003. 94 procent av ärendena avgjordes inom 6 månader, vilket kan jämföras med 86 procent året innan. Merparten av de sökande kom från Polen, Tyskland, Storbritannien och Frankrike.

Arbetsstillståndsärenden

Under 2004 fick verket in totalt 13 561 ansökningar om arbetsstillstånd jämfört med 18 477 året innan. Detta motsvarar en minskning med 27 procent. De flesta sökande kom från Polen, Indien, USA och Rumänien. Både 2003 och 2004 avgjordes drygt 96 procent av ärendena inom sex månader.

Studerandeärenden

2004 kom 11 966 ansökningar om uppehållstillstånd på grund av studier in och 12 238 ärenden avgjordes. Motsvarande siffror för 2003 var 10 807 respektive 10 749. Båda åren avgjordes 99 procent av ärendena inom sex månader. De största grupperna sökande 2004 kom från Indien, Kina och Pakistan.

Analys och slutsatser

Regeringen avser att se över orsakerna till de långa handläggningstiderna vad gäller anknytningsärenden.

Verksamhetsområde Svenskt medborgarskap

Målet för verksamhetsområdet är att den totala väntetiden skall vara högst 14 månader.

Migrationsverket uppskattar att verket efter det att den nya medborgarskapslagen trädde i kraft 2001 fått in cirka 12 000 fler ansökningar än om lagen inte hade införts. Lagändringen innebär bl.a. möjlighet för en person att ha dubbelt medborgarskap och möjlighet för barn att få svenskt medborgarskap genom anmälan utan att någon vårdnadshavare är svensk medborgare.

Utlänningsnämnden avgjorde drygt 1 100 överklagade ansökningsärenden. Av dessa avgjordes 27 procent inom 14 månader från det att ansökan lämnades in hos Migrationsverket. Under 2003 var andelen 29 procent.

Målet för prövning av ansökan om svenskt medborgarskap är att beslut skall fattas inom åtta månader från det att ärendet kommit in till verket.

Identitetsfrågorna har stor betydelse för prövningen av ärendena. Många ansökningar är från personer vars identiteter inte har kunnat fastställas under asyl- och tillståndsprövningen. Detta problem gäller flera olika nationaliteter. I arbetet med att bedöma inkomna dokumenters äkthet tar verket hjälp av Statens kriminaltekniska laboratorium.

År 2004 fick Migrationsverket in 21 541 ansökningar om svenskt medborgarskap, vilket är 5 587 färre än 2003. De flesta som ansökte om medborgarskap kom från Irak, Serbien och Montenegro samt Iran. Verket avgjorde 6 373 färre ärenden än året innan. 85 procent fick bifall. I 54 procent av ärendena fattade verket beslut inom åtta månader. Den genomsnittliga handläggningstiden ökade med 51 dagar. Ärendebalansen vid slutet av 2004 var 20 275, varav knappt hälften var äldre än åtta månader.

Analys och slutsatser

Den totala utgiften för prövningen av ärenden rörande svenskt medborgarskap minskade i förhållande till tidigare år med 26 procent. Antalet årsarbetare minskade med 30 procent och antalet avgjorda ärenden minskade med 24 procent. Utgifterna för prövning av svenskt medborgarskap har totalt minskat med cirka 12 miljoner kronor.

Regeringen avser att se över orsakerna till de långa handläggningstiderna för prövning av ansökan om svenskt medborgarskap.

Verksamhetsområde Prövning och överprövning i utlänningsärenden

Följande ärendeslag ryms inom verksamhetsområdet: avlägsnandeärenden, ny ansökan om uppehållstillstånd, uppehållstillståndsärenden, ärenden om flyktingförklaring och rese-dokument, offentligt biträde samt medborgarskapsärenden.

Den totala balansen av öppna ärenden vid Utlänningsnämnden var vid början av 2004 cirka 9 000 ärenden och vid årets slut nästan 10 800 ärenden.

Nämnden fick under 2004 in drygt 23 500 ärenden och avgjorde under året drygt 21 500 ärenden.

Nedan visas hur många personer som fått sina ärenden avgjorda samt den procentuella fördelningen mellan verksamhetsgrenarna inom verksamhetsområdet.

Tabell 5.11 Prövning och överprövning i utlänningsärenden

	Antal	%
Avlägsnandeärenden	17 957	48
Ny ansökan om uppehållstillstånd	13 341	36
Upphållstillståndsärenden	4 607	12
Flyktningförklaring och resedokument	207	1
Medborgarskapsärenden	1 057	3

Utlänningsnämnden avgjorde under 2004 i genomsnitt 86 ärenden per arbetsdag baserat på 250 årsarbetsdagar jämfört med 71 ärenden per arbetsdag 2003.

Avlägsnandeärenden

Utlänningsnämnden prövar överklaganden av Migrationsverkets beslut att avvisa eller utvisa utlänningar. Merparten rör beslut i asylärenden. Beslut om avvísning eller utvisning skall fattas inom sex månader. Beslut om avvísning alternativt utvisning för barn utan legal vårdnadshavare skall fattas inom tre månader.

Under 2004 ökade antalet ärenden vid nämnden med 45 procent, vilket till stor del beror på att antalet överklagandeärenden ökat. Migrationsverket har således överlämnat fler ärenden än tidigare till följd av en ökning av andelen avslagsbeslut. Trots att nämnden avgjorde fler ärenden än någonsin tidigare, en ökning med 33 procent jämfört med 2003, har balansen ökat med 47 procent.

Handläggningstiden för avgjorda asylärenden är 158 dagar (median) samt 121 dagar i ärenden där asylskäl inte åberopats. 54 procent av de avgjorda ärendena har fattats inom sex månader, vilket är en minskning med 5 procent jämfört med året innan.

I början av 2004 hade nämnden 39 öppna ärenden avseende barn utan legal vårdnadshavare. Under året kom 170 ärenden in, vilket är en ökning med 59 ärenden jämfört med 2003. 143 ärenden har avgjorts, varav 19 med bifallsbeslut. Handläggningstiden har varit 78 dagar (median) och i 83 ärenden (58 procent) har beslut tagits inom tre månader.

Ny ansökan om uppehållstillstånd

En utlänning som har avvisats eller utvisats skall enligt utlänningslagen självant lämna landet. En ny ansökan om uppehållstillstånd kan bifallas endast om sökanden anför omständigheter som tidigare inte prövats och det framkommer att sökanden har rätt till skydd eller att en avvísning eller utvisning skulle strida mot humanitetens krav.

Beslut i ärenden avseende ny ansökan om uppehållstillstånd skall fattas inom en månad, om inte inhibition meddelats eller andra särskilda skäl föreligger.

Av ärendebalansen på 679 ärenden vid utgången av 2004 var 301 ärenden (44 procent) yngre än en månad och 117 ärenden (17 procent) mellan en till två månader gamla. Av 34 ärenden äldre än tolv månader avsåg 17 personer från Irak.

Under året har beslut fattats inom en månad i 67 procent av de avgjorda ärendena, att jämföra med 66 procent föregående år. Ytterligare 16 procent av ärendena avgjordes inom intervallet 1-2 månader.

Överklaganden om uppehållstillstånd utan samband med avvísning eller utvisning

Utlänningsnämnden prövar överklaganden av Migrationsverkets beslut att avslå en ansökan om uppehållstillstånd även om beslutet inte är förenat med avvísnings- eller utvisningsbeslut. Merparten rör ärenden där utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd från hemlandet och åberopat anknytning till anhörig. Beslut skall fattas inom sex månader.

Antalet inkommande ärenden minskade med 15 procent jämfört med föregående år och var det lägsta sedan 1999. Flertalet av dessa ärenden avser liksom tidigare år irakiska medborgare.

Nämnden har under 2004 avgjort det största antalet ärenden sedan 1999. Ärendebalansen minskade med 37 procent och uppgick i slutet av året till 904 ärenden, det lägsta antalet någonsin. Av de öppna ärendena vid årets slut var 17 procent äldre än sex månader. Handläggningstiden var 159 dagar (median). Beslut har fattats inom sex månader i 61 procent av ärendena och 90 procent av ärendena har avgjorts inom nio månader. Bifallsprocenten för de i sak prövade ärendena var 15 procent, vilket är en procentenhet lägre än föregående år.

Överprövning av svenskt medborgarskap

Utlänningsnämnden prövar överklaganden av Migrationsverkets beslut om, bibehållande av, samt befrielse från svenskt medborgarskap. Därutöver prövar nämnden förklaring att någon är svensk medborgare. Beslut skall fattas inom sex månader.

Migrationsverket avgjorde 24 procent färre ärenden 2004 än under 2003, vilket har lett till det lägsta antalet överlämnade ärenden i nämndens historia, en minskning med 33 procent mot 2003. Merparten av ärendena avser medborgare i Irak med 29 procent av samtliga inkommande ärenden och 43 procent av de avgjorda. Bifallsprocenten för de i sak prövade ärendena var 33 procent (motsvarande siffra för 2003 var 17 procent). Av de 321 bifallsbeslut som fattades i medborgarskapsärenden avsåg 219 irakier.

Vid årets slut var 265 ärenden (65 procent) yngre än sex månader och det fanns 24 ärenden som var äldre än nio månader.

Under 2004 avgjordes 347 ärenden (33 procent) inom sex månader och ytterligare 601 (57 procent) avgjordes inom intervallet 6-9 månader.

Handläggningstiden var 198 dagar (median) jämfört med 225 dagar 2003.

Analys och slutsatser

De av regeringen uppsatta målen inom politikområdet har inte uppnåtts.

Långa handläggnings- och vistelsetider är påfrestande för den enskilde och leder till höga kostnader för såväl staten som kommuner och landsting för bl.a. boende, skola och sjukvård. För att minska handläggningstiderna har åtgärder vidtagits för att bl.a. utreda äldre asylärenden, främst ärenden rörande barn. Denna satsning har bidragit till att antalet avgjorda asylärenden ökat samt resulterat i att den genomsnittliga handläggningstiden ökat. En orsak till att den totala vistelsetiden ökar är att merparten av de asylsökande inte visar upp pass vid ansökningstillfället. Dessutom blir många kvar under lång tid i mottagandesystemet trots att de fått avslag på sin ansökan då hemländerna ofta är ovilliga att återta medborgare utan giltiga resehandlingar. Det är därför viktigt att Migrationsverkets och polisens samarbete med

att förbättra verkställighetsarbetet vid avvisning fortsätter att utvecklas.

Trots att antalet asylsökande fortsätter att minska är utgifterna inom mottagandesystemet höga. En ekonomisk styrning och kontroll över utgifterna är en viktig del i myndigheternas arbete.

5.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna för 2004 avseende Migrationsverket eller Utlänningsnämnden.

Riksrevisionen har i rapporten Snabbare asylprövning (RiR 2004:24) granskat vilka åtgärder regeringen och Migrationsverket vidtagit för att minska de långa handläggningstiderna och säkerställa kvaliteten vid prövningen av asylärenden.

Regeringen beslutade i maj 2004 om en ny förordning (2004:294) med instruktion för Migrationsverket i syfte att förbättra förutsättningarna för en effektivare styrning och ökad rättssäkerhet.

5.6 Politikens inriktning

Den svenska migrationspolitiken utgår från ett helhetsperspektiv omfattande migrations-, asyl- och integrationspolitik, liksom återvändande och stöd för återvandring. Här ingår insatser för att stärka respekten för de mänskliga rättigheterna, internationell samverkan samt insatser för att förebygga att människor tvingas fly men också för att underlätta rörlighet över gränserna i ordnade former. Rättssäkerhet, humanitet, värdighet och effektivitet skall prägla verksamheten i alla led från mottagande av asylsökande till integration i Sverige eller återvändande till hemlandet. Särskild hänsyn skall tas till barnen i asylprocessen.

Ett omfattande arbete pågår för att reformera och effektivisera asylprocessen. Regeringens arbete med att värna och förstärka asylrätten genom en tidig, rättssäker och förutsägbar prövning av den sökandes skyddsbehov pågår kontinuerligt för att bl.a. förhindra att människor far illa av en lång och utdragen asylprocess. Åtgärder för att minska

vistelsetiderna skall vidtas. De förändringar som regeringen föreslår innebär att styrningen av verksamheterna inom migrationspolitiken förstärks och förbättras. Det är viktigt att Migrationsverket anpassar sin verksamhet och vidtar åtgärder för att öka effektiviteten.

Mot bakgrund av den problematik som har framkommit angående kommuners möjlighet att ge undervisning till asylsökande barn som tidigare har varit registrerade i Migrationsverkets mottagandesystem, s.k. gömda barn, anser regeringen att en utredning skall tillsättas. Dagens regler möjliggör redan nu för en kommun att erbjuda dessa barn undervisning men ett antal frågor behöver ytterligare analyseras. I avvaktan på utredningens förslag gör regeringen bedömningen att kommunerna under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner, anslaget 48:1 Kommunalekonomisk utjämning, skall tillföras 50 000 000 kronor under 2006.

Formandet av den svenska migrations- och asylpolitiken skall ses i ljuset av det internationella samarbetet och de svenska insatserna för den globala flyktingsituationen.

Inom EU utformas gemensamma regler inom asyl- och migrationsområdet och ett gemensamt ansvar tas därigenom för de asylsökande som kommer till Europa.

Regeringen verkar för utformandet av en harmoniserad, human och solidarisk EU-politik med beaktande av svenska intressen. En viktig utgångspunkt i sammanhanget är 1951 års Genèvekonvention angående flyktingars rättsliga ställning. Det första steget mot en gemensam asyl- och migrationspolitik inom EU slutfördes i april 2004. En rad direktiv och förordningar med många minimiregler har förhandlats fram.

5.7 Budgetförslag

5.7.1 12:1 Migrationsverket

Tabell 5.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2004	Utfall	649 520	Anslags-sparande	-8 957
2005	Anslag	672 505 ¹	Utgifts-prognos	655 063
2006	Förslag	1 727 615		
2007	Beräknat	1 623 363 ²		
2008	Beräknat	1 591 175 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 1 597 232 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 538 058 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget finansierar Migrationsverkets kostnader för personal och lokaler, exklusive bostäder, samt övriga förvaltningskostnader. Anslaget finansierar därmed samtliga kostnader för handläggning och prövning av ärenden, genomförandet av organiserad verksamhet, förvar respektive myndighetens uppgifter vid överprövning av utlänningsärenden i domstol.

Regeringens överväganden

I syfte att förstärka och förbättra den ekonomiska styrningen av verksamheten föreslås Migrationsverkets utgifter för personal och lokaler, exklusive bostäder, finansieras från ett anslag. Tidigare har kostnaderna för personal och lokaler inom mottagandet finansierats via anslaget 12:2 Mottagande av asylsökande. Det överföringsbelopp som uppstår på anslaget 12:2 Mottagande av asylsökande för 2005 och som avser utgifter för personal och lokaler kommer att föras till anslaget under 2006.

Anslaget finansierar utgifterna för handläggning och prövning i de tre ärendeprocesserna asyl inkl. prövning av bidrag, besök och bosättning respektive svenskt medborgarskap. Därutöver finansierar anslaget utgifterna för personal och lokaler, exklusive bostäder, som används inom mottagandet av asylsökande i enlighet med lagen om mottagande av asylsökande. Slutligen finansieras även förvarsverksamheten. Preciseringsen av verksamheten ökar förutsättningarna för en ändamålsenlig styrning och en effektiv verksamhet.

Regeringen bedömer att antalet nya asylsökande under 2006 kommer att uppgå till 16 000. Migrationsverket dimensioneras för att kunna fatta beslut i 18 000 asylärenden. Genomsnittligt antal registrerade asylsökande i Migrationsverkets mottagandesystem bedöms 2006 minska med drygt 4 000.

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 141 000 000 kronor för de ändrade arbetsuppgifter som verket kommer att få när den nya instans- och processordningen införs den 31 mars 2006.

För att öka kvaliteten i mottagandet av asylsökande föreslår regeringen att anslaget tillförs 43 000 000 kronor under 2006.

Migrationsverket skall förbereda införandet av det gemensamma europeiska viseringsdatasystemet (VIS).

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 1 727 615 000 kronor anvisas under anslaget 12:1 *Migrationsverket* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 1 623 363 000 kronor respektive 1 591 175 000 kronor.

Tabell 5.13 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 12:1 Migrationsverket

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	642 505	642 505	642 505
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	13 736	24 443	36 226
Beslut	142 215	151 967	158 891
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt	929 159	804 376	753 148
Förslag/beräknat anslag	1 727 615	1 623 363	1 591 175

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.7.2 12:2 Ersättningar och bostadskostnader¹

Tabell 5.14 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2004	Utfall	3 771 737	Anslags-sparande	-351 469
2005	Anslag	3 483 162 ²	Utgifts-prognos	3 396 000
2006	Förslag	2 112 000		
2007	Beräknat	1 933 000		
2008	Beräknat	1 937 000		

¹ Anslaget har bytt namn från Mottagande av asylsökande till Ersättningar och bostadskostnader.

² Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Från anslaget finansieras bostäder för asylsökande m.fl. samt ersättningar

- enligt förordningen (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl.
- till landsting enligt förordningen (1996:1357) om statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande,
- till kommuner och landsting enligt förordningen (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl.

Regeringens överväganden

Sveriges kommuner och landsting har en viktig roll inom mottagandet av asylsökande. Regeringen föreslår därför att följande satsningar genomförs.

Den statliga ersättningen till kommuner för vissa sociala utredningar gällande ensamkommande asylsökande barn avses gälla även fortsättningsvis (prop. 2003/04:1 utg.omr. 8 sid. 43).

Regeringen anser att ersättningar skall kunna lämnas till kommunerna för stödinsatser av förebyggande karaktär till asylsökande familjer med barn samt asylsökande ensamkommande barn. För dessa stödinsatser föreslår regeringen att anslaget ökas med 50 000 000 kronor.

Vidare avser regeringen att föreslå att Migrationsverket skall anvisa ensamkommande barn en kommun som har träffat en överenskommelse med Migrationsverket om att anordna boendet för barnen. Barnet kan också komma att bo hos en anhörig i en kommun som inte har träffat någon överenskommelse. För detta föreslås att anslaget ökas med 5 000 000 kronor.

Därutöver avser regeringen att föreslå en ny lag om asylsökandes sjukvård som ersätter den nuvarande överenskommelsen mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting. Anslaget ökas med 75 000 000 kronor för ersättning till landstingen för de asylsökandes hälso- och sjukvård.

Utgifterna under anslaget styrs främst av antalet asylsökande, handläggningstiderna hos berörda myndigheter samt tiden från lagakraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut till utresa.

Från och med 2006 kommer investeringar i anläggningstillgångar för tillhandahållande av bostäder åt asylsökande att finansieras med lån i Riksgäldskontoret så att de utgifter som årligen belastar anslaget beräknas utifrån tillgångens ekonomiska livslängd.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 2 112 000 000 kronor anvisas under anslaget 12:2 *Ersättningar och bostadskostnader* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 1 933 000 000 respektive 1 937 000 000 kronor.

Tabell 5.15 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 12:2 Ersättningar och bostadskostnader

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	3 296 162	3 296 162	3 296 162
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-20 000	-20 000	-20 000
Övriga makroekonomiska förutsättningar			
Volym	-257 550	-591 979	-639 230
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt	-906 612	-751 183	-699 932
Förslag/beräknat anslag	2 112 000	1 933 000	1 937 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

5.7.3 12:3 Migrationspolitiska åtgärder

Tabell 5.16 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2004	Utfall	257 377	Anslags-sparande	43 350
2005	Anslag	289 809 ¹	Utgifts-prognos	290 525
2006	Förslag	291 833		
2007	Beräknat	295 513		
2008	Beräknat	300 849		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Regeringens överväganden

Från anslaget finansieras organiserad överföring av flyktingar m.fl. och ersättning till de kommuner som tar emot dessa personer samt bidrag till vissa hjälpinsatser för flyktingar utanför Sverige. Bidrag till flyktingars resor från Sverige för bosättning i annat land och bidrag till flyktingar för kostnader för anhörigas resor till Sverige finansieras också via detta anslag. Även statsbidrag till den efterforskningsverksamhet som enligt avtal bedrivs av Svenska Röda Korset bekostas från anslaget. Dessutom finansieras internationell samverkan inom ramen för flykting- och migrationspolitiken m.m.

Anslagsmedlen för 2006 avseende vidarebosättning av flyktingar m.fl. kan användas med viss flexibilitet och motsvara utgifterna för överföring och mottagande av 1 840 personer.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 291 833 000 kronor anvisas under anslaget 12:3 *Migrationspolitiska åtgärder* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 295 513 000 respektive 300 849 000 kronor.

Tabell 5.17 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 12:3 Migrationspolitiska åtgärder

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	289 809	289 809	289 809
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Övriga makroekonomiska förutsättningar			
Volymer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt	2 024	5 704	11 040
Förslag/beräknat anslag	291 833	295 513	300 849

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

5.7.4 12:4 Domstolsprövning i utlänningsärenden

Tabell 5.18 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	Utfall		0
2005	Anslag	0 ¹	0
2006	Förslag	517 500	
2007	Beräknat	553 000	
2008	Beräknat	464 000	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

För 2006 uppförs ett nytt anslag för finansiering av migrationsdomstolarnas och Migrationsöverdomstolens förvaltningsutgifter hänförliga till överprövning av utlännings- och medborgarskapsärenden. Från anslaget finansieras även Regeringsrättens handläggning av resningsansökningar av utlännings- och medborgarskapsärenden.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 517 500 000 kronor anvisas under anslaget 12:4 *Domstolsprövning i utlänningsärenden* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 553 000 000 kronor respektive 464 000 000 kronor.

Tabell 5.19 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 12:4 Domstolsprövning i utlänningsärenden

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	517 500	553 000	464 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	517 500	553 000	464 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

5.7.5 12:5 Kostnader vid domstolsprövning i utlänningsärenden

Tabell 5.20 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	Utfall		0
2005	Anslag	0 ¹	0
2006	Förslag	149 000	
2007	Beräknat	198 800	
2008	Beräknat	198 800	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

För 2006 uppförs ett nytt anslag för finansiering av migrationsdomstolarnas, Migrationsöverdomstolens och Regeringsrättens utgifter för nämndemän och sakkunniga som anlitas i utlänningsärenden samt de klagandes resor till förhandlingar i migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen.

Vidare finansieras från anslaget

- ersättning till offentligt biträde i utlänningsärenden,
- ersättning till tredje man i utlänningsärenden enligt 4 § lagen (1996:1620) om offentligt biträde,
- ersättning till tolkar i utlänningsärenden samt ärenden enligt lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap, och
- ersättningar för översättningar i utlänningsärenden.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 149 000 000 kronor anvisas under anslaget 12:5 *Kostnader vid domstolsprövning i utlänningsärenden* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 198 800 000 kronor respektive 198 800 000 kronor.

Tabell 5.21 Härlledning av anslagsnivån 2006–2008, för 12:5 Kostnader vid domstolsprövning i utlänningsärenden

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	149 000	198 800	198 800
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	149 000	198 800	198 800

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

5.7.6 12:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden

Tabell 5.22 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	194 225	-6 772	
2005	203 027 ¹		193 741
2006	Förslag	106 255	
2007	Beräknat	93 255	
2008	Beräknat	93 255	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget finansierar offentligt biträde enligt utlänningslagen vid Regeringskansliet, Migrationsverket och Utlänningsnämnden.

Regeringens överväganden

Den 31 mars 2006 upphör Utlänningsnämnden och den nya instans- och processordningen i utlännings- och medborgarskapsärenden träder i kraft. De utgifter som Utlänningsnämnden har för offentligt biträde övergår därmed till migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen.

Anslaget minskas med 1 062 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent för anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 106 255 000 anvisas under anslaget 12:6 *Offentligt biträde i utlänningsärenden* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 93 255 000 kronor respektive 93 255 000 kronor.

Tabell 5.23 Härlledning av anslagsnivån 2006–2008, för 12:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	177 027	177 027	177 027
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-70 772	-83 772	-83 772
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	106 255	93 255	93 255

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

5.7.7 12:7 Utresor för avvisade och utvisade

Tabell 5.24 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	176 960	7 839	
2005	234 626 ¹		223 270
2006	Förslag	204 202	
2007	Beräknat	204 202	
2008	Beräknat	204 202	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget finansierar resor ut ur landet för utlänningsresor som avvisats eller utvisats enligt beslut av regeringen, Migrationsverket, Utlänningsnämnden eller polisen med stöd av utlänningslagen. Även kostnader för resor ut ur Sverige för de asylsökande som återkallat sin ansökan finansieras från anslaget.

Migrationsverket kan överlämna ärenden till polismyndigheten om utlänningsresor håller sig undan eller om det kan antas att tvång kommer att behövas för att genomföra verkställigheten. Kriminalvårdens transporttjänst organiserar utresor för avvisade och utvisade på polisens uppdrag.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 1 354 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent för anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 204 202 000 kronor anvisas under anslaget 12:7 Utresor för avvisade och utvisade för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 204 202 000 kronor respektive 204 202 000 kronor.

Tabell 5.25 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 12:7 Utresor för avvisade och utvisade

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	225 556	225 556	225 556
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-21 354	-21 354	-21 354
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	204 202	204 202	204 202

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

5.7.8 12:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar

Tabell 5.26 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Utfall		Anslags-sparande	
2004	Utfall	24 576		40 568
2005	Anslag	30 400 ¹	Utgifts-prognos	18 858
2006	Förslag	30 218		
2007	Beräknat	30 218		
2008	Beräknat	30 218		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget disponeras av Migrationsverket för att utveckla prövnings- och mottagandesystem för asylsökande samt för integrationsinsatser till de som fått uppehållstillstånd. Vidare används anslaget för att hjälpa personer att återvända eller återvändra till sitt hemland.

Anslagsbeloppet motsvarar EU:s medfinansiering av beviljade projekt. Bidraget administreras av Migrationsverket i samarbete med

Integrationsverket. Bidraget redovisas under inkomsttiteln 6911 Övriga bidrag från EU.

Regeringens överväganden

Fonden inrättades 2000 för perioden 2000–2004. År 2005 förlängdes fonden för perioden 2005–2010.

Anslaget minskas med 182 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent för anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 30 218 000 kronor anvisas under anslaget 12:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 30 218 000 kronor respektive 30 218 000 kronor.

Tabell 5.27 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 12:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	30 400	30 400	30 400
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-182	-182	-182
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	30 218	30 218	30 218

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

5.7.9 12:9 Utlänningsnämnden

Tabell 5.28 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Utfall		Anslags-sparande	
2004	Utfall	140 156		1 499
2005	Anslag	174 792 ¹	Utgifts-prognos	188 777
2006	Förslag	67 000		
2007	Beräknat	0		
2008	Beräknat	0		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Utlänningsnämnden prövar överklaganden av beslut som fattas av Migrationsverket avseende avvissning och utvisning samt ansökningar om uppehållstillstånd, flyktingförklaring, resedokument och svenskt medborgarskap. Nämnden

prövar även s.k. ny ansökan om uppehållstillstånd enligt 2 kap. 5b § utlänningslagen (1989:529). Sådan ansökan kan göras efter det att ett avvisnings- eller utvisningsbeslut vunnit laga kraft.

Regeringens överväganden

Regeringen har till riksdagen föreslagit att en ny instans- och processordning för utlännings- och medborgarskapsärenden införs den 31 mars 2006 (prop. 2004/05:170). Utlänningsnämnden kommer därmed att upphöra.

Regeringen har tillsatt en särskild utredare (dir. 2004:149) med uppdrag att tillsammans med Utlänningsnämnden förbereda och genomföra avvecklingen av nämnden. Anslaget föreslås tillföras 22 000 000 kronor för nämndens avvecklingskostnader.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 67 000 000 kronor anvisas under anslaget 12:9 Utlänningsnämnden för 2006.

Tabell 5.29 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 12:9 Utlänningsnämnden

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	149 792	149 792	149 792
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	3 212	5 656	8 328
Beslut	-86 004	-155 448	-158 120
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	67 000	0	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

6 Minoritetspolitik

6.1 Omfattning

Minoritetspolitiken omfattar frågor om skydd och stöd för de nationella minoriteterna och de

historiska minoritetsspråken. Politikområdet omfattar även anslaget för åtgärder för nationella minoriteter.

6.2 Utgiftsutveckling

Tabell 6:1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
<i>Anslag inom utgiftsområde 8</i>						
47:1 Åtgärder för nationella minoriteter	8,0	10,5	10,4	10,4	10,4	10,4
Totalt för politikområde Minoritetspolitik	8,0	10,5	10,4	10,4	10,4	10,4

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

6.3 Mål

Målet för minoritetspolitiken är att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. Målet fastställdes av riksdagen hösten 2000 och gäller från och med budgetåret 2001 (prop. 2000/01:1, utg.omr. 8, bet. 2000/01:SfU2, rskr. 2000/01:72).

Målet för minoritetspolitiken kan delas in i tre huvudområden,

- att ge skydd för de nationella minoriteterna,
- att stärka möjligheterna till inflytande för de nationella minoriteterna, både kvinnor och män, samt
- att stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande.

Minoritetspolitiken grundas på internationella överenskommelser om mänskliga rättigheter. Minoritetspolitiken skall genomföras av ett jämställdhetsperspektiv.

6.4 Insatser

6.4.1 Insatser inom politikområdet

Inledning

Minoritetspolitiken är sedan 2000 ett eget politikområde och grundas på riksdagens beslut hösten 1999 om åtgärder för de nationella minoriteterna och inriktningen av en minoritetspolitik (prop. 1998/99:143, bet. 1999/2000:KU6, rskr. 1999/2000:69). Minoritetspolitiken inrättades som en följd av att Sverige i februari 2000 ratificerade två Europarådskonventioner, dels den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk, dels Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter.

De nationella minoriteterna är samer, sverigefinnar, tornedalingar, romer och judar. De språk som omfattas av minoritetspolitiken är samiska (alla former), finska, meänkieli, romani chib (alla former) och jiddisch.

Samerna är dessutom ett ursprungsfolk i Sverige och därför finns också en särskild samepolitik som redovisas under utgiftsområde 23.

Samordning av minoritetspolitiken

En interdepartemental arbetsgrupp finns sedan 2000 för att samordna regeringens minoritetspolitik. Arbetsgruppen har till uppgift att samordna åtgärder inom minoritetspolitiken, verka för att minoritetspolitikens mål får genomslag inom olika sakområden samt medverka till uppföljning och utvärdering av politiken. Under 2005 har arbetsgruppens arbete resulterat i att kunskapsnivån inom Regeringskansliet har höjts vad gäller nationella minoriteter och att minoritetsperspektivet i högre utsträckning än tidigare finns med inom relevant sektorspolitik.

Skydd för de nationella minoriteterna

För att öka kunskap och skapa diskussion om kommunernas och landstingens roll för att förverkliga minoritetspolitiken och mänskliga rättigheter har regionala konferenser genomförts i Göteborg, Stockholm och Luleå. Dessa konferenser är ett led i genomförandet av minoritetspolitiken.

Europarådet lämnar i sin senaste rapport om uppföljning av Sveriges efterlevnad av ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter rekommendationer om hur genomförandet av ramkonventionen kan förbättras. Som ett led i Sveriges uppföljning av minoritetspolitiken och som ett sätt att bereda möjlighet för information och diskussion kring dessa rekommendationer, anordnade regeringen tillsammans med Europarådet ett seminarium i april 2005. Seminariet behandlade frågor om implementeringen av ramkonventionen på lokal nivå samt lagstiftning till skydd för de nationella minoriteterna.

Stärka möjligheterna till inflytande

För att öka minoriteternas inflytande hålls årligen samrådsmöten med företrädare för regeringen och minoriteternas organisationer och Sametinget. Vid dessa samrådsmöten samlas företrädare för samtliga nationella minoriteter.

Ekonomiskt bidrag fördelas även varje år till organisationer som företräder nationella minoriteter för att stärka deras möjligheter till inflytande. År 2005 beviljades 13 organisationer sådant bidrag.

I oktober 2002 inrättade regeringen rådet för romska frågor som ett rådgivande organ till regeringen i frågor som berör romer. Ordförande i rådet är ansvarigt statsråd. Ett

arbete har initierats i romska rådet i syfte att utveckla arbetsformerna för rådet. Från 2005 håller rådet, förutom ordinarie möten med ansvarigt statsråd, temamöten kring områden som rådet bedömer som särskilt angelägna. Under 2005 har rådet valt att koncentrera arbetet på utbildningsfrågor.

År 2002 tillskapades en arbetsgrupp med romska kvinnor som leds av ansvarig statssekreterare på Justitiedepartementet. Syftet med arbetsgruppen är att diskutera och synliggöra romska kvinnors situation samt att stärka deras möjligheter till inflytande. I februari 2005 genomförde arbetsgruppen ett seminarium i Stockholm med och om romska kvinnor och flickor. Seminariet behandlade romska kvinnors och flickors villkor i Sverige när det gäller utbildning och arbetsliv. Även kommunala tjänstemän inom t.ex. utbildningsområdet deltog.

Stöd för de historiska minoritetsspråken

För samiska, finska och meänkieli finns särskilda språklagar (SFS 1999:1175 och SFS 1999:1176) som ger rätt att använda språken i kontakt med förvaltningsmyndigheter och domstolar i vissa geografiska områden i Norrbotten, s.k. förvaltningsområden, där språket har lång tradition. Lagarna ger också rätt att få förskola och äldreomsorg helt eller delvis på dessa språk. Det samiska förvaltningsområdet omfattar kommunerna Arjeplog, Gällivare, Jokkmokk och Kiruna. Förvaltningsområdet för finska och meänkieli omfattar kommunerna Gällivare, Haparanda, Kiruna, Pajala och Övertorneå.

En särskild utredare har fått regeringens uppdrag att se över möjligheten att utöka det finska förvaltningsområdet till att även omfatta Stockholms- och Mälardalsregionen, (dir. 2004:6). Samma utredare har 2005 fått tilläggsdirektiv för att undersöka möjligheterna att utvidga det samiska förvaltningsområdet även till det sydsamiska området, dvs. södra delarna av det traditionella samiska språkområdet (dir. 2005:23). Utredaren har i maj 2005 lämnat ett delbetänkande som avser förslag bl.a. om det finska förvaltningsområdet. Betänkandet remissbehandlas för närvarande. Utredningen skall slutredovisa senast december 2005.

Internationell samverkan

Samverkan med andra länder är en viktig del i arbetet med att utveckla minoritetspolitiken. Sedan 2001 finns en finsk-svensk arbetsgrupp för minoritets- och minoritetsspråkfrågor (Ju 2003:D) med tjänstemän från ansvariga departement i Sverige och Finland. Arbetsgruppen har i februari 2005 avlämnat en rapport för verksamhetsåret 2003/2004. Arbetet har under verksamhetsåret ägnats åt att utbyta information om aktuella minoritetsfrågor i respektive länder, med fördjupningar inom vissa områden såsom modersmålsundervisning och tvåspråkig undervisning.

Det finns även en nordisk kontaktgrupp på tjänstemannanivå som behandlar minoritetspolitiska frågor. Våren 2005 var Sverige värd för kontaktgruppens möte. Huvudämnet för mötet var romska frågor i de olika nordiska länderna.

Sverige deltar också i det arbete som pågår inom Europarådet rörande nationella minoriteter genom medverkan i dels en expertgrupp om skydd av nationella minoriteter (DH-MIN), dels en arbetsgrupp om romska frågor (MG-S-ROM).

6.4.2 Insatser utanför politikområdet

Minoritetspolitiken spänner över ett flertal olika politikområden och för att det minoritetspolitiska målet skall få genomslag krävs åtgärder inom bl.a. områdena utbildning, kultur, demokrati och mänskliga rättigheter samt inom samepolitiken.

I mars 2005 överlämnade regeringen propositionen Arkivfrågor (prop. 2004/05:124) till riksdagen. I propositionen framförs bl.a. att regeringen finner det angeläget att säkra bevarandet av dokument på de nationella minoritetsspråken och att det är viktigt att skapa jämlika förutsättningar för arkiv som de nationella minoritetsgrupperna självständigt kan utveckla.

I oktober 2004 fick en parlamentarisk kommitté i uppdrag att göra en översyn av det statliga stödet till dagspressen och lämna förslag på hur det framtida statliga engagemanget på dagspressområdet skall vara utformat. Kommittén skall bland annat analysera behovet av presstöd till dagstidningar som riktar sig till nationella minoriteter.

Kommittéuppgiften skall slutredovisas i november 2005.

I november 2004 fick Skolverket regeringens uppdrag att kartlägga utbildningssituationen för de nationella minoriteterna. Utifrån resultatet av kartläggningen skall Skolverket analysera situationen och i samverkan med Myndigheten för skolutveckling lämna förslag på åtgärder som syftar till att ytterligare förbättra situationen. Uppdraget skall redovisas i november 2005.

I januari 2002 presenterade regeringen skriven En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna (skr. 2001/02:83). I handlingsplanen lyfts nationella minoriteter fram som en prioriterad fråga. Denna handlingsplan har utvärderats och kommer att följas upp av en andra handlingsplan som planeras vara klar i början av 2006. De minoritetspolitiska frågorna omfattas även av detta arbete. Information om minoriteternas rättigheter och de mänskliga rättigheterna sprids på en rad sätt, bl.a. via regeringens webbplats www.regeringen.se samt regeringens särskilda webbplats för mänskliga rättigheter, www.manskligarattigheter.gov.se.

När det gäller kulturverksamhet för och med de nationella minoriteterna så har dessa grupper olika behov. Sedan 2000 tillförs det statliga stödet till litteratur och kulturtidskrifter årligen 1 miljon kronor för att de nationella minoriteterna särskilt skall kunna beaktas vid fördelningen av stödet. Från och med 2002 disponerar Statens kulturråd därutöver 7 miljoner kronor årligen för insatser som syftar till att främja de nationella minoriteternas språk och kultur.

I december 2004 tillkallade regeringen en nationell samordnare för Mångkulturåret 2006. I uppdraget ingår att i samarbete med olika aktörer inom kultursektorn utarbeta ett program för Mångkulturåret och vara ett stöd för berörda aktörer inför och under Mångkulturåret. Arbetet skall även omfatta de nationella minoriteterna.

Inom ramen för samepolitiken görs insatser för att uppnå målet att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar. Insatserna omfattar bl.a. stöd till Sametinget. En nationell informationssatsning om samerna som ursprungsfolk i Sverige och samernas kultur avslutades 2004. I samband med att

denna satsning avslutades fick Sametinget i uppdrag att bilda ett permanent nationellt informationscentrum för samefrågor. Informationscentret är placerat i Östersund.

Åtgärder inom samepolitiken redovisas närmare under utgiftsområde 23.

6.5 Resultatbedömning

6.5.1 Resultat

Som ett resultat av Sveriges ratificering av den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk och Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter samt inrättandet av minoritetspolitik som ett eget politikområde har kunskapen om minoritetsgrupperna ökat bland kommuner och statliga myndigheter. Det har bl.a. lett till att flera kommuner har arbetat fram minoritetspolitiska handlingsplaner. Även andra viktiga initiativ har tagits på kommunal nivå för att förverkliga minoritetspolitiken. Till exempel har Stockholm stad initierat ett erfarenhetsutbyte mellan ett antal kommuner. Kommunerna möts ett antal gånger om året för diskussion kring minoritetspolitiska frågor.

Vidare har medvetenheten bland minoritetsgrupperna ökat och resulterat i ett ökat antal organisationer samt samarbete och projekt mellan de olika minoritetsgrupperna.

Konstitutionsutskottet har genomfört en uppföljning av 1999 års riksdagsbeslut om nationella minoriteter och minoritetsspråk genom bl.a. en utvärdering av de statliga insatser som genomförts. När det gäller resultat av minoritetsspråklagarna konstateras att det bara är drygt en tredjedel som använder sig av sin rätt att inom förvaltningsområdena tala samiska, finska eller meänkieli i kontakt med myndigheter. Trots detta konstateras att språklagarna på ett mycket positivt sätt påverkat de nationella minoriteternas självuppfattning och identitet.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har i uppdrag att följa tillämpningen av språklagarna (SFS 1999:1175 och SFS 1999:1176) om rätt att använda samiska, finska och meänkieli i kontakt med myndigheter och domstolar. Länsstyrelsen har även i uppgift att fördela statsbidrag till kommuner och landstinget i

enlighet med förordningen (2000:86) om statsbidrag till åtgärder för att stödja användningen av samiska, finska och meänkieli. Länsstyrelsen skall årligen redovisa hur statsbidraget till kommunerna och landstinget fördelats samt resultaten av dessa regionala insatser och kostnaderna för dem.

Enligt redovisningen har följande kommuner och landsting fått sådant statsbidrag för budgetåret 2005.

Arjeplogs kommun	519 000 kr
Gällivare kommun	860 000 kr
Haparanda kommun	1 145 000 kr
Jokkmokks kommun	573 000 kr
Kiruna kommun	947 000 kr
Pajala kommun	853 000 kr
Övertorneå kommun	827 000 kr
Norrbottens läns landsting	276 000 kr

Under åren 2000–2003 har fördelningen av statsbidraget mellan kommunerna och landstinget sett likadan ut. Enligt redovisningen av användningen av medlen har inte alla kommuner använt statsbidraget fullt ut. För 2004 har därför en mindre omfördelning skett från Gällivare och Kiruna kommuner till förmån för Pajala kommun och Norrbottens läns landsting.

Regionala företrädare har under en följd av år pekat på behovet av en övergripande strategi hos kommuner inom förvaltningsområdena för att utveckla arbetet med minoritetsspråksfrågorna. Länsstyrelsens arbetsgrupp för uppföljning av minoritetsspråksarbetet genomförde tillsammans med Kommunförbundet Norrbotten en konferens i Jokkmokk i slutet av 2004 i syfte att öka kunskapen kring frågan.

Länsstyrelsen har under 2004 ytterligare utvecklat samarbetet med Kommunförbundet Norrbotten i syfte att kommunförbundet under 2005 ska arbeta med att öka samarbetet mellan kommunerna kring minoritetsspråksfrågor.

Redovisningen från Norrbotten visar att det pågår arbete med att ta fram minoritetspolitiska handlingsplaner inom samtliga kommuner i förvaltningsområdena.

Pajala kommun har under en följd av år arbetat med projektet ”meänkieli på förskola och skola”. Projektledaren har med stöd från länsstyrelsen under 2004 och 2005 anpassat delar av materialet så att det kan användas även för andra minoritetsspråk. Dessutom har projektledaren genom besök vid förskolor i

andra kommuner spridit kunskap om den metod som används i Pajala.

6.5.2 Analys och slutsatser

De regionala insatserna

Det pågående arbetet med minoritetspolitiska handlingsplaner i kommunerna inom förvaltningsområdena i Norrbotten tyder på en ökande aktivitet på kommunal nivå i minoritetspolitiska frågor. Detta kan förmodas vara ett resultat av bl.a. de informationsinsatser som Länsstyrelsen i Norrbotten genomfört.

Att ta fram handlingsplaner är ett viktigt steg i att utveckla arbetet med minoritetspolitiska frågor i kommunerna. Genomförandet av handlingsplanerna är nästa viktiga steg. Det samarbete som länsstyrelsen utvecklat tillsammans med Kommunförbundet i Norrbotten, som innebär erfarenhetsutbyte mellan kommunerna och metodutveckling inom det minoritetspolitiska området, kan antas bidra till detta arbete och underlätta förverkligandet av minoritetspolitiken på kommunal nivå.

Rikstäckande insatser

De åtaganden som följer av Sveriges ratificering av Europarådets två konventioner om minoritetsspråk och nationella minoriteter innebär att minoritetsgruppernas intressen och behov skall tillvaratas på såväl statlig som regional och kommunal nivå. De processer, i form av till exempel handlingsplaner, som pågår inom flera nivåer av samhällsförvaltningen är ett led i förverkligandet av minoritetspolitiken. Det är väsentligt att dessa processer fortsätter. Regeringen har här en viktig roll i att fortsätta informera och diskutera med kommuner och statliga myndigheter om hur minoritetsgruppernas behov och intressen skall tas tillvara.

Det finns fortfarande ett behov av insatser för att främja kunskap och medvetenhet om de nationella minoriteterna även bland allmänheten.

Det är väsentligt att minoritetspolitiken genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv och att hänsyn tas till kvinnors och mäns olika förutsättningar och behov. Inom ramen för det arbete som regeringen bedriver för att integrera jämställdhet inom de olika politik-

områdena, genomförs även en analys av minoritetspolitiken ur ett jämställdhetsperspektiv. Syftet är att undersöka om det inom politikområdet finns ytterligare åtgärder som kan vidtas för att främja jämställdhet.

6.6 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar när det gäller Länsstyrelsen i Norrbottens läns verksamhet avseende nationella minoriteter.

6.7 Politikens inriktning

Inledning

Minoritetspolitiken bygger på bestämmelserna i den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk och Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter som Sverige i och med ratificeringen är skyldig att efterleva. Målet för politikområdet motsvaras alltså av de åtaganden som följer av Sveriges ratificering av konventionerna som omfattar ett flertal områden, såsom utbildning, kultur och icke-diskriminering. Insatser för att stärka de nationella minoriteternas inflytande i samhällslivet, till exempel i förhållande till statliga myndigheter och kommuner, är också av central betydelse för målet. Eftersom minoritetspolitiken således omfattar frågor inom andra politikområden är det av central betydelse att de olika politikområdena samordnas med minoritetspolitiken.

Erfarenhetsutbyte och samverkan med andra länder är en annan viktig del i arbetet att utveckla minoritetspolitiken.

Samordning av minoritetspolitiken

Den arbetsgrupp inom Regeringskansliet som samordnar minoritetspolitiken består av tjänstemän från Justitie-, Utrikes-, Social-, Jordbruks- samt Utbildnings- och kulturdepartementen. Exempel på insatser som arbetsgruppen planerar för hösten 2005 är att nationellt följa upp den handlingsplan som Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) har tagit fram för att förbättra situationen för romer i Europa. Arbets-

gruppen kommer också medverka vid framtagandet av en andra rapport om hur Sverige efterlever åtagandena i ramkonventionen.

Skydd för de nationella minoriteterna

En viktig del av regeringens minoritetspolitik är att ge skydd för de nationella minoriteterna. I detta ingår att värna om de mänskliga rättigheterna, vidta åtgärder mot diskriminering och främja ömsesidig respekt och förståelse mellan personer med olika bakgrund. Skyddet omfattar även åtgärder för att främja möjligheterna för de nationella minoriteterna att bevara och utveckla sin identitet och kultur.

Regeringen gav i november 2001 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) i uppdrag att genomföra ett särskilt arbete för att förebygga och motverka diskriminering av romer. Uppdraget har redovisats till regeringen i mars 2004 genom rapporten Diskriminering av romer i Sverige. Mot bakgrund av det stora behov av åtgärder för att motverka diskriminering av romer som rapporten visar, har DO från 2005 fått fortsatt uppdrag och medel för att arbeta med denna fråga. DO:s arbete kommer under 2006 i första hand inriktas på informationsinsatser för att öka kunskapen och medvetenheten såväl hos enskilda som bland kommuner och statliga myndigheter om diskrimineringen av romer och hur den kan motverkas.

För att minoritetspolitikens mål skall kunna förverkligas i hela samhällslivet är det väsentligt att politiken får genomslag på såväl statlig som kommunal nivå. En betydelsefull uppgift för regeringen är således att sprida kunskap och medvetenhet på kommunal nivå och i statliga förvaltningsmyndigheter om de åtaganden som följer av Europarådets konventioner om nationella minoriteter och minoritetsspråk. I detta syfte har regeringen genomfört regionala konferenser om mänskliga rättigheter och nationella minoriteter. Erfarenheterna från dessa satsningar visar att det finns ett fortsatt stort behov av information. Därför kommer regeringen att intensifiera detta arbete under 2006 genom bl.a. kunskaps- och erfarenhetsutbyte med kommuner och landsting.

Den arbetsgrupp med romska kvinnor som skapades 2002 för att synliggöra romska kvinnors behov och villkor i Sverige och som

leds av ansvarig statssekreterare har fört fram att det finns ett särskilt behov av att även på lokal nivå lyfta fram de romska kvinnornas och flickornas situation. Därför kommer arbetsgruppen i samarbete med regeringen att anordna tre regionala seminarier med romska kvinnor och kommunala tjänstemän i syfte att främja en dialog på kommunal nivå om hur de romska kvinnornas och flickornas utbildnings- och yrkessituation kan förbättras.

I januari 2002 presenterade regeringen skrivelsen En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna (skr. 2001/02:83). Nationella minoriteter var ett av de prioriterade områdena i handlingsplanen. För närvarande pågår ett arbete med att ta fram en andra nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna. Avsikten är att även denna handlingsplan, som planeras vara klar i början av 2006, kommer att innehålla förslag på det minoritetspolitiska området.

Stärka möjligheterna till inflytande

Att stärka de nationella minoriteternas möjligheter till inflytande i samhällslivet utgör en central del i minoritetspolitiken. Under 2006 kommer samrådsförfarandet mellan företrädare för de nationella minoriteterna och regeringen att stärkas genom att möten kommer att hållas dels enskilt med företrädare för respektive minoritetsgrupp, dels samlat med företrädare för samtliga minoritetsgrupper. På så sätt utökas möjligheten till dialog såväl om det som berör endast den enskilda gruppen som om det som berör samtliga grupper.

Genom en omfördelning 2005 ökade det belopp som regeringen fördelar till minoritetsorganisationerna för att stärka deras möjligheter till inflytande från 1,5 till 4 miljoner kronor. Samtidigt har antalet minoritetsorganisationer under senare år blivit fler. Bland annat med anledning av detta görs en översyn av bidragssystemet för minoritetsorganisationerna i syfte att ta fram ett nytt och författningsreglerat system för fördelning av bidraget.

Stöd för de historiska minoritetsspråken

Ett av minoritetspolitikens huvudområden är att ge stöd åt de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. Av de fem minoritetsspråken i Sverige har samiska, finska och meänkieli en historisk geografisk bas medan ro-

mani chib och jiddisch är territoriellt obundna språk.

Vissa kommuner i Norrbotten omfattas av förvaltningsområdena för samiska respektive för finska och meänkieli. Dessa kommuner har fått status som språkliga förvaltningsområden eftersom språken här använts av hävd och fortfarande används i tillräcklig utsträckning.

Hösten 2005 avser regeringen överlämna en proposition för en samlad svensk språkpolitik till riksdagen. Regeringen avser att i propositionen föreslå mål för en nationell språkpolitik samt att en ny språkvårdsorganisation skall få i uppgift att bl.a. ansvara för vården av de nationella minoritetsspråken, med undantag för samiskan som även fortsättningsvis skall ligga under Sametingets ansvar.

Det kan även i sammanhanget nämnas att regeringen under utgiftsområde 15 Studiestöd föreslår att det skall vara möjligt att använda korttidsstöd för studier i alfabetisering i samiska. Studiestöd för korttidsstudier regleras i förordningen (2001:362) om bidrag vid korttidsstudier. Vidare kan nämnas att regeringen avser att förstärka anslaget 28:2 nationella minoriteters språk och kultur, under utgiftsområde 17, i syfte att bidra till det Sverigefinska bibliotekets verksamhet.

6.8 Budgetförslag

6.8.1 47:1 Åtgärder för nationella minoriteter

Tabell 6.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2004	Utfall	8 043	Anslags-sparande	157
2005	Anslag	10 500 ¹	Utgifts-prognos	10 359
2006	Förslag	10 437		
2007	Beräknat	10 437		
2008	Beräknat	10 437		

¹Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget disponeras för åtgärder för de nationella minoriteterna. En del av anslaget används som statsbidrag till kommunerna och lands-tinget inom de områden i Norrbottens län som utpekats som förvaltningsområden för samiska respektive finska och meänkieli, enligt

förordningen (2000:86) om statsbidrag till åtgärder för att stödja användningen av samiska, finska och meänkieli.

En annan del av anslaget används bl.a. för ekonomiskt bidrag till de organisationer som företräder nationella minoriteter.

Regeringens överväganden

Statsbidrag utgår till kommunerna och landstinget inom de språkliga förvaltningsområdena i Norrbottens län för kostnader som uppkommer till följd av lagstiftningen om rätt att använda samiska respektive finska och meänkieli. För 2005 har detta statsbidrag uppgått till 6 miljoner kronor. Länsstyrelsen i Norrbottens län har fördelat medlen med utgångspunkt i en uppskattning av antalet invånare i respektive kommun som talar samiska respektive finska och meänkieli samt kommunernas behov av att vidta åtgärder.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har för 2005 även tillförts medel ur anslaget för hanteringen av bidragen till kommuner och landstinget samt till en arbetsgrupp vid länsstyrelsen som skall följa upp och utvärdera de regionala åtgärderna. Regeringens bedömning är att Länsstyrelsen i Norrbottens län även för 2006 bör få medel för bland annat regionala uppföljningsinsatser.

Som tidigare nämnts är det statliga bidraget till minoritetsorganisationerna för närvarande föremål för en översyn i syfte att ta fram ett nytt och författningsreglerat bidragssystem.

Regeringen avser att hösten 2005 överlämna en proposition till riksdagen om en samlad svensk språkpolitik, som bland annat omfattar bildandet av en språkvårdsorganisation med ansvar även för minoritetsspråken. En mindre del av detta anslag kommer från och med 2006 att användas för att bidra till att i den organisationen bygga upp en språkvårdande verksamhet för minoritetsspråken.

Regeringen föreslår att anslaget för 2006 anvisas 10 437 000 kronor. För 2007 och 2008 beräknas anslaget uppgå till 10 437 000 kronor respektive år.

Tabell 6.3 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 47:1 Åtgärder för nationella minoriteter

<i>Tusental kronor</i>			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	10 500	10 500	10 500
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut ²	-63	-63	-63
Förslag/beräknat anslag	10 437	10 437	10 437

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Anslaget minskas med 63 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Bilaga 1

Indikatorer för integrationspolitiken

Bilaga 1

Indikatorer för integrationspolitiken

Sysselsättning

- Andel sysselsatta av utrikes födda kvinnor och män mellan 20-64 år jämfört med inrikes födda kvinnor och män i motsvarande åldrar under mätperioden.
- Andel arbetslösa av utrikes födda kvinnor och män mellan 20-64 år jämfört med inrikes födda kvinnor och män i motsvarande åldrar under mätperioden.
- Andel helårsekvivalenter bland utrikes födda kvinnor och män jämfört med inrikes födda kvinnor och män mellan 20-64 år som uppbär försörjningsstöd under mätperioden.
- Andel utrikes födda kvinnor och män med minst 80 poäng högskolestudier som har ett kvalificerat arbete jämfört med inrikes födda kvinnor och män med motsvarande högskolestudier och arbete.

Utbildning

- Andelen flickor och pojkar med utländsk bakgrund jämfört med andelen flickor och pojkar med svensk bakgrund, som lämnar grundskolan med fullständiga betyg.
- Andelen flickor och pojkar med utländsk bakgrund jämfört med andelen flickor och pojkar med svensk bakgrund, som efter fyra år lämnar gymnasieskolan med slutbetyg från ett nationellt eller specialutformat program i gymnasieskolan.

Statliga arbetsgivarfrågor

- Andelen anställda kvinnor respektive män med utländsk bakgrund inom statsförvaltningen jämfört med andelen kvinnor respektive män med utländsk bakgrund i förvärvsarbete åldrar i befolkningen.
- Andelen statsanställda kvinnor respektive män med utländsk bakgrund inom lednings-, kärn- respektive stödkompetens.

Rättsväsendet

- Andelen anställda kvinnor och män inom polisorganisationen som har utländsk bakgrund, fördelat på yrkesgrupper jämfört med andelen med utländsk bakgrund i förvärvsarbete åldrar inom befolkningen.
- Andelen anställda inom åklagarorganisationen som har utländsk bakgrund, fördelat på yrkesgrupper jämfört med andelen med utländsk bakgrund i förvärvsarbete åldrar inom befolkningen.
- Andelen anställda inom domstolsväsendet som har utländsk bakgrund, fördelat på yrkesgrupper jämfört med andelen med utländsk bakgrund i förvärvsarbete åldrar inom befolkningen.
- Andelen anställda inom kriminalvården som har utländsk bakgrund jämfört med andelen med utländsk bakgrund i förvärvsarbete åldrar inom befolkningen.
- Antal anställda kvinnor och män inom respektive verksamhetsområde som under det gångna året genomgått utbildning i diskriminerings- och mångfaldsfrågor.

- Andel anställda kvinnor och män totalt inom respektive verksamhetsområde som genomgått utbildning i diskriminerings- och mångfaldsfrågor.

Hälsa

- Andelen kvinnor och män med utländsk bakgrund, 16-84 år jämfört med motsvarande andel kvinnor och män med svensk bakgrund, som bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som gott.
- Andelen kvinnor och män med utländsk bakgrund, 16-84 år jämfört med motsvarande andel kvinnor och män med svensk bakgrund, som bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som dåligt.
- Andelen flickor och pojkar med utländsk bakgrund jämfört med motsvarande andel flickor och pojkar med svensk bakgrund som bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som gott.
- Andelen flickor och pojkar med utländsk bakgrund jämfört med motsvarande andel flickor och pojkar med svensk bakgrund som bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som dåligt.

Etnisk och religiös diskriminering

- Andelen kvinnor och män mellan 16-78 år med utländsk bakgrund som upplever sig diskriminerade eller på annat sätt illa behandlade i olika väl definierade situationer.
- Andelen kvinnor och män med utländsk bakgrund som bedöms vara utsatta för diskriminering i vissa väl definierade praktikprövningssituationer.
- Andelen kvinnor och män, mellan 16-78 år som i vissa väl definierade situationer bevitnar etnisk eller religiös diskriminering av personer med utländsk bakgrund.
- Andelen kvinnor och män, mellan 16-78 år, som har 1) kunskap om lagstiftning som skyddar personer från att bli etniskt eller religiöst diskriminerade, 2) kunskap om vart man skall vända sig vid diskrimineringsfrågor.
- Andelen kvinnor och män, mellan 16-78 år, som är beredda att anmäla etnisk eller religiös diskriminering som de 1) blir vittnen till eller 2) själv blir utsatta för.
- Andelen arbetsgivare som har kunskaper om diskrimineringslagstiftningen samt arbetar för att förebygga diskriminering.

Demokrati

- Andelen röstberättigade kvinnor och män med utländsk bakgrund som röstar i allmänna val jämfört med andelen röstberättigade kvinnor och män med svensk bakgrund som röstar i allmänna val.
- Andelen valbara kvinnor och män med utländsk bakgrund som innehar förtroendeuppdrag i politiska församlingar på nationell, kommunal och landstingskommunal nivå jämfört med andelen kvinnor och män med utländsk bakgrund i befolkningen.
- Andelen kvinnor och män med utländsk bakgrund jämfört med motsvarande andelar kvinnor och män med svensk bakgrund som 1) undertecknat något upprop, 2) deltagit i någon demonstration, 3) tagit kontakt med kommunal förtroendevald eller tjänsteman, 4) överklagat myndighetsbeslut.
- Andelen kvinnor och män med utländsk bakgrund som innehar ett föreningsmedlemsskap i Sverige jämfört med andelen kvinnor och män med svensk bakgrund som innehar ett föreningsmedlemsskap i Sverige.

Nyanlända invandrare

- Andelen nyanlända kvinnor och män som är sysselsatta 12 månader efter
-

folkbokföringsdatum.

- Andelen nyanlända kvinnor och män som är sysselsatta som egna företagare 12 månader efter folkbokföringsdatum.
- Andelen nyanlända kvinnor och män som deltagit i kommunernas introduktion och är sysselsatta 12 månader efter folkbokföringsdatum.
- Andelen nyanlända kvinnor och män som deltagit i kommunernas introduktion och har ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden 12 månader efter folkbokföringsdatum.
- Andelen nyanlända kvinnor och män, med högskoleutbildning eller eftergymnasial utbildning eller motsvarande erfarenhet förvärvad utomlands, som deltagit i kommunernas introduktion och som senast 12 månader efter folkbokföringsdatum fått sin utbildning bedömd av ansvarig myndighet eller validerad¹ samt fått vägledning för ev. kompletterande utbildning².
- Andelen nyanlända kvinnor och män, med tidigare utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå eller med motsvarande erfarenheter, som deltagit i kommunernas introduktion och som senast 12 månader efter folkbokföringsdatum fått sin kunskap och kompetens validerad.
- Andelen nyanlända kvinnor och män som deltagit i kommunernas introduktion och som senast 12 månader efter folkbokföringsdatum fått sin reella kompetens validerad i nära samverkan med arbetslivet.
- Andelen nyanlända kvinnor och män som deltagit i kommunernas introduktion som senast 12 månader efter folkbokföringsdatum har deltagit i en av AMV initierad yrkesbedömning.
- Andelen nyanlända kvinnor och män som senast 12 månader efter folkbokföringsdatum erhållit minst godkänd betygsnivå i sfi kurs (den högsta nivån om deltagande skett i flera kurser).
- Andelen nyanlända kvinnor och män som deltagit i kommunernas introduktion som senast 12 månader efter folkbokföringsdatum erhållit minst godkänd betygsnivå i sfi kurs (den högsta nivån om deltagande skett i flera kurser).
- Andelen nyanlända kvinnor och män som deltagit i kommunernas introduktion och som senast 12 månader efter folkbokföringsdatum avslutat någon annan typ av utbildning i svenska.
- Andelen nyanlända kvinnor och män som deltagit i kommunernas introduktion och som senast 12 månader efter folkbokföringsdatum har deltagit i arbetspraktik (inkl. prova-på-plats) som initierats av AMV.
- Andelen nyanlända kvinnor och män som deltagit i kommunernas introduktion och som deltagit i någon form av arbetspraktik, initierad av AMV, där praktiken genomförs parallellt med sfi eller med annan utbildning i svenska.
- Andelen nyanlända kvinnor och män som deltagit i kommunernas introduktion och som senast 12 månader efter folkbokföringsdatum deltagit i arbetsmarknadspraktik som initierats av kommunen.
- Andelen nyanlända kvinnor och män som deltagit i kommunernas introduktion och som deltagit i någon form av arbetsmarknadspraktik som initierats av kommunerna där praktiken genomförs parallellt med sfi eller med annan utbildning i svenska.
- Andelen nyanlända kvinnor och män som deltagit i kommunernas introduktion och som senast 12 månader efter folkbokföringsdatum har deltagit i en yrkesinriktad

¹ Bedömning sker huvudsakligen av formell kompetens medan validering sker av reell kompetens.

² Med utbildning menas antingen inom eller utanför det reguljära utbildningsväsendet.

---

utbildning.

- Andelen nyanlända kvinnor och män som deltagit i kommunernas introduktion och som senast 12 månader efter folkbokföringsdatum har deltagit i en arbetsmarknadsutbildning som initierats av AMV.
  - Andelen nyanlända kvinnor och män med rehabiliteringsbehov som deltagit i kommunernas introduktion och som senast 12 månader efter folkbokföringsdatum deltagit i en arbetslivsinriktad rehabilitering.
  - Andelen nyanlända kvinnor och män som deltagit i kommunernas introduktion och som senast två månader efter folkbokföring genomgått en hälsoundersökning.
  - Andelen nyanlända kvinnor och män som fått riktad information om hälso- och sjukvården på sitt eget språk senast en månad efter folkbokföringen.
  - Andelen nyanlända flickor och pojkar som deltar i språkförskoleverksamhet.
  - Andelen nyanlända flickor och pojkar som deltar i ämnesbaserad undervisning på sitt modersmål i skolan.
-

Boende

- Skillnaden i bosättningsmönster mellan personer med utländsk bakgrund och befolkningen i sin helhet i kommuner med minst 75 000 invånare (mätt med ett segregationsindex).
  - Andel kvinnor och män med svensk respektive utländsk bakgrund som är trångbodda.
  - Andel skolbarn med svensk respektive utländsk bakgrund som har tillgång till eget rum.
  - Andel kvinnor och män med svensk respektive utländsk bakgrund som bor i hyresrätt, bostadsrätt respektive äganderätt.
  - Andel kvinnor och män med svensk respektive utländsk bakgrund som bor i en bostad som de är nöjda med.
  - Antal anmälningar från kvinnor och män till Ombudsmannen mot etnisk diskriminering i kategori bostad.
  - Andel kvinnor och män med svensk respektive utländsk bakgrund som avstått från att gå ut på kvällen av rädsla för att bli utsatt för våld.
-

Kultur

- Andelen utomeuropeiska samarbeten och utbyten som finansierats av de statliga myndigheterna, bolagen och stiftelseinstitutionerna inom kulturområdet.
  - Andelen produktioner med utomeuropeisk särprägel och ursprung som finansierats av de statliga myndigheterna, bolagen och stiftelseinstitutionerna inom kulturområdet.
  - Andelen kvinnor och män med utländsk bakgrund jämfört med andelen kvinnor och män med svensk bakgrund som är anställda i olika befattningar, inkluderande andelen anlåtande för uppdrag, på de statliga kulturmyndigheterna, de statliga bolagen och stiftelseinstitutionerna inom kulturområdet.
  - Andelen kvinnliga och manliga besökare med utländsk bakgrund jämfört med andelen kvinnliga och manliga besökare med svensk bakgrund på produktioner som finansierats av de statliga kulturmyndigheterna, de statliga bolagen och stiftelseinstitutionerna inom kulturområdet.
-

Socialförsäkringar

Ersättning vid arbetsoförmåga

- Antalet sjukpenningdagar under året bland utrikes födda kvinnor och män per person i arbetskraften, jämfört med motsvarande för kvinnor och män som är födda i Sverige.
-

-
- Antalet under året nytillkomna utrikes födda kvinnor och män som uppbär aktivitets- och sjukersättning per person i arbetskraften, jämfört med motsvarande för kvinnor och män som är födda i Sverige.
  - Andelen utrikes födda kvinnor och män som varit sjukskrivna mer än fyra veckor det senaste året och som deltagit i arbetslivsriktad rehabilitering under året, jämfört med motsvarande för kvinnor och män som är födda i Sverige.

Ekonomisk äldrepolitik och ekonomisk familjepolitik

Verksamhetsområde Ersättning vid ålderdom

- Den ekonomiska standarden för utrikes födda kvinnor och män jämfört med motsvarande för inrikes födda kvinnor och män.

Verksamhetsområde Ersättning vid dödsfall

- Förändringen av den ekonomiska standarden vid ett dödsfall för utrikes födda kvinnor och män, jämfört med motsvarande för inrikes födda kvinnor och män.

Verksamhetsområde Försäkring

- Antalet dagar som inte används med föräldrapenning enligt sjukpenningnivå respektive lägstanivå fördelade på
  - barnets kön och ålder samt födelseår, resp.
  - föräldrarnas födelseland.

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

- Kunskapsnivån om pensionssystemet bland utrikes födda kvinnor och män jämfört med motsvarande för inrikes födda kvinnor och män.
-